

ZWEMBADEN IN NEDERLAND 2002 EN VERDER...

- een inventarisatie en analyse van de zwembad-
en kinddichtheid in Nederland -

- EINDRAPPORTAGE -

Breda, september 2002
2001.042/2002-020

Deze notitie is door het Nederlands Research Instituut voor Recreatie en Toerisme (NRIT) samengesteld in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), onder coördinatie van LC, Nederlands Instituut voor lokale Sport & Recreatie. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van het Plan van Aanpak Zwemvaardigheid, voortkomend uit de kabinetsnotitie 'Schoolzwemmen, veiligheid en vaardigheid'.

NRIT
Paardeweide 5d
4824 EH BREDA
tel: 076 542 06 00
fax: 076 542 07 20
Email: info@nrit.nl
Website: www.nrit.nl

NEDERLANDS RESEARCH INSTITUUT VOOR RECREATIE EN TOERISME

Inhoud

Inleiding	4	
1	Onderzoeksopzet	5
	Inleiding	5
	1.1 Operationele definiëring en afbakening	5
	1.2 De bij de inventarisatie geraadpleegde bronnen	7
	1.3 De gegevensverzameling	8
2	Zwembaden in Nederland	9
	Inleiding	9
	2.1 Provinciale verdeling zwemgelegenheden	9
	2.2 Verdeling zwembaden naar type	13
	2.3 Typering zwembaden naar provincie	18
	2.4 Conclusies naar aanleiding van het aanbod	22
3	Kenmerken Nederlandse zwembaden	24
	Inleiding	24
	3.1 Openstelling, capaciteit en functie van de Nederlandse zwembaden	24
	3.1.1 Openstelling	24
	3.1.2 Capaciteit	26
	3.1.3 Functie van de bassins	30
	3.2 Toegankelijkheid en bereikbaarheid van de Nederlandse zwembaden	34
	3.2.1 Eigendoms-, beheers- en exploitatiegegevens	34
	3.2.2 Toegang tot de zwembaden	38
	3.2.3 Bereikbaarheid zwembaden	40
	3.2.4 Verzorgingsgebied van de zwembaden	43
	3.3 Conclusies naar aanleiding van de kenmerken	44
4	Geschied en gebruikt zwemwater	49
	Inleiding	49
	4.1 Geschiktheid en gebruik bassins	49
	4.2 Geschied zwemwater versus kinddichtheid	54
	4.3 Het gebruik van de zwembaden	56
	4.3.1 Het gebruik van de zwembaden in 1997 en 2001	56
	4.3.2 Schoolzwemmen	57
	4.4 Geschied zwemwater versus kinddichtheid tot en met 2020	61
	4.4.1 Kinderen in Nederland, nu en in de toekomst	61
	4.4.2 Zwembaddichtheid versus kinddichtheid, nu en in de toekomst	62

4.4.3	De verhouding openstelling-kinddichtheid	63
4.4.4	De verhouding capaciteitsdichtheid-kinddichtheid	64
4.4.5	Geschiktheid en gebruik van zwemwater versus kinddichtheid, nu en in de toekomst	65
4.4.6	Plannen voor uitbreiding, dan wel nieuwe zwembaden	69
4.5	Conclusies m.b.t. geschikt zwemwater en het gebruik daarvan, nu en in de toekomst .	69
5	Eindconclusies en aanbevelingen	73
	Inleiding	73
5.1	Conclusies naar aanleiding van hoofdstuk 2: Zwembaden in Nederland	73
5.2	Conclusies naar aanleiding van hoofdstuk 3: Kenmerken Nederlandse zwembaden . . .	75
5.3	Conclusies naar aanleiding van hoofdstuk 4: Geschikt en gebruikt zwemwater	76
6	Slotconclusies en aanbevelingen	79
	Inleiding	79
6.1	Slotconclusies	80
6.2	Aanbevelingen	82
Bijlage 1	Uitgebreide Vragenlijst Zwembaden	85
Bijlage 2	Aangepaste Vragenlijst Zwembaden	90
Bijlage 3	Weegfactoren	94

Inleiding

De veiligheid in Nederlandse zwembaden alsmede de zwemvaardigheid van de Nederlandse jeugd zijn onderwerpen die de Nederlandse overheid doorgaans hoog op de agenda plaatst. Vooral de tragische incidenten, breed uitgemeten in de pers, waarbij jonge kinderen zonder zwemdiploma verdrinken in zwembaden of op andere openbare zwemplaatsen, vormen hier een aanleiding toe.

Uit diverse onderzoeken en notities kan geconcludeerd worden dat het ‘over het algemeen goed is gesteld met de zwemvaardigheid van kinderen in Nederland’. Veel ouders doen hun kinderen al op jonge leeftijd naar zwembaden, bovendien gestimuleerd door veel gemeenten.

Ondanks het voorgaande wil de rijksoverheid vernieuwingen in het zwemonderwijs ondersteunen en dusdanig stimuleren dat gecontroleerd gaat worden of alle kinderen op een bepaalde leeftijd kunnen zwemmen. Eén van de middelen daartoe is het ‘Plan van Aanpak Zwemvaardigheid’ in het kader van de kabinetsnotitie ‘Schoolzwemmen, veiligheid en vaardigheid’. Een onderdeel uit dit plan betreft de tot op heden ontbrekende basis, zijnde een compleet overzicht van het aanbod aan zwemwater in ons land. Dit in relatie tot het huidige én toekomstige aantal kinderen in Nederland. Opdrachtgever voor dit onderzoek is het ministerie van VWS.

Onder coördinatie van LC, Nederlands Instituut voor lokale Sport en Recreatie, werd het Nederlands Research Instituut voor Recreatie en Toerisme (NRIT), vanuit haar zowel inhoudelijke als methodologische expertise op dit gebied, verzocht een operationeel antwoord te geven op de volgende centrale doelstelling van het onderzoek naar de ‘zwembaddichtheid in Nederland’:

‘Het inventariseren c.q. in kaart brengen van de huidige en toekomstige stand van zaken ten aanzien van het aantal kinderen dat moet leren zwemmen in relatie tot de hoeveelheid geschikt zwemwater en de bereikbaarheid ervan per regio in Nederland.’

Deze doelstelling komt voort uit de vraag of er voldoende geschikt zwemwater is om alle kinderen in Nederland voldoende zwemvaardigheid aan te leren. Uit deze doelstelling zijn een aantal relevante vragen af te leiden, zoals:

- wat is ‘geschikt zwemwater’ of wat maakt zwemwater dan juist ‘ongeschikt’?
- hoe verhoudt zich de relatie ‘zwembaddichtheid’ tot ‘kinddichtheid’, nu en in de toekomst?
- wat is de bereikbaarheid van het zwembad in de regio, dit enerzijds ten aanzien van zwemvaardigheid (tijdstoppen/openstelling, e.d.), en anderzijds ten aanzien van ruimtelijke en mobiliteitsaspecten?

Naast een concrete beantwoording c.q. invulling van voornoemde doel- en vraagstellingen, dient het onderzoek ook te resulteren in een digitaal programma, met een daaraan ten grondslag liggende database van waaruit zelf selecties te maken zijn.

---

1 Onderzoeksopzet

Inleiding

Dit eerste hoofdstuk verschaft inzicht in de opzet van het onderzoek en de daaraan te relateren analyses. Uiteraard zal eerst op basis van een operationele definiëring en afbakening duidelijk moeten worden wat wordt verstaan onder zwemgelegenheden c.q. -baden. De tweede paragraaf geeft inzichten omtrent de gevolgde werkwijze en de daarbij geraadpleegde bronnen. Vervolgens worden in paragraaf 1.3 de bij de zwembaden geïnventariseerde gegevens behandeld.

1.1 Operationele definiëring en afbakening

Het primaire doel van dit onderzoek omvat een inventarisatie van alle zwemgelegenheden in Nederland. Hiertoe worden al die mogelijkheden gerekend waar van overheidswege door controle en wet- en regelgeving gezwommen mag worden. Naast zwembaden gaat het hierbij dus tevens om natuur- en strandbaden, recreatieplassen, ‘spartelvijvers’, etc..

Vervolgens dient in het kader van de doelstelling van dit onderzoek een onderscheid gemaakt te worden naar geschikte zwembaden enerzijds en niet geschikte zwembaden anderzijds. Dit impliceert allereerst al een onderscheid tussen zwemwater en zwembaden. Hiertoe zijn de volgende definities van belang:

zwemwater = *alle in Nederland voorkomende zwemgelegenheden waar het, al dan niet op eigen risico, is toegestaan om te zwemmen.*

zwembaden = *speciaal voor zwemmen gecreëerde zwemgelegenheden, voorzien van gezuiverd, geprepareerd en/of gecontroleerd water.*

Het verschil tussen zwemwater en zwembaden wordt gevormd door zwemgelegenheden die niet speciaal voor zwemmen gecreëerd zijn, maar daartoe wel gebruikt worden, óf die niet zijn voorzien van gezuiverd, geprepareerd en/of gecontroleerd water. Hierbij kan gedacht worden aan zeeën, meren, rivier(en)-bekkens) en vennen, maar ook aan resultanten van ontginningen en afgravingen, zoals vele recreatieplassen en ‘spartelvijvers’ in ons land.

Vervolgens is het in relatie tot de doelstelling van belang, op basis van aan de mogelijkheden tot school-, instructie- en of diplomazwemmen te verbinden criteria, te komen tot een definiëring en afbakening van het begrip ‘geschikt zwemwater’.

Er zijn een relatief groot aantal variabelen die zwemwater c.q. -baden al dan niet geschikt maken voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen. De belangrijkste zijn als volgt samen te vatten:

1. *Het onderscheid zwemwater - zwembaden*

Zoals reeds op basis van de voorgaande definities werd opgemerkt, is er een onderscheid tussen zwemwater enerzijds en zwembaden anderzijds, waarbij de zwembaden uiteraard wel tot het zwemwater gerekend moeten worden. Dit impliceert een 'restcategorie' bestaande uit zeeën, meren, rivier(en)(-bekkens), vennen, alsmede resultanten van ontginningen en afgravingen. Echter, ook de zwemgelegenheden die wel speciaal ten behoeve van het zwemmen zijn gecreëerd, maar óf *niet zijn voorzien van gezuiverd, geprepareerd en/of gecontroleerd water* óf door hun aard en omvang niet met de term *bassin* zijn aan te duiden, worden niet tot de geschikte zwembaden gerekend. Zij worden in het vervolg van deze rapportage kortweg aangeduid met de term *zwemplassen*. Enkele van de hiernavolgende criteria geven meer inzicht in de redenen van het uitsluiten van dit type zwemgelegenheden.

2. *Bassins*

In het kader van de geschiktheid voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen speelt ook de aard van de bassins een belangrijke rol. Dit met name als het gaat om de mogelijkheden die zij bieden tot toezicht en eventuele interventie, alsmede begeleiding en sturing bij zwemlessen. Ook in dit verband kunnen de reeds genoemde zwemplassen worden uitgesloten. Doorgaans zijn zij door hun oppervlakte en visuele beperktheid c.q. ondoorzichtigheid van het water niet tot het geschikte zwemwater te rekenen.

3. *Beschikbaarheid*

Uiteraard dienen zwembaden in het kader van hun geschiktheid voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen ook als zodanig beschikbaar te zijn. Dit zowel wat betreft tijdstippen als toegankelijkheid van het zwembad. Met betrekking tot dit laatste zijn er immers bijvoorbeeld vele hotels en kampeerbedrijven, waarbij het zwembad alleen toegankelijk is voor de eigen gasten. Vooral met het oog op de toekomst is in deze gevallen overigens wel van belang of de diverse bassins al dan niet geschikt zouden zijn voor het geven van zwemlessen.

4. *Bereikbaarheid*

Voorts is als criterium de bereikbaarheid van belang. Enerzijds gaat het hierbij om bereikbaarheid in de vorm van de af te leggen afstand tussen de school en het zwembad, alsmede de wijzen waarop het zwembad bereikt kan worden, anderzijds is bijvoorbeeld ook de tariefstelling een bereikbaarheidsaspect.

5. *Het type zwembad*

Uiteraard is ook het type zwembad van belang. Naast bereikbaarheidsaspecten die hieraan verbonden zijn (bijvoorbeeld: het zwembad is een onderdeel van een hotel/camping, etc.) is van belang of het gaat om een overdekt, een openlucht- en/of een combizwembad. Dit overigens in nauwe relatie tot het begrip beschikbaarheid, daar bijvoorbeeld van de veronderstelling is uitgegaan dat een openluchtzwembad niet het gehele jaar tot het geschikte zwemwater kan worden gerekend.

6. *De capaciteit van het zwembad*

Ook de capaciteit van het zwembad speelt een belangrijke rol met betrekking tot de geschiktheid. Het gaat hierbij in concreto bijvoorbeeld om de vraag hoeveel kinderen gelijktijdig zwemles kunnen genieten. Ondanks het ontbreken van vaststaande criteria hieromtrent werden toch capaciteitsaspecten in de inventarisatie betrokken.

1.2 De bij de inventarisatie geraadpleegde bronnen

Bij de feitelijke inventarisatie van alle zwemgelegenheden is een groot aantal bronnen gebruikt. Uitvalsbasis hierbij is echter 'De Nederlandse Sport Almanak' (Bohn Stafleu van Loghum) met een adressenlijst inzake de hen bekende zwembaden. Navraag leerde dat de criteria om in deze lijst te worden opgenomen berusten op bepaalde registraties, maar ook op basis van 'toevalligheden'. De Nederlandse Sport Almanak omvat bijna 800 zwembaden.

Vervolgens is het voornoemde bestand aangevuld met ontbrekende zwembaden zoals opgenomen op de internetsite 'Aqualiteit.com'. Dit betreft een initiatief van een aantal marktpartijen in de zwembadbranche, die 'de kennis, doorzichtigheid en kwaliteit van de branche willen vergroten'. Echter, ook Aqualiteit.com bleek niet uitputtend. Voorts zijn op de site ook een aantal bedrijven opgenomen die niet tot de zwembaden te rekenen zijn. Zij beschikken dan bijvoorbeeld alleen over een sauna of een andere, van waterinstallatie voorziene, faciliteit.

Voorts is ook het adressenbestand van LC Nederlands Instituut voor lokale Sport en Recreatie in de inventarisatie betrokken, alsmede diverse internetsites van provinciale overheden en dergelijke.

Ter verdere aanvulling van het adressenbestand zijn ook de ANWB Campinggids en de ANWB Bungalowgids bij de inventarisatie betrokken.

Met de op basis van het voorgaande verkregen adressenlijst is tot slot ter completering een belronde gehouden onder alle Nederlandse gemeenten. Hierbij is gesproken met de, voor de zwembaden binnen de betreffende gemeente verantwoordelijke, ambtenaar. Dit teneinde uiteindelijk het bestand meer definitief vorm te geven.

Uiteindelijk werd een adressenlijst verkregen die aanzienlijk meer zwemgelegenheden omvatte dan oorspronkelijk werd geraamd. In het offertestadium werd nog uitgegaan van circa 1.200 tot 1.400 zwemgelegenheden, als volgt te verdelen:

- 600 tot 700 gemeentelijke zwembaden;
- 300 tot 400 particuliere zwembaden;
- 200 tot 300 zwembaden in hotels, op campings, bungalowparken, e.d..

Na de gemeentelijke belronde resteerden uiteindelijk 1.971 *zwemgelegenheden*, waaronder 1.593 daadwerkelijke *zwembaden*.

De gegevens omtrent inwonertallen, oppervlakte en vooral kinddichtheid zijn gebaseerd op de gegevens zoals die via het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verkregen zijn. Ten aanzien van het toekomstige kindertal heeft het NRIT op de CBS-gegevens een bewerking toegepast. Dit op basis van de bevolkingsprognose zoals die door het CBS gehanteerd wordt.

1.3 De gegevensverzameling

De inhoud

Op basis van de verkregen volledige adressenlijst zijn vervolgens de daarin opgenomen zwembaden telefonisch benaderd. Hen is een uitgebreide, in samenspraak met LC en het ministerie van VWS verkregen, vragenlijst afgenomen, die is opgenomen als bijlage 1. De daarin opgenomen gegevens hebben betrekking op:

- Naam-, adres- en woonplaatsgegevens, telefoonnummers, e-mail- en internetadres, contactpersoon, keten;
- Eigendom-, beheer- en exploitatiegegevens;
- Openstelling en capaciteit;
- Tariefstelling;
- Typering en bereikbaarheid zwembad;
- Gebruik van het zwembad.

Het kader

Van circa 700 zwembaden is deze uitgebreide vragenlijst afgenomen. In verband met de daadwerkelijke omvang van het adressenbestand (1.971 zwemgelegenheden -waaronder bijna 1.600 zwembaden- in plaats van de geraamde 1.200 tot 1.400), alsmede de met de vragenlijst gemoeide tijd om een telefonisch interview gerealiseerd te krijgen is in overleg besloten tot een aangepaste versie. De vragenlijst werd ingekort tot de lijst zoals opgenomen in bijlage 2. Een en ander met name daar anders de looptijd van het onderzoek naar verwachting (meer dan) verdubbeld zou worden.

De ervaringen

De beperking van de vragenlijst heeft er echter toe bijgedragen dat het belproces aanmerkelijk werd bespoedigd. Dit betekende in concreto dat begin juli (op enkele niet te voorkomen hiaten na) het laatste zwembad werd gebeld. Aldus werd van bijna alle 1.600 zwembaden in Nederland de gewenste informatie verkregen.

Doordat enkele zwembaden, door wat van reden dan ook, niet (tijdig) hebben (willen) deelnemen, heeft een ophoging c.q. weging plaatsgevonden zodat over het totaalaanbod aan zwembaden in ons land uitspraken kunnen worden gedaan.

In concreto werd door meerdere NRIT-enquêteurs, gedurende de eerste zes maanden van dit jaar, gebeld. Dit omvatte een langere periode dan oorspronkelijk beoogd. Hier zijn verschillende oorzaken debet aan. Allereerst zijn er aanmerkelijk meer zwembaden dan oorspronkelijk geraamd. Vervolgens waren de verkregen bestanden onvolledig en/of maakten ook 'niet-zwembaden' deel uit van de adressenlijst. Meer inhoudelijk speelde ook het feit dat, ten tijde van de belronde, nog niet alle zwembaden geopend waren. En ook bijvoorbeeld het contacteren van de juiste persoon voor de juiste informatie bleek een tijdrovende zaak.

---

2 Zwembaden in Nederland

Inleiding

In dit tweede hoofdstuk staat het totaalaanbod aan zwemgelegenheden c.q. -baden in Nederland centraal. Dit zowel naar de gekozen regio-indeling, zijnde de Nederlandse provincies, als op basis van het soort en de aard van het zwembad. Voor de analyse naar provincies is gekozen omdat dit een primair -algemeen bekend en duidelijk begrens- niveau betreft waarbinnen zich reeds opmerkelijke verschillen kunnen voordoen. Inzichten in provinciale verschillen kunnen vervolgens de basis vormen voor analyses op andere niveaus (toeristengebieden, COROP-gebieden, regio-indelingen) tot en met de situatie per gemeente.

Deze drie variabelen (provincie, typering naar soort en typering naar aard) zijn als algemene analysebasis gekozen. Het Geodan-systeem maakt op basis van het verkregen gegevensbestand ook dezelfde analyses tot op het gemeentelijke niveau én analyses naar alle in dit onderzoek gevraagde gegevens mogelijk. Vanwege het tot op heden ontbrekende totaaloverzicht van zwemgelegenheden in ons land is in deze rapportage voor genoemde basisvariabelen gekozen.

Paragraaf 2.1 geeft de provinciale verdeling van de Nederlandse zwemgelegenheden en van de zwembaden in ons land. Tevens wordt hierin de verhouding zwembaden - inwonertal gegeven.

De daaropvolgende paragraaf behandelt de verdeling van zwembaden op basis van een typering naar soort én op basis van de aard van de activiteit waarvan het zwembad al dan niet deel uitmaakt. De beide typeringen worden in de desbetreffende paragraaf nader toegelicht.

De derde paragraaf van dit hoofdstuk combineert de provinciale verdeling met de typering naar soort en aard.

Hoofdstuk 2 wordt afgesloten middels een paragraaf met conclusies.

2.1 Provinciale verdeling zwemgelegenheden

De inventarisatie leerde dat Nederland momenteel over 1.971 zwemgelegenheden beschikt. Met uitzondering van een aantal zwemgelegenheden die niet specifiek aan een bepaalde gemeente of zelfs provincie toe te kennen zijn (zoals bijvoorbeeld de Noordzee en het Veerse Meer), ziet de procentuele verdeling van deze zwemgelegenheden er uit zoals gegeven in tabel 1.

Zowel absoluut als relatief gezien is Noord-Brabant de provincie met de meeste zwemgelegenheden, gevolgd door Gelderland, Zuid- en Noord-Holland. Flevoland heeft de minste zwemgelegenheden, gevolgd door Utrecht, Zeeland en Groningen.

Tabel 1 geeft dus inzicht in de provinciale verdeling van alle Nederlandse zwemgelegenheden. Dit is dus inclusief 378 zwemplassen, die in het kader van dit onderzoek tot het niet-geschikte zwemwater worden gerekend. De overige zwemgelegenheden betreffen aldus de Nederlandse zwembaden. Deze worden in tabel 2 gegeven, naar provincie.

Tabel 1 *Verdeling Nederlandse zwemgelegenheden, naar provincie*

 Provincie	Absoluut	%
Groningen	84	4,3%
Friesland	104	5,3%
Drenthe	114	5,8%
Overijssel	155	7,9%
Flevoland	30	1,5%
Gelderland	310	15,8%
Utrecht	76	3,9%
Noord-Holland	232	11,8%
Zuid-Holland	267	13,6%
Zeeland	82	4,2%
Noord-Brabant	345	17,6%
Limburg	163	8,3%
Totaal (1.971)	1.962*	100%

* exclusief 9 zwemgelegenheden die niet aan een specifieke provincie toe te kennen zijn

Tabel 2 *Verdeling Nederlandse zwembaden, naar provincie*

 Provincie	Absoluut	%
Groningen	55	3,5%
Friesland	70	4,4%
Drenthe	88	5,5%
Overijssel	140	8,8%
Flevoland	21	1,3%
Gelderland	256	16,1%
Utrecht	68	4,3%
Noord-Holland	198	12,4%
Zuid-Holland	187	11,7%
Zeeland	79	5,0%
Noord-Brabant	288	18,1%
Limburg	143	9,0%
Totaal	1.593	100%

Ook ten aanzien van de zwembaden vertegenwoordigt Noord-Brabant zowel absoluut als relatief gezien de meeste zwembaden, wederom gevolgd door Gelderland. Noord-Holland volgt nu echter als derde provincie, met een relatief groter aandeel dan Zuid-Holland.

De provincies Groningen, Friesland, Drenthe, Flevoland en met name Zuid-Holland zien hun aandeel van de zwembaden ten opzichte van de zwemgelegenheden verminderen, wat betekent dat zij verhoudingsgewijs over meer zwemplassen beschikken.

De andere provincies zien hun aandeel allen licht stijgen. Verhoudingsgewijs zijn hier aldus wat minder zwemplassen terug te vinden, ofwel relatief juist meer zwembaden.

Een beter inzicht wellicht geeft de provinciale verdeling van de zwembaden gerelateerd aan het inwonertal van deze provincies (2001).

Tabel 3a Verhouding zwembaden - inwonertal (2001), naar provincie

 Provincie	Zwembaden	%	Inwonertal	%	Inwoners per zwembad
Groningen	55	3,5%	566.489	3,5%	10.300
Friesland	70	4,4%	630.539	3,9%	9.008
Drenthe	88	5,5%	474.208	3,0%	5.389
Overijssel	140	8,8%	1.086.280	6,8%	7.759
Flevoland	21	1,3%	328.936	2,1%	15.664
Gelderland	256	16,1%	1.934.314	12,1%	7.556
Utrecht	68	4,3%	1.128.521	7,1%	16.596
Noord-Holland	198	12,4%	2.592.838	16,2%	13.095
Zuid-Holland	187	11,7%	3.351.937	21,0%	17.925
Zeeland	79	5,0%	374.920	2,3%	4.746
Noord-Brabant	288	18,1%	2.375.116	14,9%	8.247
Limburg	143	9,0%	1.142.679	7,1%	7.991
Totaal	1.593	100%	15.986.777	100%	10.036

Bron inwonertal: CBS

Bovenstaande tabel laat opvallende verschillen tussen de provincies zien. Daarbij is met name de kolom interessant waarbij het inwonertal van de betreffende provincie is afgezet tegen het aantal zwembaden dat in die provincie te vinden is. Het gemiddeld aantal inwoners per zwembad bedraagt circa 10.000. Ondanks relatief kleine inwonertallen en aantal zwembaden lijkt toch sprake te zijn van een verhoudingsgewijze oververtegenwoordiging van zwembaden in met name Zeeland en Drenthe. De verklaring hiervoor kan gevonden worden in hun relatief lage bevolkingsdichtheid, alsmede een relatief behoorlijk belang van de verblijfsrecreatieve sector in deze provincies. Van het tegenovergestelde is vooral sprake in de dichtbevolkte provincies Zuid- en Noord-Holland en Utrecht. Ook voor Flevoland is dit echter het geval; een verhoudingsgewijs groot aantal inwoners per zwembad. Vooralsnog zeggen de cijfers in deze tabel bijvoorbeeld niets over de capaciteit en omvang van de diverse zwembaden of de (openbare) toegankelijkheid ervan. Hierop wordt later in deze rapportage uitgebreid teruggekomen.

Tabel 3b Verhouding zwembaden - oppervlakte, naar provincie

 Provincie	Zwembaden	%	Oppervlakte (in km ²)	%	Oppervlakte per zwembad (afgerond in km ²)
Groningen	55	3,5%	2.968	7,1%	54
Friesland	70	4,4%	5.741	13,8%	82
Drenthe	88	5,5%	2.680	6,5%	30
Overijssel	140	8,8%	3.421	8,2%	24
Flevoland	21	1,3%	2.412	5,8%	115
Gelderland	256	16,1%	5.137	12,4%	20
Utrecht	68	4,3%	1.439	3,5%	21
Noord-Holland	198	12,4%	4.059	9,8%	21
Zuid-Holland	187	11,7%	3.446	8,3%	18
Zeeland	79	5,0%	2.934	7,1%	37
Noord-Brabant	288	18,1%	5.082	12,2%	18
Limburg	143	9,0%	2.209	5,3%	15
Totaal	1.593	100%	41.528	100%	26

Bron oppervlakte: CBS, 2000

De zwembaddichtheid is in Limburg met slechts 15 km² per zwembad en in Zuid-Holland en Noord-Brabant is met slechts 18 km² per zwembad het grootst. Voor Limburg en Zuid-Holland is hierbij vooral het inwonertal bepalend, voor Noord-Brabant en bijvoorbeeld ook Gelderland met name ook de oppervlakte.

Tabel 3c Verhouding zwembaden - inwoners per km², naar provincie

 Provincie	Zwembaden	Inwoners per km ²	Ratio*
Groningen	55	191	0,29
Friesland	70	110	0,64
Drenthe	88	177	0,50
Overijssel	140	318	0,44
Flevoland	21	136	0,15
Gelderland	256	377	0,68
Utrecht	68	784	0,09
Noord-Holland	198	639	0,31
Zuid-Holland	187	973	0,19
Zeeland	79	128	0,62
Noord-Brabant	288	467	0,62
Limburg	143	517	0,28
Gemiddeld	133	385	0,35

* de 'Ratio' in deze tabel geeft een verhoudingsgetal weer tussen het aantal zwembaden en het aantal inwoner per km² in een provincie. Dit kengetal geeft aldus per provincie weer het gemiddeld aantal zwembaden waar het aantal inwoners per km² gebruik van kan maken. Zo hebben bijvoorbeeld de 191 inwoners per km² in Groningen gemiddeld 0,29 zwembaden binnen die km² ter beschikking.

Bron oppervlakte en inwonertal: CBS

Op basis van het aantal inwoners per vierkante kilometer kan worden afgeleid welke variabele (d.i. inwonertal of oppervlakte) de bepalende factor is. Anderzijds kan natuurlijk evenzeer het relatief lage inwonertal c.q. de relatief geringe oppervlakte als bepalende factor genoemd worden. Naarmate het gemiddeld aantal inwoners dichter bij het gemiddelde ligt, is het vooral de combinatie van beiden die het aantal zwembaden bepaalt.

Zo is met name voor Groningen, Friesland, Drenthe, Flevoland en Zeeland de oppervlakte de bepalende factor (of juist een relatief gering aantal inwoners), terwijl voor vooral Utrecht, Noord- en Zuid-Holland het inwonertal de bepalende factor is. Voor Overijssel, Gelderland én - zij het in iets minder mate- ook voor Noord-Brabant en Limburg gaat het om een combinatie van zowel inwonertal als oppervlakte.

Ondanks het ontbreken van criteria omtrent een 'ideaal' gemiddelde, kan op basis van het landelijk gemiddeld aantal zwembaden voor de inwoners per vierkante kilometer (0,35), de zogenoemde 'Ratio', worden opgemerkt dat vooral Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland een relatief laag aantal zwembaden hebben. Hoog is dit relatieve aantal in Gelderland, Zeeland, Noord-Brabant en Friesland. De overige provincies liggen vrij aardig in de buurt van de landelijk ratio. Met name voor deze provinciale vergelijking is deze ratio een goed bruikbaar kengetal.

2.2 Verdeling zwembaden naar type

Bij de feitelijke gegevensverzameling zijn de zwemgelegenheden c.q. -baden in Nederland ook ingedeeld naar type. Daarbij werden twee verschillende typeringen onderscheiden: Typering I naar soort en Typering II naar aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad al dan niet deel uitmaakt. Binnen de eerste typering werden de volgende varianten onderscheiden:

Typering I: Soort

- openluchtwembad, niet verwarmd;
- openluchtwembad, verwarmd;
- openluchtwembad, deels verwarmd;
- overdekt zwembad, niet verwarmd;
- overdekt zwembad, verwarmd;
- overdekt zwembad, deels verwarmd;
- combizwembad, niet verwarmd;
- combizwembad, verwarmd;
- combizwembad, deels verwarmd;
- zwemplas.

Vóór de inventarisatie werd reeds besloten, op basis van hun veronderstelde ongeschiktheid in het kader van instructie-, diploma- en/of schoolzwemmen, dat van de zwemplassen geen verdere gegevens zouden worden verzameld. Dat onder de typering deze mogelijkheid toch werd opgenomen, is dan ook toe te schrijven aan het feit dat in een aantal gevallen -alleen op basis van naam en adresgegevens- niet op voorhand af te leiden was, dat het om een zwemplas ging.

Tot de openluchtwembaden 'deels verwarmd' werden bijvoorbeeld die openluchtwembaden gerekend waarvan het ene bassin wel verwarmd wordt en het andere niet, maar ook die openluchtwembaden die slechts een bepaalde periode van het jaar verwarmd zijn.

In geval van de overdekte zwembaden 'deels verwarmd' deed zich eenzelfde verschijnsel voor: bepaalde bassins zijn wel verwarmd en andere niet.

Tot de combizwembaden behoren in dit onderzoek niet alleen de zwembaden die de mogelijkheid bieden om van binnen naar buiten te zwemmen (en omgekeerd), maar ook de zwembaden met zowel overdekte als openluchtbassins. In het geval combizwembaden onder 'deels verwarmd' genoemd staan, gaat het doorgaans om die combizwembaden waarbij de overdekte zwembad/bassin(s) verwarmd is/worden en de openluchtwembad/bassin(s) niet.

Tabel 4a geeft de typering naar soort weer. Deze tabel laat zien dat ruim 43% van de Nederlandse zwembaden verwarmde overdekte zwembaden betreft. Ruim 19% betreft de verwarmde openluchtwembaden. Getotaliseerd zijn er in Nederland dus 553 (28%) openluchtwembaden, 861 overdekte zwembaden (44%), 179 (9%) combizwembaden en nog eens 369 (19%) zwemplassen, exclusief nog eens 9 zwemgelegenheden die niet aan een specifieke provincie toe te kennen zijn. In tabel 4b wordt een vergelijking gemaakt met de geïnventariseerde zwembaden vanuit ander bronnen, te weten het CBS en de Nederlandse Sport Almanak. In de voetnoten bij de tabel wordt een verklaring gegeven van de verschillen in de gevonden aantallen.

Tabel 4a Verdeling Nederlandse zwemgelegenheden, naar typering I: soort

 Type I: Soort	Absoluut	%
openluchtzwembad, niet verwarmd	154	7,8%
openluchtzwembad, verwarmd	377	19,2%
openluchtzwembad, deels verwarmd	22	1,1%
overdekt zwembad, niet verwarmd	7	0,4%
overdekt zwembad, verwarmd	851	43,4%
overdekt zwembad, deels verwarmd	3	0,2%
combizwembad, niet verwarmd	-	-
combizwembad, verwarmd	136	6,9%
combizwembad, deels verwarmd	43	2,2%
natuur-/strandbad	369	18,8%
Totaal (1.971)	1.962*	100%

* exclusief 9 zwemgelegenheden die niet aan een specifieke provincie toe te kennen zijn

Tabel 4b Vergelijking zwemgelegenheden naar typering I: soort, naar diverse bronnen

 Type I: Soort	LC/NRIT		CBS (1997) ¹		Ned. Sport Alm. ²	
	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%
openluchtzwembaden	553	34,7%	245	34,5%	284	36,3%
overdekte zwembaden	861	54,0%	325	45,8%	320	40,9%
combizwembaden	179	11,2%	140	19,7%	178	22,8%
subtotaal (excl. zwemplassen)	1.593	100%	710	100%	782	100%
zwemplassen	369		20		n.b.	
Totaal (1.971)	1.962*		730		n.b.	

* exclusief 9 zwemgelegenheden die niet aan een specifieke provincie toe te kennen zijn

¹ het CBS inventariseert alleen zwembaden waarbij de exploitatie van het zwembad als hoofdactiviteit wordt ondernomen

² in de Nederlandse Sport Almanak worden alleen openbaar toegankelijke zwembaden geïnventariseerd

De tweede typering heeft betrekking op de aard van de zwembaden. Hiermee wordt de hoofdactiviteit van de voorziening bedoeld, waartoe het zwembad behoort. Daarbij werden de volgende varianten onderscheiden:

Typering II: Aard

- solitair zwembad;
- zwembad is een onderdeel van een (dag)attractiepark;
- zwembad is een onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex;
- zwembad is een onderdeel van een bungalowpark/camping;
- zwembad is een onderdeel van een sportpark/-complex;
- zwembad is een onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex;
- zwembad is een onderdeel van een andere voorziening.

Tijdens het onderzoek bleek hieraan een extra variant te kunnen worden toegevoegd:

- zwembad is een onderdeel van een zorginstelling/school.

Hieronder vallen aldus zwembaden die deel uitmaken van een ziekenhuis, revalidatiecentrum, verzorgingstehuis, centra voor opvang van gehandicapten, moeilijk lerende kinderen e.d., alsook zwembaden die onderdeel uitmaken van een reguliere school of kinderopvangvoorziening.

Tabel 5 geeft deze typering naar aard weer. Bijna 36% van de Nederlandse zwembaden betreft solitaire zwembaden, ofwel zwembaden die niet direct een onderdeel vormen van een andere hoofdactiviteit. In 26% van de gevallen gaat het echter om een zwembad waarbij de exploitatie van een camping of bungalowpark centraal staat. Deze twee categorieën zijn samengevoegd omdat het in vele gevallen om combinatievormen gaat, de zogenaamde gemengde bedrijven.

Circa 13% van de zwembaden maakt deel uit van een sportpark/-complex en bijna 12% is onderdeel van een hotel, motel of appartementencomplex.

Tabel 5 Verdeling Nederlandse zwembaden, naar typering II: aard

 Type II: Aard	Absoluut	%
solitair	569	35,7%
onderdeel van een (dag)attractiepark	19	1,2%
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	187	11,8%
onderdeel van een bungalowpark/camping	415	26,1%
onderdeel van een sportpark/-complex	206	13,0%
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	97	6,1%
onderdeel zorginstelling/school	87	5,5%
onderdeel van een andere voorziening	12	0,8%
Totaal	1.593	100%

Zwembaden als onderdeel van gezondheidscentra, zorginstellingen/scholen, (dag)attractieparken en andere voorzieningen komen relatief gezien veel minder vaak voor. Bij zwembaden als onderdeel van een andere voorziening kan onder andere gedacht worden aan militaire kazernes en een vliegveld, groepsaccommodaties, een jachthaven en een bordeel.

Tabel 6 combineert voornoemde typering. Hieruit kunnen enerzijds de volgende belangrijke conclusies worden getrokken:

- de niet verwarmde openluchtwembaden zijn vooral terug te vinden op bungalowparken en campings. Hierbinnen gaat het met name om niet verwarmde openluchtwembaden die deel uitmaken van een camping;
- de verwarmde en/of deels verwarmde openluchtwembaden staan vooral op zichzelf (solitair) of maken deel uit van met name campings;
- overdekte, niet of deels verwarmde zwembaden komen nagenoeg niet voor;
- een aanzienlijk deel van de verwarmde overdekte zwembaden en combizwembaden betreft solitaire zwembaden;

Anderzijds kan uit dezelfde tabel onder meer worden geconstateerd dat:

- zwembaden als onderdeel van (dag)attractieparken niet zo veel voorkomen;
- in hotels/motel/appartementencomplexen voornamelijk verwarmde overdekte zwembaden terug te vinden zijn;
- zwembaden die onderdeel uitmaken van een sportpark/-complex vooral verwarmde overdekte zwembaden zijn;
- dit laatste ook opgaat voor zwembaden in gezondheids- en wellnesscentra, alsmede zorginstellingen, scholen, e.d..

Tabel 6 *Typering II: Aard van de zwembaden naar typering I: Soort zwembaden*

 Type II: Aard	openlucht niet verwarmd	openlucht verwarmd	openlucht deels verwarmd	overdekt niet verwarmd	overdekt verwarmd	overdekt deels verwarmd	combi verwarmd	combi deels verwarmd	Totaal
solitair	34	176	2	1	280	1	58	16	35,7%
onderdeel van een (dag)attractiepark	3	5	-	-	7	-	4	-	1,2%
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	8	21	1	2	150	-	3	2	11,8%
onderdeel van een bungalowpark/camping	104	144	18	2	103	-	30	12	26,1%
onderdeel van een sportpark/-complex	2	17	1	-	151	1	27	7	13,0%
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	1	11	-	2	67	1	10	4	6,1%
onderdeel zorginstelling/school	1	1	-	-	83	-	2	-	5,5%
onderdeel van een andere voorziening	1	-	-	-	9	-	1	1	0,8%
Totaal (=100%)	154	377	22	7	851	3	136	43	1.593

2.3 Typering zwembaden naar provincie

In de derde paragraaf van dit hoofdstuk wordt in tabel 7, op de volgende pagina, de verdeling van zwembaden naar type weergegeven, naar provincie.

Deze tabel geeft de verdeling van de diverse typen zwembaden naar soort, over de provincies. Hierbij dient wel het aandeel van het type binnen het totaal aantal zwembaden in het achterhoofd te worden gehouden. Dit geldt zeker voor de deels verwarmde openluchtzwembaden, de niet verwarmde overdekte zwembaden en de deels verwarmde combizwembaden.

Openluchtzwembaden zijn vooral terug te vinden in die provincies, waar relatief gezien minder zwemplassen te vinden zijn, zoals Noord-Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel. Hierbij bestaat er dus een duidelijk verband tussen het aantal niet verwarmde openluchtzwembaden en het aantal zwemmogelijkheden dat door -voornamelijk- de natuur reeds geboden wordt. Met andere woorden: Hoe meer zwemplassen, des te kleiner het aanbod aan openluchtzwembaden in een provincie.

Echter, hetzelfde gaat min of meer ook op voor de overdekte en combizwembaden. Naarmate een provincie over meer zwemplassen beschikt, neemt het aantal zwembaden in het algemeen af. Voor de volledigheid hiertoe onderstaand overzicht.

Tabel 8 Aandelen zwembaden en zwemplassen, naar provincie

 Provincie	Zwembaden		Zwemplassen		Totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Groningen	55	3,5%	29	7,9%	84	4,3%
Friesland	70	4,4%	34	9,2%	104	5,3%
Drenthe	88	5,5%	26	7,0%	114	5,8%
Overijssel	140	8,8%	15	4,1%	155	7,9%
Flevoland	21	1,3%	9	2,4%	30	1,5%
Gelderland	256	16,1%	54	14,6%	310	15,8%
Utrecht	68	4,3%	8	2,2%	76	3,9%
Noord-Holland	198	12,4%	34	9,2%	232	11,8%
Zuid-Holland	187	11,7%	80	21,7%	267	13,6%
Zeeland	79	5,0%	3	0,8%	82	4,2%
Noord-Brabant	288	18,1%	57	15,4%	345	17,6%
Limburg	143	9,0%	20	5,4%	163	8,3%
Totaal	1.593	100%	369	100%	1962*	100%

* exclusief 9 zwemgelegenheden die niet aan een specifieke provincie toe te kennen zijn

Met inwonertal en oppervlakte van de provincies in het achterhoofd, valt op dat de provincies met een klein aandeel binnen het totaal aantal zwembaden, een relatief groot aandeel in het totaal aantal zwemplassen vertegenwoordigen. Dat ook inwonertal en oppervlakte een rol spelen bewijzen Zuid-Holland, Noord-Brabant en Gelderland.

Tabel 7 *Typering I: Soort zwembaden, naar provincie*

mit Type I: Soort	openlucht niet verwarmd		openlucht verwarmd		openlucht deels verwarmd		overdekt niet verwarmd		overdekt verwarmd		overdekt deels verwarmd		combi verwarmd		combi deels verwarmd		Totaal
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Groningen	1	1%	20	5%	-	-	-	-	29	3%	-	-	5	4%	-	-	3,5%
Friesland	5	3%	19	5%	-	-	-	-	42	5%	-	-	4	3%	-	-	4,4%
Drenthe	8	5%	34	9%	1	5%	-	-	37	4%	-	-	3	2%	4	9%	5,5%
Overijssel	17	11%	46	12%	3	14%	1	14%	54	6%	-	-	13	10%	5	12%	8,8%
Flevoland	1	1%	2	1%	1	5%	-	-	14	2%	-	-	2	1%	1	2%	1,3%
Gelderland	23	15%	68	18%	4	18%	1	14%	138	16%	-	-	18	13%	3	7%	16,1%
Utrecht	5	3%	12	3%	-	-	-	-	39	5%	-	-	10	7%	2	5%	4,3%
Noord-Holland	11	7%	45	12%	1	5%	3	43%	120	14%	-	-	16	12%	2	5%	12,4%
Zuid-Holland	9	6%	30	8%	2	9%	-	-	109	13%	2	67%	29	21%	5	12%	11,7%
Zeeland	5	3%	29	8%	1	5%	1	14%	36	4%	-	-	5	4%	2	5%	5,0%
Noord-Brabant	43	28%	54	14%	5	23%	1	14%	162	19%	1	33%	15	11%	8	19%	18,1%
Limburg	24	16%	17	5%	4	18%	-	-	72	8%	-	-	14	10%	10	23%	9,0%
Totaal (=100%)	154	100%	377	100%	22	100%	7	100%	851	100%	3	100%	136	100%	43	100%	1.593

Tabel 9 op de volgende pagina toont de provinciale verdeling van zwembaden naar de tweede typering; de typering naar aard. Het gaat hierbij om de aard van de (hoofd)activiteit c.q. -voorziening, waarvan het zwembad deel uitmaakt.

Uit tabel 9 blijkt met name dat:

- inwonertal, oppervlakte en/of de combinatie hiervan van de provincie bepalend is voor het aanbod aan zwembaden;
- solitaire zwembaden vooral voorkomen in de dichtstbevolkte provincies Zuid- en Noord-Holland;
- zwembaden die onderdeel uitmaken van een verblijfsrecreatieve accommodatie (uiteraard) vooral voorkomen in de provincies waar deze sector van oudsher een belangrijke rol speelt. Zo speelt hierin Gelderland uiteraard de belangrijkste rol. Noord-Holland scoort logischerwijs vooral relatief hoog onder de zwembaden als onderdeel van een hotel. En na Gelderland heeft ook Noord-Brabant een aanzienlijk aandeel binnen de zwembaden als onderdeel van een bungalowpark of camping;
- Noord-Brabant neemt een belangrijke positie in als het gaat om zwembaden die een onderdeel vormen van sportparken of -complexen, gezondheid- en wellnesscentra, alsmede van zorginstellingen en scholen.

Tabel 9 *Typering II: Aard zwembaden, naar provincie*

mit Type II: Aard	solitair		onderdeel attractiepark		onderdeel hotel/ motel/ e.d.		onderdeel bung.park/ camping		onderdeel sportpark/- complex		onderdeel gezond- heidscentr.		onderdeel zorginstelling		onderdeel overige		Totaal
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Groningen	30	5%	1	5%	3	2%	3	1%	12	6%	5	5%	1	1%	-	-	55
Friesland	27	5%	1	5%	9	5%	10	2%	17	8%	2	2%	2	2%	1	8%	70
Drenthe	32	6%	3	16%	4	2%	34	8%	6	3%	4	4%	4	5%	-	-	88
Overijssel	43	8%	-	-	18	10%	57	14%	16	8%	1	1%	3	3%	1	8%	140
Flevoland	9	2%	1	5%	-	-	7	2%	2	1%	2	2%	-	-	-	-	21
Gelderland	79	14%	4	21%	43	23%	88	21%	23	11%	11	11%	7	8%	1	8%	256
Utrecht	32	6%	1	5%	6	3%	8	2%	12	6%	4	4%	4	5%	-	-	68
Noord-Holland	88	15%	-	-	30	16%	34	8%	22	11%	14	14%	11	13%	-	-	198
Zuid-Holland	90	16%	2	11%	20	11%	15	4%	34	17%	15	15%	9	10%	1	8%	187
Zeeland	23	4%	2	11%	19	10%	26	6%	4	2%	1	1%	3	3%	-	-	79
Noord-Brabant	77	14%	3	16%	15	8%	82	20%	39	19%	31	32%	34	39%	7	58%	288
Limburg	39	7%	1	5%	18	10%	49	12%	19	9%	7	7%	8	10%	1	8%	143
Totaal (=100%)	569	100%	19	100%	187	100%	415	100%	206	100%	97	100%	87	100%	12	100%	1.593

2.4 Conclusies naar aanleiding van het aanbod

Van de in totaal 1.971 zwemgelegenheden in Nederland kunnen er, in eerste instantie, 1.593 als ogenschijnlijk -voor leren zwemmen door kinderen- geschikte zwembaden gekenmerkt worden. Het verschil (378) omvat de zogenoemde zwemplassen, welke op basis van primaire criteria in eerste instantie niet tot het relevante geschikte zwemwater gerekend worden.

In de tweede paragraaf van dit hoofdstuk werd een vergelijking gemaakt van het in dit onderzoek geïnterviewde aantal zwembaden met de inventarisaties door het CBS (laatste in 1997!) en De Nederlandse Sport Almanak. Deze komen tot respectievelijk 710 en 782 zwembaden. Het verschil wordt veroorzaakt door een verschil in gehanteerde definities. Werden in dit onderzoek alle zwemgelegenheden geïnterviewd, in het CBS onderzoek gaat het alleen om die zwembaden waarbij de exploitatie van het zwembad als hoofdactiviteit wordt ondernomen. Vergeleken met het voorliggende onderzoek gaat het daarbij om de solitaire én een deel van de zwembaden die onderdeel zijn van sportparken/-complexen (totaal 775). In de Nederlandse Sport Almanak zijn alleen openbaar toegankelijke zwembaden opgenomen.

Naast de aan de zwembaden toegekende typering werd het aanbod geanalyseerd op provinciaal niveau. Door het ontbreken van volledige inventarisatie tot op heden vormt dit een eerste algemeen bekend en gebruikt niveau, waarbinnen zich reeds opvallende verschillen kunnen voordoen. Op basis van de verkregen gegevens en het Geodan database systeem¹ kunnen dezelfde analyses echter ook tot op het gemeentelijke en een deel zelfs tot op wijk-/buurniveau worden gemaakt.

Naar provincie werd reeds een aantal malen geconcludeerd dat vooral inwonertal en oppervlakte van de betreffende provincie bepalend is voor het aanbod aan zwemgelegenheden en -baden in ons land. Noord-Brabant, Gelderland, Zuid- en Noord-Holland kennen dan ook het grootste aanbod wat betreft zwembaden binnen de provincie. Flevoland, Utrecht, Zeeland en Groningen zijn de provincies met het geringste aantal zwembaden. Verdisconteerd met het aantal inwoners én de oppervlakte van een provincie blijft de zwembaddichtheid achter op het gemiddelde voor met name Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland. Helaas ontbreken echter criteria omtrent het 'ideale' (landelijk) gemiddelde. Naast zwembaden in het algemeen kan eenzelfde vergelijking ook worden gemaakt met kenmerken als bijvoorbeeld openstelling, capaciteit, type zwembad en toegankelijkheid.

Op basis van de typering naar soort kan worden geconcludeerd dat de overdekte verwarmde zwembaden met ruim 43% de grootste categorie zwembaden vormen. Daarna volgen de verwarmde openluchtbaden (ruim 19%). In het totale aanbod aan zwemgelegenheden wordt de derde plaats ingenomen door de zwemplassen, met bijna 19%.

Naar aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt vormen de solitaire zwembaden met bijna 36% de belangrijkste categorie. Daarna volgen de zwembaden als onderdeel van een bungalowpark/camping met ruim 26%.

Voorts werd reeds geconstateerd dat:

- het op bungalowparken maar vooral op campings vooral om openluchtwembaden gaat;

---

¹ Geodan database systeem; een op CBS-gemeentekaarten gebaseerd Geografisch Informatie Systeem (GIS)

- het voor de overige categorieën zwembaden naar aard, vooral om de overdekte zwembaden gaat;
- zwembaden (en met name openluchtzwembaden) vooral terug te vinden zijn in die provincies waar zich relatief gezien minder zwemplassen bevinden;
- solitaire zwembaden vooral voorkomen in de dichtstbevolkte provincies;
- er een duidelijk verband bestaat tussen het aantal zwembaden als onderdeel van een bungalowpark en/of camping en de rol die een provincie op toeristisch-recreatief gebied speelt in Nederland;
- Noord-Brabant een belangrijke positie inneemt als het gaat om zwembaden die onderdeel zijn van sportparken/-complexen, gezondheidscentra, zorginstellingen en scholen.

Tevens werd in dit tweede hoofdstuk de verhouding inwonertal - zwembaden berekend. Dit op basis van de bevolkingsgegevens van het CBS (2001). Het gemiddeld aantal inwoners per zwembad bedraagt circa 10.000. Ondanks relatief kleine inwonertallen en aantal zwembaden lijkt toch sprake te zijn van een verhoudingsgewijze oververtegenwoordiging van zwembaden in met name Zeeland en Drenthe. De verklaring hiervoor werd toegeschreven aan hun relatief lage bevolkingsdichtheid, alsmede een relatief behoorlijk belang van de verblijfsrecreatieve sector in deze provincies. Van het tegenovergestelde -een relatief hoog aantal inwoners per zwembad- is vooral sprake in de dichtbevolkte provincies Zuid- en Noord-Holland en Utrecht. Ook voor Flevoland is dit echter het geval.

De zogenoemde 'Ratio', het aantal zwembaden voor het aantal inwoners per vierkante kilometer, op landelijk niveau is 0,35. Dit betekent dus dat gemiddeld 385 inwoners per vierkante kilometer in ons land de beschikking hebben over 0,35 zwembad in die vierkante kilometer. Ter vergelijking: deze ratio voor (reguliere) ziekenhuizen bedraagt circa 0,03, voor reguliere basisscholen 1,56 en voor sportterreinen (exclusief zwembaden) 6,33 (op basis van gegevens CBS). Vergelijkbaar is echter vooral de ratio van de verzorgingstehuizen (een instelling waarin aan tenminste vijf personen van 65 jaar of ouder duurzaam verblijf en verzorging wordt verschaft op subsidiabele intramurale verzorgingsplaatsen) in ons land, met 0,29. Op basis van deze constatering kan worden opgemerkt dat de norm ten aanzien van de zwembaddichtheid zich laat vergelijken met de norm voor 'verzorgingstehuisdichtheid' in ons land. Vooruitlopend op hoofdstuk vier, waarin uitgebreider op de kinddichtheid wordt teruggekomen, onderschrijft ook de verhouding tussen de categorie 0 tot en met 12-jarigen en de categorie 65 jaar of ouder (1 : 0,84) enerzijds, alsmede de verhouding zwembaden - verzorgingstehuizen (1 : 0,85) anderzijds, deze bewering.

Tabel 10 Landelijke ratio's, naar diverse segmenten

 Segment	Zwembaden	Ziekenhuizen	Basisscholen	Sport-terreinen*	Verzorgings-tehuizen
Landelijke ratio	0,35	0,03	1,56	6,33	0,29

* exclusief zwembaden

Ondanks het ontbreken van criteria omtrent de 'ideale' ratio, kan ten opzichte van het landelijk gemiddelde (0,35) worden opgemerkt dat vooral Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland een relatief laag aantal zwembaden hebben. Hoog is dit relatieve aantal in Gelderland, Zeeland, Noord-Brabant en Friesland. De overige provincies liggen vrij aardig in de buurt van het landelijk gemiddelde.

---

3 Kenmerken Nederlandse zwembaden

Inleiding

Dit derde hoofdstuk behandelt de bij de zwembaden geïnterviewde gegevens. Via een telefonisch interview werd uiteindelijk van 1.558 van de 1.593 Nederlandse zwembaden de benodigde informatie verkregen. De resterende 35 zwembaden werkten door uiteenlopende omstandigheden niet (tijdig) mee. Door een weegprocedure is het echter mogelijk uitspraken te doen over het totale aanbod aan zwembaden in Nederland. De weegfactoren zijn terug te vinden in bijlage 3.

Via de vragenlijst (zie bijlage 1 en 2) werd uitgebreide informatie verkregen omtrent:

- naam, adres, vestigingsplaatsgegevens;
- eigendoms-, beheers- en exploitatiegegevens;
- openstelling en capaciteit;
- tariefstelling;
- schoolzwemmen;
- typering en bereikbaarheid zwembad;
- gebruik van het zwembad.

3.1 Openstelling, capaciteit en functie van de Nederlandse zwembaden

3.1.1 Openstelling

Een belangrijke factor ten aanzien van de geschiktheid voor school- en instructiezwemmen wordt gevormd door de openstelling en de capaciteit van de zwembaden.

Navolgende tabellen geven de openstelling weer van de Nederlandse zwembaden op jaarbasis. Op basis daarvan kan worden afgeleid dat alle Nederlandse zwembaden tezamen ongeveer 421.000 dagen per jaar geopend zijn. Het merendeel van de zwembaden is het hele jaar geopend. Hierbij gaat het uiteraard vooral om de overdekte zwembaden. Openluchtwembaden zijn veeleer open gedurende de zomermaanden alleen, of inclusief de daaraan grenzende maanden.

Tabel 11a Openstelling Nederlandse zwembaden

 Openstelling op jaarbasis	%
hele jaar	61,4%
hele jaar, exclusief schoolvakanties	1,3%
open van juni tot augustus	3,5%
open van april tot oktober	2,7%
open van juni tot september	27,0%
open van april tot september	2,1%
open van juli tot september	0,5%
open van april tot november	0,6%
open van maart tot december	0,1%
open in juli en augustus	0,7%
alleen open tijdens schooluren	0,1%
Totaal (=1.593)	100%

Tabel 11b geeft de openstelling van de zwembaden op provinciaal niveau. Dit echter alleen voor de meest voorkomende openstellingen, daar het in de andere gevallen in concreto over ‘slechts’ één of enkele zwembaden gaat. Deze zijn gegroepeerd onder de categorie overige.

Tabel 11b Openstelling Nederlandse zwembaden, naar provincie

 Provincie	hele jaar	hele jaar (ex. schoolvak.)	juni tot sep.	juni tot aug.	april tot okt.	april tot sept.	overige	Totaal
Groningen	62%	2%	31%	2%	-	4%	-	55
Friesland	59%	-	32%	3%	3%	1%	1%	70
Drenthe	42%	1%	43%	5%	1%	3%	3%	88
Overijssel	51%	-	36%	5%	2%	1%	4%	140
Flevoland	80%	-	15%	5%	-	-	-	21
Gelderland	59%	1%	30%	2%	4%	2%	2%	256
Utrecht	73%	1%	18%	-	-	3%	4%	68
Noord-Holland	67%	2%	25%	2%	2%	3%	-	198
Zuid-Holland	73%	3%	17%	1%	1%	3%	2%	187
Zeeland	53%	-	35%	4%	5%	1%	3%	79
Noord-Brabant	62%	2%	24%	5%	5%	2%	1%	288
Limburg	61%	1%	22%	10%	1%	-	4%	143
Totaal (=100%)	61,4%	1,3%	27,0%	3,5%	2,7%	2,1%	2,0%	1.593

Deze tabel laat zien dat in het algemeen de openstelling van de zwembaden op provinciaal niveau ongeveer gelijk verdeeld is. Zo'n 60% à 70% van de zwembaden per provincie is het hele jaar door geopend. Drenthe wijkt daarin met 42% nogal af naar beneden, terwijl in Flevoland 80% van de zwembaden het hele jaar geopend is.

Een tweede plaats qua aandeel wordt bezet door de periode juni tot september, ofwel de zogenoemde hoogseizoenmaanden. Dit aandeel ligt in het algemeen zo rond de 20% à 30%.

Voorts is vrij opvallend te noemen dat in Limburg ongeveer 10% van de zwembaden alleen van juni tot augustus geopend is.

Gemiddeld is een Nederlands zwembad 38,7 weken geopend op jaarbasis.

Naast de algemene openstelling op jaarbasis is de zwembaden tevens gevraagd naar het aantal uren dat men op jaarbasis geopend is. Dit loopt uiteen van een zwembad dat maar 196 uren open is tot en met enkele zwembaden die aangeven gedurende het hele jaar 24 uur per dag open te zijn. Gemiddeld is een Nederlands zwembad echter ongeveer 3.037 uren open per jaar. Hiervan uitgaande betekent dit dat de personen die daarvan gebruik willen maken bijna 4,8 miljoen uren in Nederlandse zwembaden tot hun beschikking hebben.

Tabel 11c *Openstelling Nederlandse zwembaden in uren, naar provincie*

 Provincie	gem. aantal uren per jaar	Totaal aantal uren op jaarbasis
Groningen	2.877	158.255
Friesland	2.931	202.133
Drenthe	2.547	221.490
Overijssel	2.803	392.474
Flevoland	3.414	71.690
Gelderland	3.130	801.209
Utrecht	3.517	228.445
Noord-Holland	3.188	621.278
Zuid-Holland	3.633	668.265
Zeeland	2.609	203.449
Noord-Brabant	2.808	797.269
Limburg	2.949	412.726
Totaal (=1.593)	3.037	4.778.683

De zwembaden in Drenthe zijn op jaarbasis gemiddeld het minste aantal uren geopend, gevolgd door de zwembaden in Zeeland. De zwembaden die gemiddeld de meeste uren op jaarbasis open zijn liggen in Zuid-Holland en Utrecht. De gemiddelden van de andere provincies concentreren zich vrij aardig rondom het landelijk gemiddelde.

3.1.2 Capaciteit

Naast de openstelling is ook de capaciteit van de Nederlandse zwembaden binnen het onderzoek geïnventariseerd. In eerste instantie werd gevraagd naar het totaal aantal bassins waarover een zwembad beschikt. Tabel 12a biedt inzicht in de verdeling van de zwembaden, naar aantal bassins die van het betreffende zwembad deel uitmaken.

Naarmate het aantal bassins toeneemt, neemt het aantal zwembaden af. Met andere woorden is kleinschaligheid wat aantal bassins betreft, een kernbegrip als het gaat om zwembaden in Nederland. Maar liefst 39% van de zwembaden telt dan ook slechts 1 bassin. Bijna 30% heeft er twee en nog eens bijna 18% heeft drie bassins. Dit betekent dat ruim 85% van de zwembaden in ons land 1, 2 of 3 bassins heeft. Slechts een enkel zwembad heeft meer dan 10 bassins.

Tabel 12a Aantal bassins Nederlandse zwembaden

 Aantal bassins	Aantal zwembaden	%
1 bassin	621	39,0%
2 bassins	474	29,8%
3 bassins	285	17,9%
4 bassins	88	5,5%
5 bassins	52	3,3%
6 bassins	42	2,6%
7 bassins	13	0,8%
8 bassins	5	0,3%
9 bassins	4	0,3%
10 bassins	5	0,3%
11 bassins	0	-
12 bassins	3	0,2%
13 bassins	1	0,1%
Totaal	1.593	100%

Navolgende tabel geeft het totaal aantal bassins per provincie, alsmede het gemiddeld aantal bassins per zwembad, eveneens naar provincie.

Tabel 12b Aantal bassins, naar provincie

 Provincie	Aantal zwembaden	Gemiddeld aantal bassins	Totaal aantal bassins
Groningen	55	2,3	125
Friesland	70	2,2	157
Drenthe	88	2,3	200
Overijssel	140	2,3	322
Flevoland	21	3,0	62
Gelderland	256	2,2	554
Utrecht	68	2,6	174
Noord-Holland	198	2,1	419
Zuid-Holland	187	2,4	443
Zeeland	79	2,0	159
Noord-Brabant	288	2,1	601
Limburg	143	2,4	339
Totaal	1.593	2,2	3.554

Het gemiddeld aantal bassins van een Nederlands zwembad is 2,2. In totaliteit tellen de Nederlandse zwembaden ongeveer 3.554 bassins. Het gemiddelde aantal bassins van alle zwembaden in de diverse provincies ligt op een vergelijkbaar niveau. Alleen Flevoland wijkt met een gemiddelde van 3,0 bassins per zwembad enigszins af. In dit verband kan navolgende tabel, met daarin het gemiddeld aantal inwoners per bassin verwerkt, een nieuw inzicht bieden.

Tabel 12c Verhouding bassins - inwonertal (2001), naar provincie

 Provincie	Bassins	%	Inwonertal	%	Inwoners per bassin
Groningen	125	3,5%	566.489	3,5%	4.532
Friesland	157	4,4%	630.539	3,9%	4.016
Drenthe	200	5,6%	474.208	3,0%	2.371
Overijssel	322	9,1%	1.086.280	6,8%	3.374
Flevoland	62	1,7%	328.936	2,1%	5.305
Gelderland	554	15,6%	1.934.314	12,1%	3.492
Utrecht	174	4,9%	1.128.521	7,1%	6.486
Noord-Holland	419	11,8%	2.592.838	16,2%	6.188
Zuid-Holland	443	12,5%	3.351.937	21,0%	7.566
Zeeland	159	4,5%	374.920	2,3%	2.358
Noord-Brabant	601	16,9%	2.375.116	14,9%	3.952
Limburg	339	9,5%	1.142.679	7,1%	3.371
Totaal	3.554	100%	15.986.777	100%	4.498

Bron inwonertal: CBS

Hieruit blijkt voor Flevoland namelijk dat zij met hun inwonertal per bassin veel minder ver boven het gemiddelde liggen dan wat betreft het aantal zwembaden. Voor de overige provincies is de verhouding inwonertal - bassins en inwonertal - zwembaden min of meer van gelijke orde.

Naar typen ontstaat het volgende beeld:

Tabel 13a Aantal bassins naar type II: Aard

 Aantal bassins	solitair	ond. attractie-park	ond. hotel/motel/e.d.	ond. bung.park/camping	ond. sportpark/-complex	ond. gezondheidscentr.	ond. zorginst.	ond. overige	Totaal
1 bassin	21,2%	26,4%	90,1%	28,0%	33,1%	69,5%	75,3%	75,1%	39,0%
2 bassins	25,4%	26,4%	7,7%	52,8%	26,8%	16,8%	22,4%	-	29,8%
3 bassins	32,6%	10,6%	1,1%	10,8%	19,8%	8,4%	1,2%	8,3%	17,9%
4 bassins	8,4%	20,9%	0,6%	3,4%	7,9%	3,2%	1,2%	-	5,5%
5 bassins	5,2%	10,4%	-	2,2%	4,0%	1,0%	-	16,6%	3,3%
6 bassins	4,7%	-	-	0,5%	5,4%	1,0%	-	-	2,6%
7 bassins	1,3%	-	-	0,5%	2,0%	-	-	-	0,8%
8 bassins	0,5%	-	-	0,2%	0,5%	-	-	-	0,3%
9 bassins	0,2%	5,3%	0,5%	0,2%	-	-	-	-	0,3%
10 bassins	0,5%	-	-	0,5%	-	-	-	-	0,3%
11 bassins	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 bassins	-	-	-	0,5%	0,5%	-	-	-	0,2%
13 bassins	-	-	-	0,2%	-	-	-	-	0,1%
Totaal (=100%)	569	19	187	415	206	97	87	12	1.593

- solitaire zwembaden hebben gemiddeld genomen meer bassins dan de zwembaden die een onderdeel vormen van een andere hoofdactiviteit;
- hotels, motels en appartementencomplexen beschikken in het algemeen over 1 bassin;
- meer dan de helft van de bungalowparken en campings beschikt over 2 bassins;
- op sportparken/-complexen, in gezondheidscentra en zorginstellingen/scholen is doorgaans sprake van 1 bassin.

Tabel 13b Aantal bassins naar type I: Soort

	Aantal bassins	openlucht niet verwarmd	openlucht verwarmd	openlucht deels verwarmd	overdekt niet verwarmd	overdekt verwarmd	overdekt deels verwarmd	combi verwarmd	combi deels verwarmd	Totaal
1 bassin		42,3%	22,0%	36,5%	71,7%	52,8%	66,7%	5,2%	2,4%	39,0%
2 bassins		44,4%	35,1%	49,8%	14,2%	27,1%	33,3%	14,3%	26,1%	29,8%
3 bassins		10,7%	35,6%	9,1%	14,1%	11,3%	-	15,8%	33,4%	17,9%
4 bassins		1,3%	5,4%	-	-	4,4%	-	15,8%	14,3%	5,5%
5 bassins		1,3%	0,5%	4,5%	-	2,4%	-	17,3%	7,1%	3,3%
6 bassins		-	1,1%	-	-	1,4%	-	15,8%	7,1%	2,6%
7 bassins		-	-	-	-	0,2%	-	7,5%	2,4%	0,8%
8 bassins		-	-	-	-	0,1%	-	3,0%	-	0,3%
9 bassins		-	-	-	-	0,1%	-	2,3%	-	0,3%
10 bassins		-	0,3%	-	-	-	-	1,5%	4,8%	0,3%
11 bassins		-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 bassins		-	-	-	-	-	-	1,5%	2,4%	0,2%
13 bassins		-	-	-	-	0,1%	-	-	-	0,1%
Totaal (=100%)		154	377	22	7	851	3	136	43	1.593

- een behoorlijk deel van de openluchtzwembaden telt 2 bassins;
- bij overdekte zwembaden gaat het veeleer om ‘slechts’ 1 bassin;
- logischerwijs (mede op basis van de in hoofdstuk 1 gegeven definiëring) bestaan de combizwembaden uit 2 of meer bassins. Er is een duidelijk verband tussen het aantal bassins en het type combizwembaden, in die zin dat deze baden, die zwemmogelijkheden zowel binnen als buiten hebben, doorgaans over meerdere bassins beschikken. Met name bij dit type zijn dan ook de zwembaden met 5 tot en met 12 bassins te vinden.

3.1.3 Functie van de bassins

Alvorens verder te gaan met de capaciteit in termen van oppervlakte en inhoud, geeft tabel 14 op de volgende bladzijde, inzicht in de functie van de bassins. Hierbij dient te worden opgemerkt dat bij de inventarisatie dit alleen gevraagd is voor zes (belangrijke) bassins. De reden hiervoor is dat het totaal aantal zwembaden met meer dan zes bassins uiterst gering is en indien hiervan toch sprake is het doorgaans whirlpools, relaxbassins, e.d. betreft. Deze zijn in het kader van dit onderzoek minder relevant. Anderzijds is de procentuele verhouding ook op deze bassins te projecteren.

Verhoudingsgewijs beschikt de provincie Drenthe over een hoog percentage peuter-/kleuterbassins. Flevoland daarentegen zit behoorlijk beneden het gemiddelde. In het algemeen betreft ongeveer 23% van de bassins peuter- en/of kleuterbassins.

Bijna 20% van de bassins betreft instructiebassins. Deze zijn, relatief gezien, behoorlijk vertegenwoordigd in Groningen en Friesland en enigszins ondervertegenwoordigd in Overijssel, Drenthe en Gelderland.

Ruim 13% van de bassins betreft wedstrijdbassins. Opvallend is hier het hoge percentage van Groningen, Utrecht en Zuid-Holland, terwijl vooral Limburg behoorlijk achterblijft op het gemiddelde. Recreatieve bassins maken voor ongeveer 36% deel uit van het 'bassinsbestand' in Nederland. In Overijssel, Gelderland en Zeeland ligt het aandeel behoorlijk boven het gemiddelde. Hier kan een duidelijke link gelegd worden naar de toeristisch-recreatieve betekenis van deze provincies. Relatief laag is het percentage recreatieve bassins in Groningen, Friesland en Utrecht. Verhoudingsgewijs spelen juist deze provincies op het gebied van toerisme en recreatie, ofwel ten aanzien van het aanbod aan verblijfsrecreatie, een aanzienlijk kleinere rol.

In bijna 4% van de geïnventariseerde 'bassins' gaat het om whirlpools, bijna 1% glijbaanbassins, nog geen 0,5% uitzwembassins, eveneens bijna 1% doelgroepenbassins en nog eens 0,7% betreft overige bassins. Ruim 1% van de bassins betreft tenslotte de zogenoemde therapiebassins. Opvallend is hier het hoge percentage therapiebassins dat in Noord-Brabant gelegen is.

Tabel 14 Functie van de bassins, naar provincie

 Provincie	peuter-/ kleuterbad	instructie- bad	wedstrijd- bad	recreatief- bad	whirlpool	glijbaan- bad	uitzwem- bad	doelgroep- bad	therapie- bad	overige	Totaal
Groningen	23,0%	27,0%	19,0%	26,0%	3,0%	-	-	1,0%	-	1,0%	125
Friesland	23,0%	27,0%	13,9%	29,5%	3,3%	1,6%	-	0,8%	0,8%	-	157
Drenthe	29,4%	15,9%	13,5%	35,9%	3,5%	0,6%	-	-	0,6%	0,6%	200
Overijssel	27,5%	13,2%	12,5%	42,3%	1,9%	0,8%	0,4%	0,8%	0,8%	-	322
Flevoland	16,7%	21,4%	14,3%	33,3%	2,4%	2,4%	-	4,8%	-	4,8%	62
Gelderland	23,1%	15,9%	12,3%	42,9%	3,0%	0,6%	0,2%	0,4%	0,9%	0,6%	554
Utrecht	18,8%	22,9%	18,8%	29,9%	6,3%	0,7%	0,7%	0,7%	-	1,4%	174
Noord-Holland	21,6%	20,7%	13,9%	37,5%	3,1%	0,3%	0,3%	0,9%	1,4%	0,3%	419
Zuid-Holland	19,4%	21,2%	17,7%	30,9%	5,1%	1,3%	0,8%	1,3%	1,3%	0,8%	443
Zeeland	24,0%	17,6%	11,2%	41,6%	4,0%	0,8%	-	-	0,8%	-	159
Noord-Brabant	23,0%	22,8%	11,1%	32,4%	5,1%	1,0%	0,6%	0,8%	2,3%	0,8%	601
Limburg	23,7%	19,8%	7,9%	39,1%	3,6%	1,6%	0,8%	2,0%	0,4%	1,2%	339
Totaal (=3.554)	22,9%	19,8%	13,3%	36,1%	3,9%	0,9%	0,4%	0,9%	1,1%	0,7%	100%

De verdeling van de bassins naar type II, aard, is een min of meer logische verdeling. Solitaire zwembaden zijn gespecialiseerde, speciaal voor zwemmen, gecreëerde, baden en zijn het meest divers van opzet. In (dag)attractieparken, op bungalowparken en op campings zijn vooral peuter-/kleuterbassins en recreatieve bassins terug te vinden. Bij hotels, motels en appartementencomplexen gaat het nagenoeg alleen om recreatieve bassins. Ook zwembaden als onderdeel van een sportpark/-complex zijn vrij divers van samenstelling als het gaat om de functie van de bassins, met de nadruk wat meer op instructie- en wedstrijdbassins dan bij de solitaire zwembaden. Bij gezondheidscentra en aanverwante complexen gaat het vooral om recreatieve bassins en whirlpools. Niet verwonderlijk ligt het accent bij zorginstellingen en scholen op therapiebassins en instructiebassins.

Tabel 15 Functie van de bassins naar typering I: Soort

 Typering I: Soort	openlucht niet verwarmd	openlucht verwarmd	openlucht deels verwarmd	overdekt niet verwarmd	overdekt verwarmd	overdekt deels verwarmd	combi verwarmd	combi deels verwarmd	Totaal
peuter-/kleuterbassins	36,4%	34,3%	35,1%	22,2%	14,8%	-	21,9%	17,7%	22,9%
instructiebassins	5,0%	14,0%	2,7%	11,1%	27,3%	33,3%	15,7%	17,7%	19,8%
wedstrijdbassins	1,3%	13,4%	2,7%	-	14,4%	-	16,3%	18,6%	13,3%
recreatief bassins	56,1%	36,0%	56,8%	55,6%	33,4%	66,6%	32,3%	31,0%	36,1%
whirlpool	1,3%	1,3%	2,7%	11,1%	4,7%	-	6,9%	6,2%	3,9%
glijbaanbassins	-	0,3%	-	-	0,7%	-	2,4%	4,4%	0,9%
uitzwembassins	-	-	-	-	0,5%	-	1,3%	-	0,4%
doelgroepenbassins	-	0,3%	-	-	1,0%	-	1,6%	3,5%	0,9%
therapiebassins	-	-	-	-	22,7%	-	0,3%	-	1,1%
overige bassins	-	0,4%	-	-	0,8%	-	1,3%	0,9%	0,7%
Totaal (= 100%)	154	377	22	7	851	3	136	43	3.554

De tabel laat zien dat relatief veel peuter-/kleuterbassins het soort openluchtzwembaden betreft. Dit in tegenstelling tot veel instructiebassins, die veelal overdekt zijn. Recreatieve bassins zijn behoorlijk evenredig verdeeld tussen openlucht en overdekt. De overige typen bassins komen nagenoeg alleen verwarmd en/of overdekt voor. Dit geldt zeker voor therapiebassins die allen overdekt zijn.

Naast functie is ook naar de vorm van de bassins gevraagd. Bijna 12% van de bassins betreft een vierkant, bijna 62% een rechthoek, bijna 9% is rond, ruim 4% betreft een veelhoek en het restant (ruim 13%) heeft een vrije vorm.

Van de diverse bassins is ook de oppervlakte bekend. Gemiddeld bedraagt de oppervlakte van een bassin in Nederland ongeveer 293 m². Gecombineerd met het totaal aantal bassins betekent dit dat er circa 1 miljoen m² aan bassins in ons land aanwezig is. Naast deze gemiddelde oppervlakte van alle bassins is ook naar functie van het bassin de gemiddelde oppervlakte bekend, alsmede de inhoud daarvan. Tabel 16 geeft hiervan voor de belangrijkste typen bassins een overzicht. Hierbij is op basis van de verkregen informatie omtrent oppervlakte en inhoud uitgegaan van het feit dat met name de instructiebassins, wedstrijdbassins, (sommige) recreatiebassins en de therapiebassins zich lenen voor school-, instructie- en diplomazwemmen.

Tabel 16a Gemiddelde oppervlakte, inhoud, diepte en openstelling bassins, naar functie

 Type bassin	gemiddelde oppervlakte	gemiddelde inhoud	gemiddelde diepte	gemiddelde openstelling in uren
instructiebad	233 m ²	323 m ³	1.39 m	3.331
wedstrijdbad	456 m ²	916 m ³	2.01 m	3.511
recreatiebad	258 m ²	353 m ³	1.37 m	3.029
therapiebad	80 m ²	112 m ³	1.40 m	2.912
Totaal (gemiddeld)*	293 m²	416 m³	1.42 m	3.037

* betreft het totaal van alle typen bassins

Tabel 16a laat zien dat de gemiddelde diepte van de instructiebaden, de recreatiebaden en de therapiebaden ligt rond de kritische grens van 1.40 meter. Kritisch in de zin dat bij bassins die dieper zijn dan 1.40 meter, permanent toezicht verplicht is. Uiteraard betreft het hier een gemiddelde en zijn sommige bassins dieper of juist minder diep.

Voorts wordt in de tabel een link gelegd naar de gemiddelde openstelling op jaarbasis van de diverse typen bassins. Zo zijn instructiebassins gemiddeld ruim 3.300 uren geopend op jaarbasis. Wedstrijdbassins zijn relatief het meest geopend, circa 3.500 uren op jaarbasis. De openstelling van de recreatiebassins laat zich goed vergelijken met de gemiddelde openstelling van alle bassins tezamen, met ruim 3.000 uren. Therapiebassins zijn doorgaans minder uren geopend (ruim 2.900).

Tabel 16b geeft de verhouding per provincie van het aantal bassins waarvan de diepte kleiner of gelijk is aan 1.40 meter en het aantal bassins met een diepte die groter is dan 1.40 meter.

Tabel 16b Verhouding bassins kleiner of gelijk aan 1.40 meter diep versus groter dan 1.40 meter diep

 Type bassin	bassins <= 1.40 meter	bassins > 1.40 meter	Totaal aantal bassins
Groningen	6,9%	93,1%	125
Friesland	14,2%	85,8%	157
Drenthe	12,4%	87,6%	200
Overijssel	14,1%	85,9%	322
Flevoland	6,7%	93,3%	62
Gelderland	21,0%	79,0%	554
Utrecht	13,4%	86,6%	174
Noord-Holland	15,1%	84,9%	419
Zuid-Holland	12,9%	87,1%	443
Zeeland	20,0%	80,0%	159
Noord-Brabant	17,4%	82,6%	601
Limburg	21,7%	78,3%	339
Totaal (=100%)	16,2%	83,8%	3.554

Gemiddeld genomen is zo'n kleine 85% van de bassins dieper dan 1.40 meter. Verhoudingsgewijs is het percentage bassins dieper dan 1.40 meter relatief hoog in Groningen en Flevoland. Relatief laag is dit percentage van Gelderland en Limburg. In het algemeen is de verdeling van de bassins naar diepte echter behoorlijk evenredig verdeeld.

3.2 Toegankelijkheid en bereikbaarheid van de Nederlandse zwembaden

Mede bepalend voor de geschiktheid van een zwembad in het kader van het diploma-, school- en instructiezwemmen zijn de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het zwembad. Hierbij dienen toegankelijkheid en bereikbaarheid in hun ruime betekenis te worden beschouwd. Zo zijn hierbij niet alleen ruimtelijke en mobiliteitsaspecten van belang, maar bijvoorbeeld ook zaken als eigendoms-, beheers- en exploitatiegegevens. Deze aspecten worden in deze paragraaf nader toegelicht.

3.2.1 Eigendoms-, beheers- en exploitatiegegevens

Bij bijna 83% van de Nederlandse zwembaden is het eigendom, het beheer en de exploitatie van het zwembad in handen van een en dezelfde organisatie of persoon. Bij ruim 17% van de zwembaden is sprake van een opsplitsing van deze ‘onderdelen’.

Tabel 17a geeft inzicht in de mate waarin eigendom, beheer en exploitatie in één organisatie is verenigd, dan wel de mate waarin sprake is van een opsplitsing van deze onderdelen. Dit naar provincie.

Ondanks enkele onderlinge verschillen is de verhouding voor alle provincies op Flevoland na, min of meer gelijk. Flevoland wijkt duidelijk af. Wellicht dat het realisatiejaar van de zwembaden in deze relatief nieuwe provincie in dit verband een rol speelt. Helaas kan dit niet op basis van de geïnventariseerde gegevens worden aangetoond.

Tabel 17a Eigendom, beheer en exploitatie in één versus opgesplitst, naar provincie

 Provincie	in één	gesplitst	Aantal zwembaden
Groningen	73%	27%	55
Friesland	81%	19%	70
Drenthe	92%	8%	88
Overijssel	88%	12%	140
Flevoland	40%	60%	21
Gelderland	84%	16%	256
Utrecht	77%	23%	68
Noord-Holland	85%	15%	198
Zuid-Holland	79%	21%	187
Zeeland	80%	20%	79
Noord-Brabant	89%	11%	288
Limburg	80%	20%	143
Totaal (=100%)	83%	17%	1.593

Naar type geeft bovengenoemde verdeling weinig additioneel inzicht. Zo zijn het slechts enkele solitaire zwembaden en zwembaden als onderdeel van een sportpark of -complex waarbij sprake is van een opsplitsing. Naar soort (typering I) zwembad is niet echt een noemenswaardig verschil in de cijfers te ontdekken.

Tabel 17b Eigendomssituatie, naar provincie

 Provincie	particulier	gemeentelijk	anders	Aantal zwembaden
Groningen	23%	59%	18%	55
Friesland	41%	50%	9%	70
Drenthe	59%	41%	0%	88
Overijssel	53%	40%	7%	140
Flevoland	53%	47%	-	21
Gelderland	62%	35%	3%	256
Utrecht	40%	52%	8%	68
Noord-Holland	52%	35%	12%	198
Zuid-Holland	34%	56%	10%	187
Zeeland	54%	43%	3%	79
Noord-Brabant	63%	27%	11%	288
Limburg	42%	36%	22%	143
Totaal (=100%)	50%	40%	9%	1.593

De helft van de Nederlandse zwembaden is in particuliere handen als het om de eigendomssituatie gaat. Hierbij gaat het dus om het eigendom van de grond en/of de opstallen. Met 'anders' in de tabelkolom wordt de situatie bedoeld waarbij de grond en/of het eigendom in handen zijn van meerdere c.q. diverse organisaties of personen. In de meeste gevallen betreft het hier een combinatie van een particuliere organisatie en de gemeente.

In Noord-Brabant en Gelderland is respectievelijk 63% en 62% van de zwembaden in particulier eigendom. In Groningen is dit slechts 23%. Hier is 59% in handen van de gemeente en 18% kent een andere eigendomssituatie. In Noord-Brabant is ook slechts 27% in handen van de gemeente. Opvallend is voorts dat in Limburg ongeveer 22% van de zwembaden een andere (doorgaans combinatie-)vorm heeft.

Tabel 17b Beheerssituatie, naar provincie

 Provincie	particulier	gemeentelijk	anders	Aantal zwembaden
Groningen	50%	32%	18%	55
Friesland	56%	28%	16%	70
Drenthe	64%	33%	3%	88
Overijssel	63%	33%	5%	140
Flevoland	93%	7%	-	21
Gelderland	69%	27%	4%	256
Utrecht	54%	29%	8%	68
Noord-Holland	58%	26%	16%	198
Zuid-Holland	46%	42%	12%	187
Zeeland	63%	31%	6%	79
Noord-Brabant	68%	18%	14%	288
Limburg	52%	24%	23%	143
Totaal (=100%)	60%	28%	12%	1.593

Meer nog dan ten aanzien van de eigendomssituatie het geval is, is het beheer van zwembaden een particuliere aangelegenheid. 60% Van de zwembaden is dan ook in particulier beheer. Voor nog geen 30% geldt dat het beheer door de gemeente geschiedt en de overige 12% kent een andere

beheersvorm. Ook hierbij gaat het doorgaans om een combinatie van een particulier(e) (organisatie) tezamen met de gemeente.

Met uitzondering van Flevoland, waar maar liefst 93% van de zwembaden particulier beheerd wordt, Zuid-Holland met 42% gemeentelijk beheer en Limburg met 23% met een andere beheersvorm, laten de provinciale verhoudingen zich behoorlijk met elkaar vergelijken.

Tabel 17c Exploitatiesituatie, naar provincie

 Provincie	particulier	gemeentelijk	anders	Aantal zwembaden
Groningen	44%	41%	15%	55
Friesland	59%	24%	17%	70
Drenthe	61%	42%	14%	88
Overijssel	69%	25%	6%	140
Flevoland	86%	10%	5%	21
Gelderland	77%	15%	9%	256
Utrecht	63%	24%	13%	68
Noord-Holland	62%	20%	18%	198
Zuid-Holland	53%	31%	16%	187
Zeeland	77%	20%	3%	79
Noord-Brabant	70%	13%	17%	288
Limburg	69%	16%	15%	143
Totaal (=100%)	66%	20%	13%	1.593

De exploitatie wordt het meest door particulieren en/of particuliere organisaties verzorgd. Slechts 20% van de exploitatie is nog in handen van gemeenten. Steeds vaker komt ook de combinatievorm voor (13%).

In Flevoland wordt 86% van de zwembaden privaat geëxploiteerd. Slechts 10% wordt nog door gemeenten geëxploiteerd. Echter, ook in Gelderland en Zeeland wordt een behoorlijk deel (77%) van de zwembaden privaat geëxploiteerd.

Tabellen 18a tot en met 18c geven een vergelijkbaar beeld en tonen aan dat vooral zwembaden als onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex, bungalowpark/camping, gezondheidscentra of wellnesscomplexen in particulier eigendom zijn. De andere zwembaden zijn relatief vaker eigendom van de gemeente of een combinatievorm tussen het particulier initiatief en de gemeente.

De typering naar soort levert geen nieuwe inzichten c.q. noemenswaardige verschillen op. De aard van de activiteit waar een zwembad deel van uitmaakt speelt aldus een veel grotere rol ten aanzien van de eigendoms-, beheers- en exploitatiesituatie.

Tabel 18a Eigendomssituatie, naar type II: Aard

 Provincie	particulier	gemeentelijk	anders	Aantal zwembaden
solitair	26%	68%	7%	569
onderdeel van een (dag)attractiepark	45%	27%	27%	19
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	94%	2%	4%	187
onderdeel van een bungalowpark/camping	94%	1%	5%	415
onderdeel van een sportpark/-complex	33%	54%	14%	206
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	92%	5%	3%	97
onderdeel zorginstelling/school	42%	13%	42%	87
onderdeel van een andere voorziening	33%	17%	50%	12
Totaal (=100%)	50%	40%	9%	1.593

Tabel 18b Beheerssituatie, naar type II: Aard

 Provincie	particulier	gemeentelijk	anders	Aantal zwembaden
solitair	41%	48%	12%	569
onderdeel van een (dag)attractiepark	55%	18%	27%	19
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	93%	2%	4%	187
onderdeel van een bungalowpark/camping	95%	-	5%	415
onderdeel van een sportpark/-complex	49%	35%	15%	206
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	97%	-	3%	97
onderdeel zorginstelling/school	42%	13%	42%	87
onderdeel van een andere voorziening	50%	-	50%	12
Totaal (=100%)	60%	28%	12%	1.593

Tabel 18c Exploitatiesituatie, naar type II: Aard

 Provincie	particulier	gemeentelijk	anders	Aantal zwembaden
solitair	39%	45%	17%	569
onderdeel van een (dag)attractiepark	69%	16%	16%	19
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	95%	1%	5%	187
onderdeel van een bungalowpark/camping	96%	0%	4%	415
onderdeel van een sportpark/-complex	57%	29%	15%	206
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	93%	-	7%	97
onderdeel zorginstelling/school	40%	6%	54%	87
onderdeel van een andere voorziening	50%	-	50%	12
Totaal (=100%)	66%	20%	13%	1.593

Ten aanzien van de exploitatie is men in het algemeen eerder geneigd dit aan particulieren uit te besteden c.q. aan particulieren over te laten. Ook de combinatievorm komt hierbij vaker voor.

3.2.2 Toegang tot de zwembaden

In nauwe samenhang tot het voorgaande is van de zwembaden bekend of zij al dan niet openbaar toegankelijk zijn. Het CBS komt in dit verband tot 780 openbare zwembaden. Tabel 19 leert echter dat dit er daadwerkelijk 808 zijn volgens opgaven van de zwembaden zelf!

Tabel 19a Toegankelijkheid zwembaden, naar provincie

 Provincie	openbaar toegankelijk	niet openbaar/ beperkt toegankelijk	Aantal zwembaden
Groningen	73%	27%	55
Friesland	66%	34%	70
Drenthe	56%	44%	88
Overijssel	45%	55%	140
Flevoland	62%	38%	21
Gelderland	39%	61%	256
Utrecht	62%	38%	68
Noord-Holland	56%	44%	198
Zuid-Holland	67%	33%	187
Zeeland	35%	65%	79
Noord-Brabant	41%	59%	288
Limburg	50%	50%	143
Totaal (=100%)	808	785	1.593

Tabel 19a laat tevens zien dat er tussen de provincies behoorlijke verschillen bestaan als het gaat om de al dan niet openbare toegang. Zo is in Groningen 73% openbaar toegankelijk en in Gelderland slechts 39%. De tabel naar typering II, aard, (tabel 20) laat duidelijk zien dat deze openstelling veel te maken heeft met de aard van de activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt.

Tabel 19b Niet openbare/beperkt toegankelijke zwembaden

 Toegang	%
alleen eigen gasten*	80,3%
alleen voor scholen	1,9%
alleen leden	7,5%
alleen gehandicapten	3,9%
alleen patiënten	4,7%
alleen doelgroepen	0,8%
alleen naturisten	0,3%
overige	0,5%
Totaal (=100%)	785

* in geval van hotel, motel, appartementen, attractieparken, bungalowparken en campings

Van de niet openbaar toegankelijke of beperkt toegankelijke zwembaden is ruim 80% alleen toegankelijk voor de eigen gasten. Hierbij gaat het uiteraard om de zwembaden die deel uitmaken van een hotel, motel, appartementencomplex, attractiepark, bungalowpark en/of camping. Onder de gezondheidscentra, wellnesscomplexen zijn er een aantal die alleen toegankelijk zijn voor hun leden,

terwijl zwembaden als onderdeel van zorginstellingen en/of scholen alleen toegankelijk zijn voor hun patiënten, gehandicapten, leerlingen, e.d..

Tabel 20 Niet openbare/beperkt toegankelijke zwembaden, naar type II: Aard

 Type II: Aard	openbaar toegankelijk	niet openbaar/ beperkt toegankelijk	Aantal zwembaden
solitair	91,7%	8,3%	569
onderdeel van een (dag)attractiepark	63,2%	36,8%	19
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	11,4%	88,6%	187
onderdeel van een bungalowpark/camping	17,8%	82,2%	415
onderdeel van een sportpark/-complex	73,3%	26,7%	206
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	24,7%	75,3%	97
onderdeel zorginstelling/school	1,2%	98,8%	87
onderdeel van een andere voorziening	33,3%	66,7%	12
Totaal (=100%)	808	785	1.593

Zoals reeds vermeld speelt de aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt een bepalende rol ten aanzien van het al dan niet openbaar toegankelijk zijn van het zwembad. Zo laat bovenstaande tabel zien dat het merendeel van de solitaire zwembaden openbaar toegankelijk is. Hetzelfde, zij het in iets mindere mate, geldt ook voor attractieparken en sportparken/-complexen. Hotels/motels/e.d., bungalowparken/campings en gezondheidscentra zijn in veel mindere mate openbaar toegankelijk. Het merendeel biedt alleen toegang voor de eigen gasten of leden. Dit geldt zeker ook voor zwembaden als onderdeel van een zorginstelling of school, die nagenoeg allen alleen toegankelijk zijn voor eigen patiënten, gehandicapten of leerlingen.

Tabel 20 Niet openbare/beperkt toegankelijke zwembaden, naar type I: Soort

 Type I: Soort	openbaar toegankelijk	niet openbaar/ beperkt toegankelijk	Aantal zwembaden
openluchtzwembad, niet verwarmd	28,6%	71,4%	154
openluchtzwembad, verwarmd	54,1%	45,9%	377
openluchtzwembad, deels verwarmd	27,3%	72,7%	22
overdekt zwembad, niet verwarmd	57,1%	42,9%	7
overdekt zwembad, verwarmd	48,6%	51,4%	851
overdekt zwembad, deels verwarmd	-	100,0%	3
combizwembad, verwarmd	77,9%	22,1%	136
combizwembad, deels verwarmd	69,8%	30,2%	43
Totaal (=100%)	808	785	1.593

Het soort zwembad speelt een veel minder bepalende rol ten aanzien van de toegankelijkheid van het zwembad en ook hier is eerder een duidelijk verband met typering II naar aard te constateren. Zo is het hoge percentage openluchtzwembaden dat niet openbaar toegankelijk is, vooral toe te schrijven aan het feit dat deze voor een belangrijk deel onderdeel zijn van bungalowparken en/of campings. Anderzijds betreft het relatief hoge percentage openbaar toegankelijke combizwembaden vooral solitaire zwembaden.

Met betrekking tot de exploitatiesituatie kan vermeld worden dat de privaat geëxploiteerde zwembaden voor 69,1% niet-openbaar toegankelijke zwembaden betreft. De gemeentelijk geëxploiteerde zwembaden zijn voor 98,5% daarentegen wel openbaar toegankelijk. Oplossingen voor eventuele tekorten aan capaciteit dan wel bepaalde overbezettingen moeten dus vooral bij de privaat geëxploiteerde zwembaden gezocht worden. Hierbij zal wel aan bepaalde voorwaarden, (met name financiële haalbaarheid) en het treffen van een aantal additionele voorzieningen, moeten worden voldaan.

3.2.3 Bereikbaarheid zwembaden

Bij de inventarisatie is tevens een aantal bereikbaarheidsaspecten gevraagd. De eerste betrof de situering van het zwembad. Vervolgens zijn ook ontsluitingsaspecten gevraagd.

Tabel 21 Situering zwembaden, naar provincie

 Provincie	bebouwde kom centrum	bebouwde kom buiten centrum	buiten bebouwde kom	Aantal zwembaden
Groningen	18,5%	59,3%	22,2%	55
Friesland	28,6%	35,7%	35,7%	70
Drenthe	14,8%	25,0%	60,2%	88
Overijssel	10,7%	25,0%	64,3%	140
Flevoland	23,8%	47,6%	27,6%	21
Gelderland	20,5%	28,3%	51,2%	256
Utrecht	29,4%	32,4%	36,8%	68
Noord-Holland	29,6%	42,3%	27,8%	198
Zuid-Holland	23,1%	54,8%	22,6%	187
Zeeland	14,3%	29,9%	55,8%	79
Noord-Brabant	21,3%	30,3%	48,4%	288
Limburg	22,5%	31,7%	45,8%	143
Totaal (=100%)	21,6%	35,2%	43,2%	1.593

Nederlandse zwembaden zijn behoorlijk verdeeld als het gaat om hun situering. Een situering buiten de bebouwde kom komt echter relatief het vaakst voor, gevolgd door zwembaden in de bebouwde kom maar buiten het centrum. Bijna 22% van de zwembaden ligt in het centrum van hun vestigingsplaats.

Tabel 22 inzake de situering naar typering I, aard, laat zien dat (ook) de situering nauw samenhangt met de aard van de activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt. Zo zijn bijna alle zwembaden op bungalowparken en campings buiten de bebouwde kom gelegen. Solitaire zwembaden, zwembaden in hotels/motels/e.d., en in gezondheidscentra zijn veeleer binnen de bebouwde kom gelegen. Sportparken-/complexen liggen doorgaans weliswaar buiten het centrum, maar binnen de bebouwde kom.

Tabel 22 Situering zwembaden, naar typering II: Aard

	Type I: Aard	bebouwde kom centrum	bebouwde kom buiten centrum	buiten bebouwde kom	Aantal zwembade n
	solitair	26,2%	49,7%	23,9%	569
	onderdeel van een (dag)attractiepark	-	21,0%	79,0%	19
	onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	33,3%	30,1%	30,1%	187
	onderdeel van een bungalowpark/camping	0,7%	7,3%	92,0%	415
	onderdeel van een sportpark/-complex	31,7%	54,0%	14,1%	206
	onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	43,3%	33,0%	23,7%	97
	onderdeel zorginstelling/school	19,8%	46,5%	33,7%	87
	onderdeel van een andere voorziening	25,0%	16,7%	58,3%	12
	Totaal (=100%)	21,6%	35,2%	43,2%	1.593

De typering naar soort (tabel 23) laat zien dat het merendeel der openluchtzwembaden buiten de bebouwde kom gelegen is. Overdekte zwembaden bevinden zich relatief vaker binnen de bebouwde kom.

Tabel 23 Situering zwembaden, naar typering I: Soort

	Type II: Soort	bebouwde kom centrum	bebouwde kom buiten centrum	buiten bebouwde kom	Aantal zwembaden
	openluchtzwembad, niet verwarmd	6,5%	14,3%	79,2%	154
	openluchtzwembad, verwarmd	11,2%	27,3%	61,3%	377
	openluchtzwembad, deels verwarmd	-	14,3%	85,7%	22
	overdekt zwembad, niet verwarmd	42,9%	28,6%	28,6%	7
	overdekt zwembad, verwarmd	30,2%	41,9%	27,9%	851
	overdekt zwembad, deels verwarmd	-	100%	-	3
	combizwembad, verwarmd	17,6%	38,2%	43,4%	136
	combizwembad, deels verwarmd	16,3%	39,5%	39,5%	43
	Totaal (=100%)	21,6%	35,2%	43,2%	1.593

In samenhang tot de situering is ook een aantal ontsluitingsaspecten bekend. Voor alle Nederlandse zwembaden is die situatie opgenomen in tabel 24, waarbij opgemerkt dient te worden dat in de tabel de cijfers zijn opgenomen voor die zwembaden die ook daadwerkelijk over een dergelijke voorziening beschikken. Zo is het gemiddelde aantal parkeerplaatsen voor bussen alleen gebaseerd op de zwembaden die ook daadwerkelijk speciale parkeerplaatsen voor bussen hebben. Het is dus geen gemiddelde voor alle zwembaden.

Gemiddeld heeft een zwembad in Nederland circa 135 parkeerplaatsen voor auto's, 4,7 voor bussen en 159 plaatsen voor fietsenstalling. Met uitzondering van de autoparkeerplaatsen in Groningen en de busplaatsen in Noord-Holland valt op dat de gemiddelden van de diverse provincies elkaar relatief gezien niet veel ontlopen.

Tabel 24 Ontsluiting zwembaden, naar provincie

 Provincie	parkeerplaatsen			bereikbaarheid < 500 m					
	auto's	bussen	fietsen	bushalte	tramhalte	metrohalte	treinhalte	snelweg	autoweg
Groningen	225	3,6	144	80%	-	-	18%	30%	40%
Friesland	102	3,0	162	81%	4%	4%	17%	28%	44%
Drenthe	124	4,3	159	63%	-	-	1%	15%	21%
Overijssel	115	2,7	189	56%	-	-	8%	13%	31%
Flevoland	154	4,3	161	61%	-	-	11%	17%	25%
Gelderland	123	4,4	153	67%	-	-	7%	16%	31%
Utrecht	178	3,2	166	77%	8%	-	5%	25%	41%
Noord-Holland	121	8,6	145	83%	11%	4%	13%	29%	36%
Zuid-Holland	122	3,6	149	81%	16%	7%	6%	29%	34%
Zeeland	121	4,8	109	67%	-	-	4%	11%	40%
Noord-Brabant	145	4,6	177	71%	1%	1%	6%	28%	37%
Limburg	159	5,8	174	73%	-	-	11%	26%	35%
Totaal	135	4,7	159	72%	4%	2%	8%	24%	35%

Circa 72% van de zwembaden in ons land heeft een bushalte op minder dan 500 meter. Tram- en metrohaltes nabij zwembaden komen alleen voor in de provincies waar grote bevolkingsconcentraties c.q. grote steden gesitueerd zijn. In iets mindere mate geldt hetzelfde voor treinhaltes, al komen deze relatief natuurlijk vaker voor.

Ongeveer 24% van de zwembaden heeft een toe-/afrit van een snelweg op minder dan 500 meter en 35% een autoweg. Wanneer op basis van bovengenoemde criteria alleen uitspraken gedaan zouden moeten worden omtrent de ontsluiting van de zwembaden in de provincies, dan zouden de zwembaden in Noord- en Zuid-Holland het best ontsloten zijn en die in Drenthe en Overijssel het minst goed.

3.2.4 Verzorgingsgebied van de zwembaden

De meest interessante tabel inzake het verzorgingsgebied is de tabel naar typering II, aard. Deze tabel laat allereerst zien dat slechts 3,8% van de zwembaden in Nederland een buurt-/wijkfunctie heeft. Deze zijn nagenoeg allen gelegen in de grote steden van ons land. Ruim 20% doet dienst voor het gehele dorp, de gehele gemeente of de hele stad waarin het zwembad gelegen is. Bijna 33% heeft een zogenaamde regionale functie. Zwembaden met een provinciaal verzorgingsgebied (2,5%) of zelfs een landelijke functie (5,1%) komen relatief weinig voor. Voor bijna 36% van de zwembaden is deze vraag niet van toepassing. Het zwembad is in deze gevallen bijvoorbeeld alleen toegankelijk voor de eigen gasten of patiënten.

Tabel 25 Verzorgingsgebieden zwembaden, naar typering II: Aard

	Type II: Aard	buurt/ wijk	dorp/ gemeente/ stad	regio	provincie	land	niet van toepassing*	Aantal zwembaden
solitair		7,8%	35,2%	50,0%	1,6%	2,5%	2,7%	569
onderdeel van een (dag)attractiepark		-	-	35,3%	5,9%	58,8%	-	19
onderdeel van een hotel/motel/appartem.complex		-	1,2%	3,7%	-	-	95,1%	187
onderdeel van een bungalowpark/camping		0,3%	1,3%	9,2%	3,7%	-	84,8%	415
onderdeel van een sportpark/-complex		3,6%	38,6%	49,2%	1,5%	4,1%	3,0%	206
onderdeel van een gezondheidscentr./wellnesscompl.		1,2%	13,1%	41,7%	2,4%	28,6%	11,9%	97
onderdeel zorginstelling/school		5,0%	8,8%	28,8%	8,8%	16,3%	30,0%	87
onderdeel van een andere voorziening		-	16,7%	25,0%	-	41,7%	16,7%	12
Totaal (=100%)		3,8%	20,2%	32,7%	2,5%	5,1%	35,8%	1.593

* bijvoorbeeld alleen toegankelijk voor eigen gasten hotel/motel/bungalowpark/camping, e.d.

Voorts laat tabel 25 zien dat:

- de helft van de solitaire zwembaden een regionale functie heeft;
- meer dan de helft van de (dag)attractieparken een landelijk verzorgingsgebied heeft;
- voor ruim 95% van de zwembaden als onderdeel van een hotel, motel, e.d. en bijna 85% van de bungalowparken en campings het verzorgingsgebied niet van toepassing is. Indien dit echter toch het geval is gaat het met name om een regionale functie;
- bijna 42% van de zwembaden die onderdeel zijn van een gezondheidscentrum of wellnesscomplex een regionale functie heeft. Nog eens bijna 29% heeft het hele land als verzorgingsgebied;
- er zich onder de zwembaden als onderdeel van een zorginstelling/school of andere voorziening een relatief behoorlijk aantal bevinden met een landelijke functie.

In het verzorgingsgebied zit impliciet ook een referentie naar zaken van het zwembad als grootte, capaciteit en aantal bassins, alsook meer indirect de grootte en het inwonertal van de provincie. Zo is bijvoorbeeld Zuid-Holland een dichtbevolkte provincie met een relatief behoorlijk aantal zwembaden met een gemiddeld aantal bassins per zwembad en een behoorlijk aantal inwoners per zwembad. Relatief veel zwembaden in deze provincie zijn dan ook primair bedoeld voor de eigen buurt/wijk.

3.3 Conclusies naar aanleiding van de kenmerken

Hoofdstuk 3 inzake de kenmerken van Nederlandse zwembaden, geïnventariseerd bij deze zwembaden, liet in de eerste paragraaf zien dat:

- alle Nederlandse zwembaden tezamen op jaarbasis circa 421.000 dagen geopend zijn. Het merendeel (ruim 60%) is het hele jaar geopend. Dit geldt zeker voor de overdekte en combizwembaden. Openluchtzwembaden zijn vaker alleen tijdens de zomermaanden geopend, of inclusief de daaraan grenzende maanden;
- op provinciaal niveau in Drenthe ‘slechts’ 42% van de zwembaden het hele jaar geopend is, terwijl dit percentage in Flevoland maar liefst 80% bedraagt. Ook het percentage zwembaden dat het hele jaar geopend is van Utrecht en Zuid-Holland is met 73% relatief hoog te noemen;
- op basis van het gemiddeld aantal jaarlijkse uren openstelling per provincie, in nauwe samenhang met het voorgaande, in Drenthe de zwembaden gemiddeld maar circa 2.547 uren geopend zijn, in verhouding tot het hoge aantal uren van Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland, met respectievelijk ongeveer 3.633, 3.517 en 3.414 uren per zwembad.

Ten aanzien van de capaciteit werd opgemerkt dat *kleinschaligheid* een kernbegrip is als het gaat om de zwembaden in Nederland. Circa 39% van de zwembaden heeft maar 1 bassin. Bijna 30% heeft 2 bassins en nog eens 18% heeft drie bassins. In totaliteit heeft nog geen 15% van de zwembaden in ons land meer dan 3 bassins. Naar provincie laat de verdeling van het aantal bassins zich behoorlijk vergelijken met de verdeling van het aantal zwembaden. Alleen Zuid- en Noord-Holland verwisselen van plaats als het om hun aandeel gaat.

Tabel 12c in hoofdstuk 3 gaf de verhouding tussen het aantal bassins en het aantal inwoners in een provincie. De belangrijkste conclusie die daaruit kon worden getrokken heeft betrekking op het feit dat deze verhouding voor Flevoland veel dichterbij de gemiddelde landelijke verhouding ligt, dan voor het aantal zwembaden het geval is. Een relatief groot aantal bassins (3,0 bassins per zwembad ten opzichte van 2,2 bassins landelijk) vormt hier een verklaring voor.

Inzake de typering naar aard kan geconcludeerd worden dat:

- solitaire zwembaden gemiddeld genomen meer bassins hebben dan de andere zwembaden;
- hotels, motels en/of appartementencomplexen, maar ook sportparken/-complexen, gezondheidscentra en zorginstellingen/scholen doorgaans beschikken over 1 bassin, terwijl meer dan de helft van de bungalowparken en campings beschikt over 2 bassins.

Wat de typering naar soort betreft werd opgemerkt dat een behoorlijk deel van de openluchtzwembaden 2 bassins heeft en dat het bij de overdekte zwembaden in vele gevallen om 1 bassin gaat.

Ruim 36% van de bassins heeft een (voornamelijk) recreatieve functie. Bijna 23% van de bassins betreft peuter-/kleuterbassins, bijna 20% instructiebassins en ruim 13% wedstrijdbassins. Bij het restant gaat het om enkele whirlpools, glijbaanbassins, uitzwembassins, doelgroepenbassins, therapiebassins en overige bassins.

Gemiddeld bedraagt de oppervlakte van een bassin in Nederland ongeveer 293 m². Voor specifiek de instructiebassins bedraagt dit circa 233 m², voor de wedstrijdbassins 456 m², de recreatiebassins 258 m² en voor de therapiebassins circa 80 m². Op jaarbasis zijn de wedstrijdbassins doorgaans het meeste aantal uren geopend (circa 3.500 uren), gevolgd door de instructiebassins met 3.300 uren.

Recreatieve bassins (3.000 uren) en therapiebassins (2.900 uren) zijn gemiddeld wat minder uren geopend.

Bijna 85% van de bassins is dieper dan 1.40 meter. Verhoudingsgewijs is het percentage bassins dieper dan 1.40 meter relatief hoog in Groningen en Flevoland. Relatief laag is dit percentage van Gelderland en Limburg. In het algemeen is de verdeling van de bassins naar diepte echter behoorlijk evenredig verdeeld.

Paragraaf 3.2 bood inzicht in de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de Nederlandse zwembaden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat:

- voor bijna 83% van de zwembaden in Nederland geldt dat het eigendom, het beheer en de exploitatie is verenigd in één en dezelfde persoon of organisatie. Alleen voor Flevoland bedraagt dit percentage slechts 40%;
- ongeveer de helft van de Nederlandse zwembaden in handen van een particulier of particuliere organisatie is. Circa 40% daarentegen is in handen van de gemeente waartoe het zwembad behoort. Het restant is in eigendom van een andere organisatie, doorgaans een combinatie van een particulier(e) (organisatie) met de gemeente;
- het beheer in 60% van de zwembaden in particuliere handen is en in nog geen 30% in handen van de gemeente. Vooral Flevoland noteert hier met 93% particulier beheer een opvallend percentage;
- ongeveer 66% van de zwembaden door particulieren wordt geëxploiteerd. In 20% van de gevallen is deze exploitatie in handen van de gemeente. Wederom laat Flevoland met 86% privaat geëxploiteerde zwembaden een opmerkelijk percentage zien;
- in relatie tot het voorgaande van de zwembaden bekend is dat ongeveer de helft daarvan openbaar toegankelijk is. De tabel naar typering II, aard (tabel 20), liet zien dat deze toegankelijkheid veel te maken heeft met de activiteit waarvan het zwembad al dan niet deel uitmaakt. Zo zijn vooral solitaire zwembaden, zwembaden als onderdeel van een (dag)attractiepark en van een sportpark/-complex openbaar toegankelijk. Zwembaden die onderdeel zijn van hotels/motels/e.d., bungalowparken/ campings en gezondheidscentra zijn in veel mindere mate openbaar toegankelijk. Dit geldt zeker ook voor de zwembaden die een onderdeel vormen van een zorginstelling of school.

De bepalende rol, die de aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt, speelt, laat zich ook gelden ten aanzien van de situering van de zwembaden. Zo zijn bijna alle zwembaden op bungalowparken en campings buiten de bebouwde kom gelegen. Hetzelfde geldt, in iets mindere mate weliswaar, voor de zwembaden op attractieparken. De andere typen zwembaden zijn relatief vaker binnen de bebouwde kom gelegen, hetzij in het centrum, of daarbuiten. Naar soort (typering I) zijn de openluchtwembaden vooral te vinden buiten de bebouwde kom en de overdekte en combizwembaden voornamelijk binnen de bebouwde kom.

In relatie tot de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het zwembad is ook gevraagd naar het verzorgingsgebied van het betreffende zwembad. Slechts 3,8% van de zwembaden in Nederland - nagenoeg allen in de grote steden- heeft hierbij een buurt-/wijkfunctie. Ruim 20% van de zwembaden doet dienst voor het gehele dorp, de gehele gemeente of de hele stad waarin het zwembad gelegen is. Bijna 33% heeft een zogenaamde regionale functie. Zwembaden met een provinciaal verzorgingsgebied (2,5%) of zelfs een landelijke functie (5,1%) komen relatief weinig voor. Voor bijna 36% van de zwembaden is deze vraag niet van toepassing. Het zwembad is in deze gevallen bijvoorbeeld alleen toegankelijk voor de eigen gasten of patiënten.

Naar de aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt kon onder meer worden geconcludeerd dat ongeveer de helft van de solitaire zwembaden een regionale functie heeft, meer dan de helft van de (dag)attractieparken een landelijk verzorgingsgebied heeft en dat voor ruim 95% van de zwembaden als onderdeel van een hotel, motel, e.d. en bijna 85% van de bungalowparken en campings, het verzorgingsgebied niet van toepassing is. Zij zijn vooral toegankelijk voor alleen hun eigen gasten.

In het voorgaande werd een groot aantal kenmerken van Nederlandse zwembaden behandeld. Ten aanzien van een aantal van deze kenmerken bestonden grote verschillen tussen provincies enerzijds of het type (I en II) zwembad anderzijds. Tot op het niveau van vierkante meters bassin werden de gegevens geïnterpreteerd. Met betrekking tot de zwembaden werd bijvoorbeeld op basis van openstelling, soort, aard en aantal bassins een volledig beeld geschetst van het aanbod aan zwembaden in ons land. Ten aanzien van de bassins werd op basis van functieomschrijving, vorm, oppervlakte en inhoud een indicatie gegeven richting het al dan niet geschikt zijn voor instructie-, school- en diplomazwemmen. Ook de uitvoerig beschreven aspecten met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid van het zwembad in hun ruime betekenis, spelen hierbij ongetwijfeld een belangrijke rol.

Naast een volledig inzicht in en overzicht van het aanbod van zwemgelegenheden c.q. -baden in Nederland is de doelstelling van dit onderzoek echter de relatie en verhouding geschikt zwemwater versus kinddichtheid. Aan deze doelstelling kan niet zonder meer op basis van de hierboven beschreven gegevens alleen worden beantwoord, ondanks duidelijke indicaties. Dit vanwege het feit dat een aantal kenmerken een zwembad of bassin nu weliswaar kunnen uitsluiten, maar dit niet betekent dat zij dan ook (definitief) tot de niet geschikte zwembaden kunnen worden gerekend. Enkele (ook tijdens de inventarisatie gehoorde) voorbeelden verduidelijken deze constatering.

Zo is het ten aanzien van de openstelling heel goed mogelijk dat een thans op niet geschikte uren (uitgaande van de veronderstelling dat de uren overdag en de vroege avond zich lenen om kinderen te leren zwemmen) opengesteld zwembad of bijvoorbeeld door volwassenen bezet zwembad, onder bepaalde voorwaarden, op geschikte uren opengaat of geschikte uren beschikbaar stelt.

Er is een groot aantal zwembaden momenteel niet openbaar toegankelijk. Onder bepaalde voorwaarden zou, bijvoorbeeld een bepaalde tijd buiten het hoogseizoen op een camping, een zwembad toch dienst kunnen doen als geschikt zwembad.

Een en hetzelfde bassin kan enerzijds vanwege de diepte weliswaar te diep zijn voor beginnende zwemmers maar zich uitstekend lenen voor meer geofende zwemmers. Anderzijds kan een bassin met een geringe diepte prima dienst doen voor beginners, terwijl deze voor meer gevorderde zwemmers niet (meer) voldoet. Om nog maar te zwijgen van de, steeds vaker voorkomende, beweegbare bodems.

Ook een functieomschrijving alleen is niet alles zeggend. Bepaalde recreatieve bassins kunnen zich bijvoorbeeld uitstekend lenen voor instructie-, school- en diplomazwemmen. Hetzelfde geldt voor de vorm. Onder bepaalde voorwaarden en eventueel door het treffen van bepaalde voorzieningen kan bijna iedere voorkomende vorm tot een geschikte vorm worden 'omgevormd'.

Bassins en/of zwembaden die momenteel niet over toezicht beschikken door badmeesters en/of instructeurs zouden, wanneer dat economisch rendabel zou zijn, dit wel kunnen overwegen.

Bovenstaand enkele voorbeelden om aan te tonen dat niet zonder meer op basis van de kenmerken alleen bepaald kan worden of een zwembad c.q. bassin tot het voor dit onderzoek geschikte zwemwater behoort. Indien we de volgende basiscriteria zouden hanteren, zouden per provincie het volgende aantal zwembaden tot het voor instructie-, school- én diplomazwemmen geschikte zwemwater behoren, te zien in tabel 26:

- het zwembad moet openbaar toegankelijk zijn;
- het zwembad moet beschikken over een instructie- en/of wedstrijdbad;
- er moet permanent toezicht zijn of als het gebruikt wordt in het kader van het instructie-, school- of diplomazwemmen;

Tabel 26 *Geschikte zwembaden en bassins op basis van enkele basiscriteria*, naar provincie*

 Provincie	'Geschikte' zwembaden	%	Werkelijk aantal zwembaden	%
Groningen	33	5,7%	55	3,5%
Friesland	29	5,0%	70	4,4%
Drenthe	35	6,0%	88	5,5%
Overijssel	41	7,0%	140	8,8%
Flevoland	9	1,5%	21	1,3%
Gelderland	81	13,8%	256	16,1%
Utrecht	37	6,3%	68	4,3%
Noord-Holland	72	12,3%	198	12,4%
Zuid-Holland	96	16,4%	187	11,7%
Zeeland	19	3,3%	79	5,0%
Noord-Brabant	88	15,0%	288	18,1%
Limburg	45	7,6%	143	9,0%
Totaal	584	100%	1.593	100%

* het zwembad moet openbaar toegankelijk zijn, beschikken over een instructie- en/of wedstrijdbassin en (indien het in het kader van instructie-, diploma- en/of schoolzwemmen gebruikt wordt) beschikken over toezicht

Op basis van deze primaire criteria alleen zouden de aandelen van de provincies enigszins verschuiven. In de tabel zijn echter nog geen zaken als openstellingsuren per dag, bezette uren, e.d. verdisconteerd. Anderzijds mogen de andere zwembaden en bassins door voornoemde redenen niet zonder meer worden uitgesloten. Tot slot is in dit verband ook het ontbreken van kengetallen en criteria ten aanzien van bijvoorbeeld benodigde oppervlakte, geschikte tijden en bereikbaarheid voor les- en instructiezwemmen in het algemeen van belang. Het tweede en derde hoofdstuk leverden in dit verband echter wel een aantal belangrijke kengetallen en criteria op, zoals:

- *een gemiddelde openstelling van zwembaden in Nederland van circa 3.000 uren op jaarbasis*
Daarop zijn echter ook een aantal 'randcriteria' van toepassing, zoals:
  - a. de periode van het jaar dat het zwembad geopend is, indien niet het hele jaar geopend, of open kan zijn/worden;
  - b. de tijdstippen dat het zwembad voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen gebruikt wordt, of gebruikt kan worden. In concreto gaat het hierbij om de uren overdag en in de vroege avond;

- *een gemiddelde oppervlakte van 293 m² en inhoud van 416 m³ van bassins in Nederland*
Doorgaans kan op basis van naamgeving/functie, vorm, oppervlakte, inhoud van de bassins en de mogelijkheid tot toezicht en interventie, al een indicatie worden verkregen ten aanzien van de geschiktheid voor instructie- en lezwemmen. Dit is vooral van toepassing op instructie-, wedstrijd- en therapiebassins. Voor recreatieve bassins speelt vooral de vorm, de oppervlakte, de inhoud van het bassins én de mogelijkheid tot toezicht en interventie een bepalende rol.
- *gemiddeld 2,2 bassins per zwembad in Nederland*
Met op provinciaal niveau 2,0 bassins per zwembad in Zeeland als laagste waarde en 3,0 bassins per zwembad in Flevoland als hoogste waarde.
- *een landelijke ratio van 0,35 zwembaden voor de inwoners per vierkante kilometer in Nederland*
Deze ratio laat zich goed vergelijken met de ratio van verzorgingstehuizen in ons land. Het 'recht' van Nederlanders om te zwemmen in een zwembad is vergelijkbaar met het 'recht' bij gerechtigde leeftijd (65 jaar of ouder) te kunnen worden opgenomen in een verzorgingstehuis;
- *808 openbaar toegankelijke zwembaden*
Waarbij opgemerkt dient te worden dat momenteel niet openbaar toegankelijke zwembaden niet zonder meer kunnen worden uitgesloten. Onder bepaalde voorwaarden of na het treffen van bepaalde voorzieningen kunnen deze zwembaden wel openbaar toegankelijk c.q. geschikt gemaakt worden;
- *1.051 (66%) privaat geëxploiteerde zwembaden in Nederland*
Waarvan 69,1% niet-openbaar toegankelijke zwembaden betreft. De gemeentelijk geëxploiteerde zwembaden zijn voor 98,5% daarentegen wel openbaar toegankelijk. Oplossingen voor eventuele tekorten aan capaciteit dan wel bepaalde overbezettingen moeten dus vooral bij de privaat geëxploiteerde zwembaden gezocht worden. Hierbij zal wel aan bepaalde voorwaarden, (met name financiële haalbaarheid) en het treffen van een aantal additionele voorzieningen, moeten worden voldaan.

Ondanks tot op heden ontbrekende normen ten aanzien van criteria en kengetallen kan toch meer concreet inzicht verkregen worden in het kader van de doelstelling: geschikt zwemwater - kinddichtheid. Dit op basis van de bij de interviews gehanteerde vragenlijst waarbij ten aanzien van de diverse bassins gevraagd is naar de geschiktheid en het daadwerkelijke gebruik van het betreffende bassin voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen. Daarnaast is, indien van toepassing, onder meer bekend hoeveel scholen op dit moment gebruik maken van het zwembad. Een en ander wordt besproken in het volgende hoofdstuk.

4 Geschikt en gebruikt zwemwater

Inleiding

Mede naar aanleiding van de in het derde hoofdstuk geformuleerde conclusies, wordt in dit hoofdstuk het voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen geschikte zwemwater behandeld. Dit op basis van het aanbod aan bassins in Nederland. Hierbij is wel van belang dat de antwoorden in dit verband berusten op de visie c.q. mening en/of ervaring van de gesproken contactpersoon. Ook wordt de kinddichtheid in dit hoofdstuk betrokken. Naast de geschiktheid voor instructie- en leszwemmen komt ook het daadwerkelijke gebruik in dat verband aan de orde. Een verbijzondering hiervan, het schoolzwemmen, wordt in paragraaf 4.3 behandeld. Tevens komt in deze paragraaf het algemene gebruik van het zwembad nader aan de orde. Tot slot van dit hoofdstuk geeft paragraaf 4.4 inzicht in de toekomstige verhouding tussen geschikt zwemwater en kinddichtheid, alsmede de plannen die momenteel bij gemeenten bekend zijn voor nieuwbouw, renovatie en upgrading van zwembaden.

4.1 Geschiktheid en gebruik bassins

Bij de inventarisatie van het aantal bassins is naast de functie en vorm ervan, ook gevraagd naar de geschiktheid en het gebruik van deze bassins voor school-, diploma- en/of instructiezwemmen. Tabel 27 toont allereerst de geschiktheid van de bassins (per provincie).

Tabel 27 *Geschiktheid bassins, naar provincie*

 Provincie	Geschikte bassins	%	Totaal aantal bassins
Groningen	69	55,2%	125
Friesland	85	54,1%	157
Drenthe	84	42,0%	200
Overijssel	120	37,3%	322
Flevoland	29	46,8%	62
Gelderland	214	38,6%	554
Utrecht	90	51,7%	174
Noord-Holland	204	48,7%	419
Zuid-Holland	231	52,1%	443
Zeeland	54	34,0%	159
Noord-Brabant	247	41,1%	601
Limburg	139	41,0%	339
Totaal	1.566	44,1%	3.554

In totaliteit is (volgens de respondenten) ongeveer 44% van alle bassins in ons land geschikt voor instructie- en/of leszwemmen. Tevens leert de tabel dat, wanneer men het aandeel geschikte bassins binnen het totaal aantal geschikte bassins berekend, op provinciaal niveau de aandelen doorgaans iets dichter bij elkaar zijn komen te liggen. Nog steeds is echter, indien men daarvan kan spreken, de rangorde min of meer gelijk, met Noord-Brabant als provincie met de meeste geschikte bassins.

Tabel 28 geeft inzicht in het aantal geschikte bassins in relatie tot typering I, het soort zwembad. Vooral de verwarmde bassins worden als geschikt getypeerd. In geval het bassin dan ook nog eens overdekt is, neemt de geschiktheid toe. Zo is ongeveer de helft van de overdekte, verwarmde zwembaden én combizwembaden, verwarmd en deels verwarmd, geschikt voor instructie- en/of leszwemmen.

Tabel 28 *Geschiktheid bassins, naar type I: Soort*

 Type I: Soort	Geschikte bassins	Totaal aantal bassins
openluchtzwembad, niet verwarmd	16,4%	270
openluchtzwembad, verwarmd	42,2%	876
openluchtzwembad, deels verwarmd	17,5%	42
overdekt zwembad, niet verwarmd	14,3%	10
overdekt zwembad, verwarmd	50,5%	1.569
overdekt zwembad, deels verwarmd	33,3%	4
combizwembad, verwarmd	43,4%	619
combizwembad, deels verwarmd	52,1%	164
Totaal (=100%)	1.566	3.554

Naar aard valt op dat zich vooral in solitaire zwembaden, zwembaden als onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex en onderdeel van een andere voorziening geschikte bassins bevinden. Bij deze andere voorzieningen moet gedacht worden aan militaire kazernes, militaire vliegvelden, groepsaccommodaties, een jachthaven, een bordeel, e.d..

Tabel 29 *Geschiktheid bassins, naar type II: Aard*

 Type II: Aard	Geschikte bassins	Totaal aantal bassins
solitair	58,6%	1.579
onderdeel van een (dag)attractiepark	25,0%	57
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	14,4%	217
onderdeel van een bungalowpark/camping	24,9%	895
onderdeel van een sportpark/-complex	13,6%	524
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	64,6%	148
onderdeel van een zorginstelling/school	32,4%	111
onderdeel van een andere voorziening	81,0%	22
Totaal (=100%)	1.566	3.554

Naast de geschiktheid van de bassins voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen is ook naar het daadwerkelijke gebruik in dat kader gevraagd. Navolgende tabel toont dat in totaliteit ongeveer 34% van alle bassins en 77% van de geschikte bassins ook daadwerkelijk gebruikt worden voor instructie-/leszwemmen. Dit betekent overigens ook dat 23% van de geschikte bassins (nog) niet in dit verband gebruikt worden!

Tabel 30 Gebruik bassins, naar provincie

 Provincie	Gebruikte bassins	%	Geschikte bassins	%	Totaal aantal bassins	%
Groningen	57	4,7%	69	4,4%	125	3,5%
Friesland	69	5,7%	85	5,4%	157	4,4%
Drenthe	65	5,4%	84	5,4%	200	5,6%
Overijssel	97	8,0%	120	7,7%	322	9,1%
Flevoland	22	1,8%	29	1,9%	62	1,7%
Gelderland	155	12,8%	214	13,7%	554	15,6%
Utrecht	67	5,5%	90	5,7%	174	4,9%
Noord-Holland	165	13,7%	204	13,0%	419	11,8%
Zuid-Holland	187	15,5%	231	14,8%	443	12,5%
Zeeland	46	3,8%	54	3,4%	159	4,5%
Noord-Brabant	185	15,3%	247	15,8%	601	16,9%
Limburg	93	7,7%	139	8,9%	339	9,5%
Totaal	1.208	100%	1.566	100%	3.554	100%

Naar provincie gaat ook hier op dat de ‘rangorde’ min of meer ongewijzigd blijft, al is bijvoorbeeld Zuid-Holland Noord-Brabant wel voorbij als het gaat om de voor instructie- en/of leszwemmen gebruikte bassins.

Tabel 31 Gebruik bassins, naar type I: Soort

 Type I: Soort	Gebruikte bassins	Geschikte bassins
openluchtzwembad, niet verwarmd	36,4%	44
openluchtzwembad, verwarmd	70,7%	369
openluchtzwembad, deels verwarmd	4,3%	7
overdekt zwembad, niet verwarmd	-	1
overdekt zwembad, verwarmd	84,8%	792
overdekt zwembad, deels verwarmd	100,0%	1
combizwembad, verwarmd	75,0%	268
combizwembad, deels verwarmd	70,6%	85
Totaal	77,1%	1.566

Evenals ten aanzien van de geschiktheid gaat ook met betrekking tot het soort zwembad op dat vooral de verwarmde bassins gebruikt worden voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen. Dit geldt temeer voor overdekte en combizwembaden.

Wat werd opgemerkt ten aanzien van de geschiktheid naar aard van de activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt gaat ook op voor het daadwerkelijke gebruik (tabel 32a). Bassins als onderdeel van (dag)attractieparken, hotels, motels, appartementencomplexen, bungalowparken, campings en gezondheidscentra worden veel minder vaak gebruikt voor instructie-/leszwemmen. Tabel 32b geeft hiervoor een verklaring in vorm van de geschiktheid en het gebruik van de bassins naar functie van het bassin.

Tabel 32a Gebruik bassins, naar type II: Aard

 Type II: Aard	Gebruikte bassins	Geschikte bassins	Totaal aantal bassins
solitair	49,2%	58,6%	1.579
onderdeel van een (dag)attractiepark	19,2%	25,0%	57
onderdeel van een hotel/motel/appartementencomplex	5,2%	14,4%	217
onderdeel van een bungalowpark/camping	6,3%	24,9%	895
onderdeel van een sportpark/-complex	55,5%	13,6%	524
onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex	16,2%	64,6%	148
onderdeel van een zorginstelling/school	18,9%	32,4%	111
onderdeel van een andere voorziening	52,4%	81,0%	22
Totaal (=100%)	1.208	1.566	3.554

Tabel 32b Geschiktheid en gebruik bassins, naar functie van de bassins

 Functie bassins	Gebruikte bassins	Geschikte bassins	Totaal aantal bassins
peuter-/kleuterbassins	3,0%	3,9%	815
instructiebassins	69,2%	81,4%	702
wedstrijdbassins	87,1%	97,1%	472
recreatief bassins	19,7%	34,4%	1.283
whirlpool	17,9%	25,2%	138
glijbaanbassins	8,3%	8,3%	33
uitzwembassins	9,1%	9,1%	15
doelgroepenbassins	44,8%	51,7%	32
therapiebassins	8,3%	22,2%	39
overige bassins	8,7%	21,7%	25
Totaal (=100%)	1.208	1.566	3.554

Hoe dichter de percentages genoemd onder ‘geschikte bassins’ en ‘gebruikte bassins’ bij elkaar liggen des te vaker de geschikte bassins voor diploma-, school- en instructiezwemmen ook daadwerkelijk in dat verband gebruikt worden.

In de tabel doet zich een opvallend verschijnsel voor. Op basis van de naamgeving zou men verwachten dat alle instructiebassins geschikt zouden zijn voor instructie- en/of leszwemmen. Toch geven de respondenten maar voor ruim 81% van de instructiebassins aan dat ze geschikt zijn voor instructie-, diploma- en/of schoolzwemmen. Naast de persoonlijke interpretatie wordt de naam instructiebad ook voor andere instructie dan die in het kader van school- en diplomazwemmen gebruikt. Hierbij gaat het -in de meeste gevallen- bijvoorbeeld om *duikinstructie* door duikverenigingen maar ook bijvoorbeeld bij militaire kazernes. Ook de benaming whirlpools wordt in een bredere context gebruikt dan in het algemeen wordt aangenomen.

Het verschil tussen de geschiktheid van een bassin en het daadwerkelijke gebruik voor diploma-, instructie- en schoolzwemmen wijst op een bepaalde discrepantie daarbinnen. Blijkbaar zijn er dus, afhankelijk van de voorwaarden en/of een aantal voorzieningen, meer geschikte bassins dan er daadwerkelijk gebruikt worden. Tabel 32c geeft hiervan een overzicht.

Tabel 32c *Discrepancie geschikte bassins, maar niet gebruikte bassins, naar functie*

 Functie bassins	wel geschikte, maar niet gebruikte bassins	%	Totaal aantal bassins
peuter-/kleuterbassins	7	2,0%	815
instructiebassins	87	24,3%	702
wedstrijdbassins	48	13,4%	472
recreatief bassins	191	53,4%	1.283
whirlpool	11	3,1%	138
glijbaanbassins	-	-	33
uitzwembassins	-	-	15
doelgroepenbassins	3	0,8%	32
therapiebassins	7	2,0%	39
overige bassins	3	0,8%	25
Totaal (=100%)	358	100%	3.554

Naar de mening, visie en/of ervaring van de respondent zijn er in de Nederlandse zwembaden nog ruim 350 (10% van het totaal aantal bassins) bassins die wel geschikt zouden zijn voor instructie- en leszwemmen, maar (nog) niet in dit verband gebruikt worden. Het andere uiterste komt echter ook voor. Voor 8 bassins in Nederland werd aangegeven dat zij momenteel wel gebruikt worden voor diploma- en schoolzwemmen, maar dat deze bassins daar eigenlijk niet geschikt voor zijn!

Voor meer dan de helft betreft het recreatieve bassins die momenteel niet gebruikt worden in het kader van instructie- en/of schoolzwemmen, maar daar wel geschikt voor zouden zijn.

In verband met de weliswaar geschikte, maar niet dusdanig gebruikte bassins is uiteraard van belang waar deze gesitueerd zijn. Tabel 32d geeft hiervan een provinciaal overzicht.

Tabel 32d *Discrepancie geschikte bassins, maar niet gebruikte bassins, naar provincie*

 Provincie	wel geschikte, maar niet gebruikte bassins	%	Totaal aantal bassins
Groningen	12	3,4%	125
Friesland	16	4,5%	157
Drenthe	19	5,3%	200
Overijssel	23	6,4%	322
Flevoland	7	2,0%	62
Gelderland	59	16,5%	554
Utrecht	23	6,4%	174
Noord-Holland	39	10,9%	419
Zuid-Holland	44	12,3%	443
Zeeland	8	2,2%	159
Noord-Brabant	62	17,3%	601
Limburg	46	12,8%	339
Totaal (=100%)	358	100%	3.554

In Noord-Brabant en Gelderland bevinden zich de meeste geschikte, maar niet gebruikte bassins. Dit betreft in een groot aantal gevallen recreatieve bassins op verblijfsrecreatieve bedrijven.

4.2 Geschiedt zwembad versus kinddichtheid

In deze paragraaf staat de relatie geschikt zwembad versus kinddichtheid centraal. Tabel 3a toonde reeds het aantal zwembaden per provincie in verhouding tot het aantal inwoners in die provincie. In navolgende tabel (33) wordt hierbij echter de kinddichtheid betrokken. Op basis van het aan dit onderzoek ten grondslag liggende vooroverleg is er vanuit gegaan, dat kinderen voordat zij de basisschool verlaten, moeten hebben leren zwemmen. Het gaat hierbij dus om kinderen in de leeftijdscategorie van 0 tot en met 12 jaar.

Tabel 33 Zwembaddichtheid versus kinddichtheid (2001), naar provincie

	Provincie	Zwembaden	%	Kindertal	%	Kinderen per zwembad
	Groningen	55	3,5%	82.893	3,2	1.507
	Friesland	70	4,4%	103.862	4,0	1.484
	Drenthe	88	5,5%	76.366	2,9	868
	Overijssel	140	8,8%	183.841	7,1	1.313
	Flevoland	21	1,3%	67.977	2,6	3.237
	Gelderland	256	16,1%	319.998	12,4	1.250
	Utrecht	68	4,3%	188.375	7,3	2.770
	Noord-Holland	198	12,4%	407.504	15,7	2.058
	Zuid-Holland	187	11,7%	543.281	21,0	2.905
	Zeeland	79	5,0%	60.095	2,3	761
	Noord-Brabant	288	18,1%	386.140	14,9	1.341
	Limburg	143	9,0%	169.590	6,5	1.186
	Totaal	1.593	100%	2.589.992	100%	1.626

Bron kindertal: CBS

De laatste kolom in de tabel laat zien dat er behoorlijke verschillen zijn in het aantal kinderen per provincie dat van een zwembad gebruik moet c.q. kan maken. Gemiddeld bedraagt het aantal kinderen per zwembad ongeveer 1.626. Flevoland zit daar met 3.237 bijna het dubbele boven! In Drenthe en Zeeland is sprake van ongeveer de helft van dit aantal. Naast Flevoland zitten ook Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland ruimschoots boven het gemiddelde. Groningen, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg zitten allen (net) iets onder het gemiddelde.

Binnen bovenstaande zwembaden zijn alle zwembaden vertegenwoordigd, dus ook die niet geschikt zijn voor kinderen om te leren zwemmen. In dit verband werd reeds in tabel 27 het aantal geschikte bassins gegeven. In verhouding tot het aantal kinderen in een provincie wordt het volgende overzicht verkregen:

Tabel 34 *Geschikt zwemwater versus kinddichtheid (2001), naar provincie*

 Provincie	Geschikte bassins	%	Kindertal	%	Kinderen per geschikt bassin	Kinderen per m ² geschikt bassin*
Groningen	69	4,4%	82.893	3,2%	1.201	4,1
Friesland	85	5,4%	103.862	4,0%	1.222	4,2
Drenthe	84	5,4%	76.366	2,9%	909	3,1
Overijssel	120	7,7%	183.841	7,1%	1.532	5,2
Flevoland	29	1,9%	67.977	2,6%	2.344	8,0
Gelderland	214	13,7%	319.998	12,4%	1.495	5,1
Utrecht	90	5,7%	188.375	7,3%	2.093	7,1
Noord-Holland	204	13,0%	407.504	15,7%	1.998	6,8
Zuid-Holland	231	14,8%	543.281	21,0%	2.352	8,0
Zeeland	54	3,4%	60.095	2,3%	1.113	3,8
Noord-Brabant	247	15,8%	386.140	14,9%	1.563	5,3
Limburg	139	8,9%	169.590	6,5%	1.220	4,2
Totaal	1.566	100%	2.589.992	100%	1.654	5,6

* op basis van gemiddeld 293 m² per bassin

Bron kindertal: CBS

Het gemiddeld aantal kinderen per geschikt bassin bedraagt circa 1.654. Vooral Drenthe en Zeeland zitten hier nogal onder, met respectievelijk slechts 909 en 1.113 kinderen per geschikt bassin, terwijl het aantal kinderen dat in Zuid-Holland en Flevoland gebruik moet/kan maken van een geschikt bassin ruimschoots boven dit landelijk gemiddelde ligt.

De laatste kolom in de tabel geeft het aantal kinderen per geschikt bassin weer, op basis van gemiddeld 293 m² per bassin. Gemiddeld zijn er aldus 5,6 kinderen per m² geschikt bassin. Relatief laag is dit aantal in Groningen, Friesland en Limburg, relatief hoog in Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland. Uitgaande van het gegeven dat het in het algemeen goed gesteld is met de zwemvaardigheid van de kinderen in Nederland kan ook deze 5,6 kinderen per m² geschikt bassin als normgetal dienen.

4.3 Het gebruik van de zwembaden

Alvorens in paragraaf 4.4 een beschrijving te geven van de toekomstige verhouding zwembaddichtheid versus kinddichtheid, wordt in deze paragraaf allereerst inzicht gegeven in het huidige gebruik van de zwembaden. Dit in relatie tot het gebruik vijf jaar geleden. Hierbij moet bedacht worden dat niet alle zwembaden deze informatie konden verstrekken. Ook zijn er typen zwembaden die niet of nauwelijks het bezoek registreren. In deze gevallen gaat het doorgaans om zwembaden die onderdeel uitmaken van hotels, motels, appartementencomplexen, bungalowparken en/of campings. Daarom worden in deze paragraaf alleen de gegevens verstrekt naar provincie. Vervolgens wordt in deze paragraaf één soort gebruik nader toegelicht, te weten het schoolzwemmen.

4.3.1 Het gebruik van de zwembaden in 1997 en 2001

Tabel 35 geeft inzicht in het totaal aantal bezoeken, c.q. de bezoekenontwikkeling tussen 1997 en 2001 per zwembad, naar provincie. Belangrijk hierbij is het verschil tussen *bezoekers* en *bezoeken*, in de zin dat één bezoeker per jaar meerdere bezoeken kan brengen aan een zwembad.

Tabel 35a Bezoek(ontwikkeling) per zwembad 1997-2001, naar provincie

 Provincie	1997	2001	mutatie
Groningen	99.867	103.533	+ 3,7%
Friesland	117.892	140.807	+19,4%
Drenthe	111.085	99.476	-10,5%
Overijssel	124.483	126.984	+2,0%
Flevoland	131.333	145.967	+11,1%
Gelderland	82.609	87.036	+5,4%
Utrecht	179.403	184.231	+2,3%
Noord-Holland	146.351	148.269	+1,3%
Zuid-Holland	166.796	173.588	+4,1%
Zeeland	60.505	71.599	+18,3%
Noord-Brabant	108.250	118.482	+9,5%
Limburg	147.252	162.445	+10,3%
Totaal gemiddeld	124.319	131.122	+5,5%

Opvallend in deze tabel is de negatieve ontwikkeling die voor Drenthe te constateren valt, terwijl gemiddeld het bezoekaantal toenam met +5,5%. Zwembaden in Utrecht hebben het hoogste gemiddelde aantal bezoekers, zwembaden in Zeeland het laagste.

Naar type I, soort, valt allereerst op dat de combibaden (zoals reeds eerder vermeld met een relatief groot aantal bassins) de meeste bezoeken registreren, circa 185.000 tot 220.000 bezoeken. Op een tweede plaats qua bezoekaantal volgen de overdekte zwembaden met circa 130.000 à 140.000 bezoeken. Openluchtwembaden registreerden gemiddeld ongeveer 40.000 à 50.000 bezoeken.

Naar aard van de activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt (type II) kunnen we constateren dat er feitelijk twee groepen te onderscheiden zijn. De eerste groep bestaat uit de solitaire zwembaden en die als onderdeel van een (dag)attractiepark, bungalowpark en sportpark/-complex. Zij registreren

gemiddeld tussen de 150.000 tot 190.000 bezoeken. De tweede groep bestaat uit de zwembaden als onderdeel van hotels/motels/e.d., campings, gezondheidscentra, zorginstellingen/scholen en de overige voorzieningen. Deze groep registreert gemiddeld circa 5.000 tot 95.000 bezoeken.

Naast het totaal aantal bezoeken is van de zwembaden ook het aantal abonneementhouders en het aantal vaste urengebruik per jaar bekend. Tabel 35b geeft hiervan een overzicht.

Tabel 35b Abonneementhouders en vaste urengebruik 1997 en 2001

 Abonneementen en vaste urengebruik	1997	2001	mutatie
aantal abonneementhouders	3.662	3.658	-0,1%
urengebruik verenigingen	802	818	+2,0%
urengebruik diplomazwemmen	269	292	+8,6%
urengebruik schoolzwemmen	418	430	+2,9%
urengebruik doelgroepzwemmen	589	649	+10,2%

Uit tabel 35b blijkt vooral dat:

- het aantal abonneementhouders nagenoeg constant is gebleven;
- het urengebruik in zijn algemeenheid toeneemt;
- vooral het urengebruik in verband met diplomazwemmen (d.i. lessen, inclusief examens) en doelgroepzwemmen is toegenomen.

In de volgende paragraaf wordt één, in het kader van dit onderzoek, belangrijk gebruik nader toegelicht; het schoolzwemmen.

4.3.2 Schoolzwemmen

Vanuit de inventarisatie is informatie omtrent het schoolzwemmen verkregen. De vorige paragraaf liet zien dat het gemiddelde urengebruik per jaar in het kader van dit schoolzwemmen tussen 1997 en 2001 met ongeveer +3% toenam.

Tabel 36 toont enerzijds, naar provincie, het gemiddeld aantal scholen dat gebruik maakt van een zwembad. Anderzijds geeft de tabel het gemiddelde aantal scholen per zwembad weer, maar dan alleen voor die zwembaden waarvan scholen daadwerkelijk gebruik maken. Met andere woorden betreft dit het gemiddelde aantal scholen wanneer de zwembaden die geen schoolzwemmen hebben niet worden meegerekend.

Tabel 36 Zwembadengebruik door scholen, naar provincie

 Provincie	gem. aantal scholen per zwembad (alle zwembaden)	gem. aantal scholen per zwembad (alleen zwembaden waarop schoolzwemmen van toepassing is)
Groningen	4,0	8,5
Friesland	5,0	11,6
Drenthe	1,8	6,7
Overijssel	3,2	9,8
Flevoland	5,4	16,3
Gelderland	3,3	10,5
Utrecht	5,2	11,2
Noord-Holland	5,0	14,2
Zuid-Holland	6,4	12,4
Zeeland	3,1	10,9
Noord-Brabant	2,6	10,4
Limburg	2,2	8,5
Totaal gemiddeld	3,8	11,0

Gemiddeld maken bijna 4 scholen gebruik van een zwembad in Nederland. In Zuid-Holland is dit aantal met 6,4 scholen het hoogst, in Drenthe (1,8) het laagst. Enige verandering komt hierin als alleen de zwembaden waar ook daadwerkelijk door scholen gebruik van gemaakt wordt, worden meegenomen. Op het algemene voornoemde gemiddelde hebben namelijk ook de zwembaden die niet voor schoolzwemmen gebruikt worden een invloed. Met '0' scholen brengen zij het gemiddelde aldus naar beneden.

Met andere woorden gaat het bij het gemiddeld aantal scholen per zwembad in de laatste kolom van tabel 36 alleen om die zwembaden die gebruikt worden door scholen. Dan blijkt namelijk dat in Noord-Holland het gemiddeld aantal scholen met 14,2 het hoogst is. In Drenthe blijft dit aantal het laagst, met 6,7 scholen.

Van de scholen die gebruik maken van een bepaald zwembad is ook de herkomst en gemiddelde afstand tussen de school en het zwembad bekend, alsmede de wijze waarop men die afstand overbrugt.

Voor wat betreft herkomst is de volgende indeling gehanteerd:

- Scholen uit de eigen plaats/gemeente/stad;
- Scholen uit aangrenzende plaatsen/gemeenten;
- Scholen uit verder weg gelegen plaatsen/gemeenten.

Tabel 37a Herkomst scholen en afstand school-zwembad (in km)

 Herkomst	%	gemiddelde afstand
uit de eigen plaats	46,7%	3,4
aangrenzende plaatsen	33,1%	7,7
verder weg gelegen plaatsen	20,1%	11,4
Totaal	100%	6,4

Bijna de helft van de scholen die gebruik maken van een zwembad in het kader van het schoolzwemmen is afkomstig uit de eigen plaats, gemeente of stad. De gemiddelde afstand tussen de school en het zwembad bedraagt circa 3,4 kilometer. Ongeveer eenderde van de scholen is afkomstig uit aangrenzende plaatsen en/of gemeenten. Zij leggen gemiddeld bijna 8 kilometer af om bij het zwembad te komen. Het restant, ongeveer een vijfde, is afkomstig uit verder weg gelegen plaatsen en/of gemeenten. De gemiddelde afstand tussen de school en het zwembad bedraagt hier ruim 11 kilometer.

In nauw verband tot de af te leggen afstand staat de wijze waarop men deze afstand overbrugt. In 64,6% van de gevallen gaat het hierbij om de bus als transportwijze. Ruim 22% van de scholen maakt echter gebruik van de fiets als vervoermiddel.

Tabel 37b *Wijze waarop de afstand school-zwembad overbrugd wordt*

	Wijze van vervoer	%
	lopend	1,2%
	fiets	22,3%
	auto	2,2%
	bus	64,6%
	bus/lopend	8,0%
	fiets/lopend	1,2%
	fiets/bus	0,6%
	Totaal	100%

Voor ieder zwembad dat voor schoolzwemmen gebruikt wordt is de gemiddelde afstand tussen de scholen en het zwembad bekend. Daarop is een belangrijk verschil van toepassing in de zin dat de reistijd op het platteland en in de stad behoorlijk kunnen verschillen. Op basis van het Geodan-systeem en daaraan ten grondslag liggende database kan per zwembad (bijvoorbeeld op basis van adresgegevens) een indicatie hiervan verkregen worden. In die zin is de reistijd feitelijk een betere graadmeter dan de afstand tussen de school en het zwembad.

Tot slot van deze paragraaf kan een vergelijk worden gemaakt tussen het totaal aantal scholen dat (naar opgave van de contactpersonen) gebruik maakt van de zwembaden in een provincie en het totaal aantal basisscholen in die provincie (op basis van gegevens CBS, 2000). Daarbij moet worden bedacht dat bij de inventarisatie weliswaar naar scholen c.q. schoolzwemmen gevraagd is, maar niet of het dan ook in alle gevallen om basisscholen gaat. Verwacht mag worden dat dit in het merendeel van de gevallen echter wel zo is.

Tabel 37c *Percentage scholen dat gebruik maakt van zwembaden versus totaal aantal basisscholen (CBS, 2000), naar provincie*

 Provincie	aantal scholen dat gebruik maakt van de zwembaden	%	totaal aantal basisscholen
Groningen	222	64,2%	346
Friesland	351	70,6%	497
Drenthe	158	51,0%	310
Overijssel	453	78,8%	575
Flevoland	114	64,4%	177
Gelderland	838	85,1%	985
Utrecht	351	73,6%	477
Noord-Holland	992	106,3%	933
Zuid-Holland	1.199	93,5%	1.283
Zeeland	246	97,6%	252
Noord-Brabant	762	81,6%	934
Limburg	320	70,3%	455
Totaal	6.008	83,2%	7.224

Bron totaal aantal basisscholen: CBS, 2000

Opvallend is natuurlijk het percentage van Noord-Holland (ruim 106%). Een verklaring voor dit percentage kan enerzijds gevonden worden in de reeds gemaakte opmerking dat bij het gebruik niet gevraagd is of het om basisscholen gaat. Anderzijds is het gebruik van een zwembad niet aan provinciegrenzen gebonden.

Op landelijk niveau wordt door ruim 83% van de scholen gebruik gemaakt van zwembaden in het kader van het schoolzwemmen. Naast het opvallende hoge percentage van Noord-Holland wordt door bijna alle (basis)scholen in de provincies Zuid-Holland en Zeeland gebruik gemaakt van de daar aanwezige zwembaden. De percentages van Groningen, Drenthe en Flevoland zijn relatief laag te noemen. In Drenthe maakt net iets meer dan de helft van de (basis)scholen gebruik van de in de provincie aanwezige zwembaden.

4.4 Geslacht zwembad versus kinddichtheid tot en met 2020

Binnen de doelstelling van dit onderzoek wordt in deze paragraaf een toekomstbeeld geschetst ten aanzien van de verhouding geschikt zwembad-kinddichtheid.

De zwembaddichtheid werd in het voorgaande reeds weergegeven in een verdeling van de Nederlandse zwembaden naar provincie en type. Hieruit bleek dat Noord-Brabant over de meeste zwembaden beschikt (288). Gelderland staat daarbij op de tweede plaats (256) gevolgd door Noord-Holland (198). Flevoland heeft het kleinste aandeel in het aantal zwembaden, wat neerkomt op 21 zwembaden. De provincie Groningen heeft ongeveer het dubbele aantal zwembaden (55) in vergelijking tot Flevoland en bezet daarmee een voorlaatste plaats.

Om uiteindelijk inzicht te verkrijgen in de verhouding tussen 'zwembaddichtheid' en 'kinddichtheid', zal eerst de kinddichtheid worden toegelicht, zowel de huidige stand van zaken als de toekomstige.

4.4.1 Kinderen in Nederland, nu en in de toekomst

Vanuit de veronderstelling dat kinderen moeten leren zwemmen tijdens het doorlopen van de basisschool, zijn in dit onderzoek de leeftijdsgrenzen voor deze kinderen vastgesteld op 0 tot en met 12 jaar. Op basis van de nationale bevolkingsprognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt een inzicht gegeven in de te verwachten ontwikkeling van deze leeftijdsgroep (0 tot en met 12 jaar) in de toekomst (2010 en 2020).

In dit onderzoek wordt deze leeftijdsgroep aangeduid als 'kinderen'. Om de kinddichtheid te kunnen relateren aan de zwembaddichtheid is ook hier de geografische verdeling naar provincie gehanteerd.

Tabel 38 Verdeling kinderen (0 tot en met 12 jaar), naar provincie, 2001, 2010, 2020

 Provincie	2001		2010		2020	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Groningen	82.893	3,2%	98.184	3,7%	93.462	3,7%
Friesland	103.862	4,0%	107.761	4,1%	102.779	4,1%
Drenthe	76.366	2,9%	73.842	2,8%	70.544	2,8%
Overijssel	183.841	7,1%	182.578	6,9%	174.364	6,9%
Flevoland	67.977	2,6%	66.828	2,5%	63.804	2,5%
Gelderland	319.998	12,4%	331.541	12,6%	316.261	12,6%
Utrecht	188.375	7,3%	191.765	7,3%	183.164	7,3%
Noord-Holland	407.504	15,7%	403.017	15,3%	385.090	15,3%
Zuid-Holland	543.281	21,0%	544.098	20,7%	519.356	20,7%
Zeeland	60.095	2,3%	67.481	2,6%	64.237	2,6%
Noord-Brabant	386.140	14,9%	390.783	14,8%	372.870	14,8%
Limburg	169.590	6,5%	175.250	6,7%	167.012	6,6%
Totaal	2.589.992	100%	2.633.127	100%	2.512.943	100%

Bron: CBS/ bewerking NRIT

Logischerwijs bevinden de meeste kinderen zich in Zuid-Holland, aangezien Zuid-Holland de meeste inwoners telt (zie tabel 3). Relatief gezien hebben kinderen in Zuid-Holland een even groot aandeel als het totaal aantal inwoners. In Friesland, Overijssel, Flevoland, Gelderland en Utrecht wonen relatief

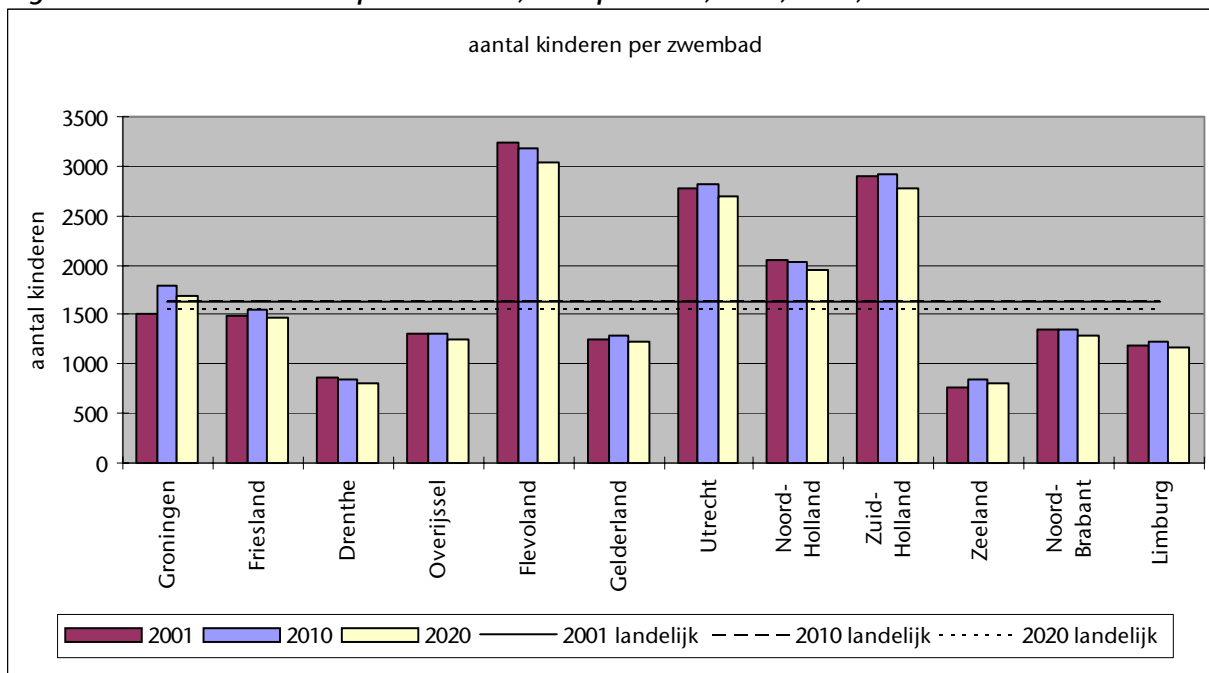
gezien meer kinderen in verhouding tot het aantal inwoners, aangezien deze provincies een hoger aandeel van het totaal aantal kinderen vertegenwoordigen dan van het totale inwonertal.

Het aandeel van het kindertal van de provincie Groningen zal naar verwachting in de toekomst het meeste stijgen. Het aandeel kinderen in Noord-Holland zal in de toekomst het meest dalen. De overige provincies vertonen geringe schommelingen richting de toekomst. In het algemeen is de verwachting dat ten opzichte van 2001 het aantal kinderen in 2010 is toegenomen met +1,7% maar dat deze uiteindelijk in 2020 zal afnemen met -3,0% (ten opzichte van 2001).

4.4.2 Zwembaddichtheid versus kinddichtheid, nu en in de toekomst

Wanneer we de provinciale verdeling van de kinderen relateren aan de provinciale verdeling van de zwembaden, komen we tot het aantal kinderen per zwembad per provincie. Dit cijfer geeft de relatie zwembaddichtheid-kinddichtheid weer, op provinciaal niveau. Van de relatie zwembaddichtheid-kinddichtheid wordt niet alleen de huidige situatie (2001), maar ook de toekomstige situatie toegelicht. Voor de berekening van het aantal kinderen per zwembad in het jaar 2010 en 2020 is het aantal zwembaden gelijk gesteld aan dat van 2001. Figuur 1 laat de huidige en toekomstige verhouding zien tussen het aantal kinderen en het aantal zwembaden, zowel het landelijk gemiddelde als dat per provincie.

Figuur 1 Aantal kinderen per zwembad, naar provincie, 2001, 2010, 2020

Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland herbergen in 2001 een aantal kinderen per zwembad dat ver uitsteekt boven het landelijk gemiddelde. De provincies Drenthe en Zeeland blijven ver achter ten opzichte van dit gemiddelde; deze provincies hebben het minste aantal kinderen per zwembad, wat een relatieve oververtegenwoordiging van zwembaden inhoudt. In de twee noordelijkste provincies, Groningen en Friesland, is het aantal kinderen per zwembad ongeveer gelijk aan het landelijk

gemiddelde. De overige provincies liggen daar net onder. Eenzelfde provinciale rangorde zagen we reeds in tabel 3, in de verhouding zwembaden-inwonertal.

Ten aanzien van het toekomstperspectief van het aantal kinderen per zwembad, kan verwacht worden dat over het algemeen het aantal kinderen per zwembad tot 2010 nog licht zal stijgen, waarbij Groningen de grootste uitschieter is. Echter, Drenthe, Overijssel, Flevoland en Noord-Holland zullen naar verwachting in de nabije toekomst hun kindertal per zwembad alleen maar zien dalen. Het aantal kinderen per zwembad in 2020 zal in alle provincies onder het niveau van 2010 liggen, maar niet altijd onder het niveau van 2001, wat bij het landelijke gemiddelde wel het geval is. Wel zal de daling in alle provincies relatief gezien evengroot zijn (ongeveer -5%).

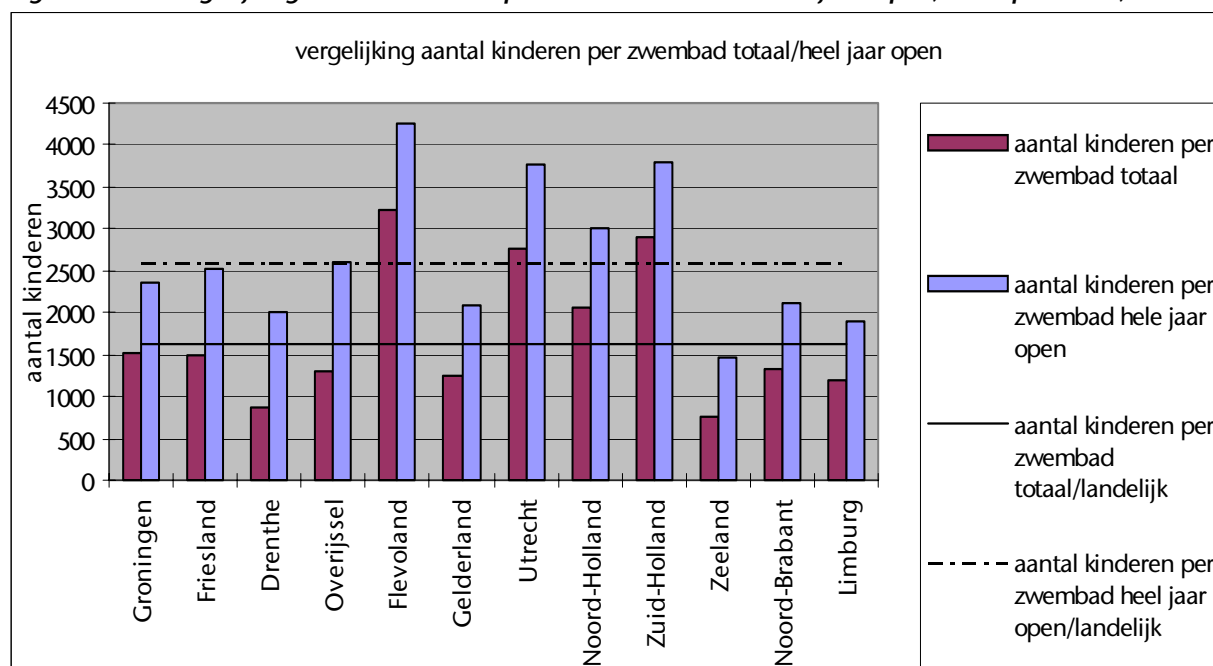
4.4.3 De verhouding openstelling-kinddichtheid

Zoals reeds vermeld in paragraaf 3.1.1 vormen openstelling en capaciteit een belangrijke factor ten aanzien van de geschiktheid voor school- en instructiezwemmen.

Aangenomen wordt dat een jaarrondopenstelling, ofwel de zwembaden die het hele jaar geopend zijn, een graadmeter kan vormen voor de geschiktheid van een zwembad ten aanzien van het school- en instructiezwemmen. Er kan daarin immers ook een relatie gelegd worden naar type (zowel soort als aard) en bijvoorbeeld toegankelijkheid. In figuur 2 wordt voor het jaar 2001 het aantal kinderen per zwembad, zonder rekening te houden met de openstelling vergeleken met het aantal kinderen per zwembad, dat het hele jaar open is (en eventueel alleen in schoolvakanties gesloten is). Paragraaf 3.1.1 liet reeds zien dat het hierbij om 62,7% van de zwembaden, ofwel 999 zwembaden gaat.

Procentueel gezien stijgt het aantal kinderen per zwembad bij een jaarrondopenstelling ten opzichte van dat bij alle openstellingen het sterkst bij Drenthe, met Overijssel op een tweede en Zeeland op een derde plaats. Dit betekent dat in deze provincies relatief de minste zwembaden het gehele jaar open zijn, hetgeen overeenstemt met het beeld dat in tabel 10b naar voren komt. Ook het tegenovergestelde is het geval: daar waar het aantal kinderen per zwembad bij een jaarrondopenstelling het minste afwijkt van dat bij alle openstellingen, bevinden zich de meeste zwembaden die het hele jaar open zijn (Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland). Het toekomstbeeld verschaft in dit geval geen nieuwe inzichten.

Figuur 2 Vergelijking aantal kinderen per zwembad totaal/ hele jaar open, naar provincie, 2001

4.4.4 De verhouding capaciteitsdichtheid-kinddichtheid

Door het kindertal per provincie te relateren aan het aantal zwembaden per provincie, is nog geen rekening gehouden met het feit dat niet alle zwembaden evenveel capaciteit hebben, anders gezegd over evenveel bassins beschikken. Figuur 3 laat de verschillen zien in de verhouding kindertal tot bassins (waarbij voor het jaar 2010 en 2020 het aantal bassins gelijk is gesteld aan dat van 2001).

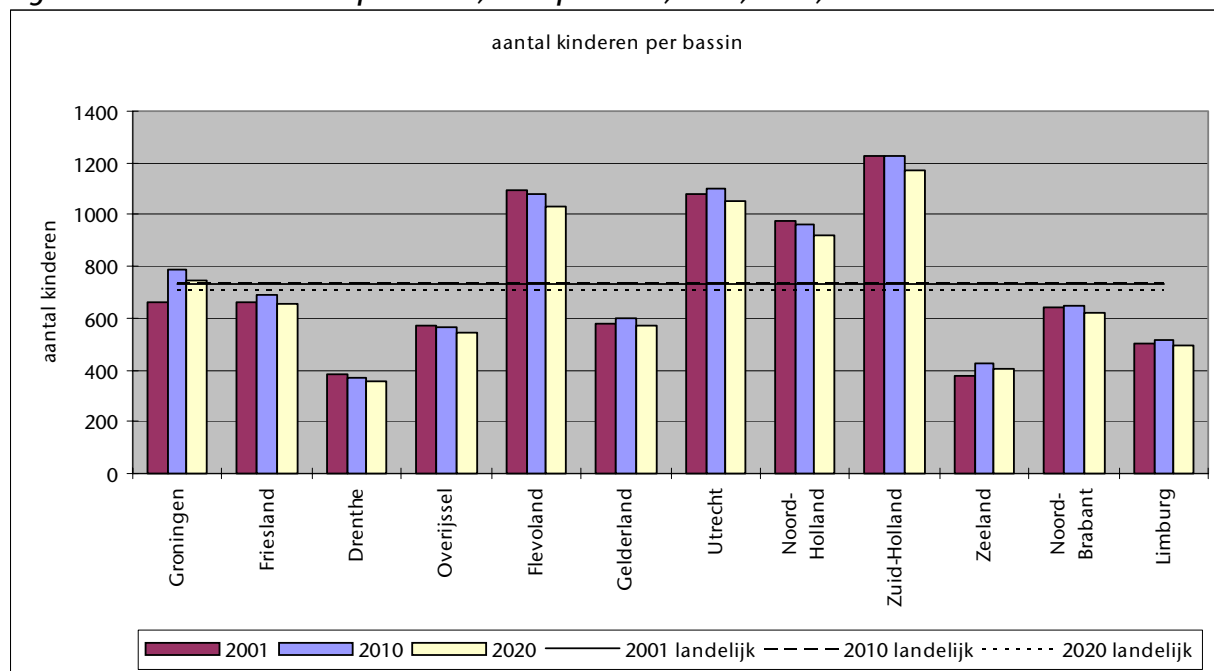
Hieruit blijkt dat het kindertal per bassin van Flevoland niet meer de eerste plaats inneemt zoals bij het kindertal per zwembad het geval was. Dit beeld is in overeenstemming met hetgeen we reeds in tabel 11b zagen; het gemiddeld aantal bassins per zwembad is in Flevoland het hoogst. Hierdoor ligt het aantal kinderen per bassin dicht bij het gemiddelde. We hebben gezien in tabel 14 dat eenderde van de bassins in Flevoland een recreatieve functie heeft, het aandeel van instructiebaden komt op een tweede plaats.

In Zuid-Holland is het kindertal per bassin het hoogst. Echter, aangezien het gemiddeld aantal bassins niet het laagste is ten opzichte van andere provincies (zie tabel 11b), zullen deze bassins over het algemeen 'dichter bevolkt' worden door kinderen. Net zoals in Flevoland hebben in Zuid-Holland relatief de meeste bassins een recreatieve functie met het aandeel van instructiebaden daarachter. Voor de overige provincies is de verhouding kindertal-bassins en kindertal-zwembaden min of meer van gelijke orde.

Het toekomstbeeld van het aantal kinderen per bassin ziet er nagenoeg hetzelfde uit als dat van het aantal kinderen per zwembad: het kindertal per bassin zal in Groningen in 2010 het meest gestegen zijn, terwijl in de provincies Drenthe, Overijssel, Flevoland en Noord-Holland het kindertal per bassin alleen nog maar zal dalen. In de periode 2010 tot 2020 zullen alle provincies ongeveer een relatief gelijke daling doormaken in het kindertal per bassin.

Figuur 3 Aantal kinderen per bassin, naar provincie, 2001, 2010, 2020

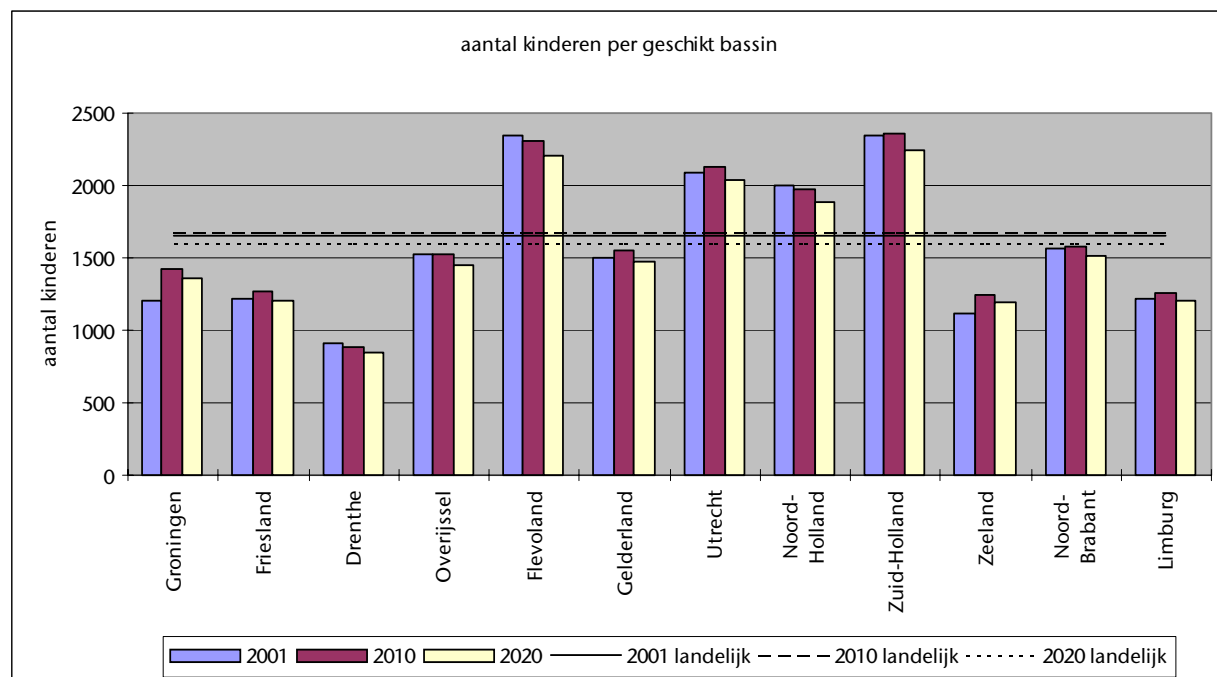
4.4.5 Geschiktheid en gebruik van zwembadwater versus kinddichtheid, nu en in de toekomst

Nu we de capaciteit (bassins) van de zwembaden hebben gerelateerd aan de kinddichtheid, kan onderzocht worden hoe de bassins, die geschikt zijn voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen zich verhouden tot de kinddichtheid. De verdeling van geschikte bassins naar provincie is reeds aan bod gekomen in paragraaf 4.1 (tabel 27). Noord-Brabant heeft het grootste aandeel geschikte bassins met Zuid-Holland op een tweede plaats. Flevoland en Zeeland zijn relatief ondervertegenwoordigd in dit kader.

Wanneer we de geschikte bassins afzetten tegen het kindertal, ontstaat het beeld zoals gegeven in figuur 4.

In Flevoland en Zuid-Holland bevinden zich de meeste kinderen per geschikt bassin, terwijl Flevoland een zesde positie inneemt wanneer het gaat om het aandeel geschikte bassins van haar totaal aantal bassins en Zuid-Holland een derde positie. In de provincies Utrecht en Noord-Holland ligt het aantal kinderen per geschikt bassin ook nog boven het landelijk gemiddelde, terwijl deze provincies ten aanzien van het aandeel geschikte bassins van hun totaal aantal bassins een middenpositie innemen. In Drenthe zijn de geschikte bassins het dunst bevolkt door kinderen, waar het aandeel geschikte bassins iets onder het landelijk gemiddeld aandeel ligt. Zeeland heeft net iets meer kinderen per geschikt bassin, waar het aantal geschikte bassins in verhouding tot het totaal aantal bassins relatief het laagst is.

Figuur 4 Aantal kinderen per geschikt bassin, naar provincie, 2001, 2010, 2020

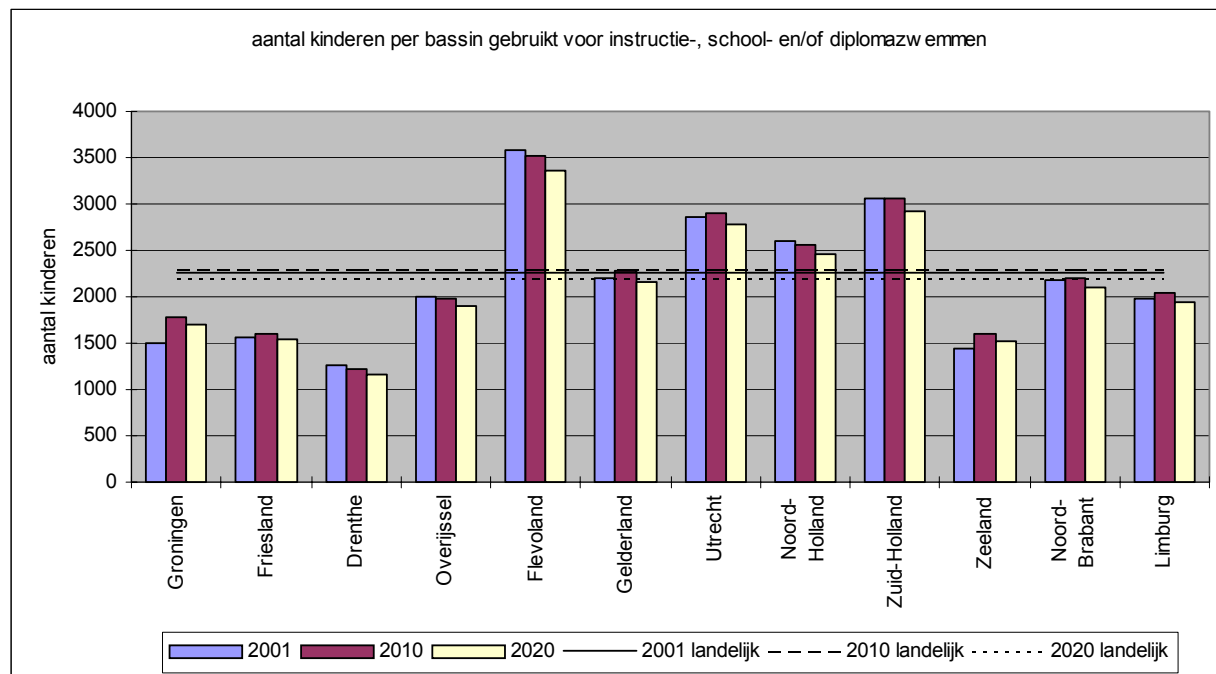

De verwachting is dat in Groningen en Zeeland het nog aanmerkelijk drukker kan worden in de geschikte bassins, gezien de relatieve stijging in 2010 ten opzichte van 2001. Voor Zeeland kan dit wellicht problemen geven, aangezien zich daar toch al relatief weinig geschikte bassins bevinden. Friesland, Gelderland en Limburg zullen wellicht een lichte stijging in de kinddichtheid doormaken de komende tien jaar. Daarbij dient opgemerkt te worden dat Gelderland toch al over relatief weinig geschikte bassins beschikt ten opzichte van haar totale aanbod aan bassins. Drenthe zal naar alle waarschijnlijkheid de kinddichtheid per geschikt bassin in de toekomst alleen nog maar zien dalen. De overige provincies vertonen tot 2010 geringe stijgingen dan wel dalingen. In de periode 2010 tot 2020 daalt in alle provincies de kinddichtheid relatief ongeveer evenveel.

Op basis van figuur 4 kan worden geconcludeerd dat in vergelijking tot het landelijk gemiddelde alleen in de provincies Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland sprake is van een relatief tekort aan capaciteit. Dezelfde conclusie geldt, bij een gelijkblijvend aantal bassins in Nederland, ook voor de toekomst. Door een afnemend aantal 0 tot en met 12-jarigen wordt dit tekort enigszins verkleind.

Voorafgaand is gekeken naar de dichtheid van geschikte bassins in relatie tot de kinddichtheid in Nederland. Uit de enquête is gebleken dat bassins, die door zwembadbeheerders c.q. -eigenaren geschikt worden geacht voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen, volgens diezelfde beheerders/eigenaren niet altijd daarvoor worden gebruikt. Figuur 5 laat de verschillen zien tussen de provincies ten aanzien van het gebruik van bassins voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen.

Figuur 5 Aantal kinderen per bassin gebruikt voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen, naar provincie, 2001, 2010, 2020

In de provincie Flevoland bevinden zich de meeste kinderen van 0 tot en met 12 jaar per bassin dat daadwerkelijk gebruikt wordt voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen. Zuid-Holland komt daarbij op een tweede plaats, Utrecht als derde met daarachter Noord-Holland als laatste provincie boven het landelijk gemiddelde. In Drenthe is de kinddichtheid het laagst in relatie tot het aantal 'gebruikte' bassins.

De kinddichtheid van de provincies Groningen en Zeeland zullen in 2010 naar verwachting relatief het meeste gestegen zijn ten opzichte van andere provincies (ook bij deze verhouding is uitgegaan van het aantal bassins van 2001). De verwachting is dat de kinddichtheid in de overige provincies slechts licht zal stijgen dan wel zal dalen. In de periode 2010 tot 2020 zal de kinddichtheid in alle provincies relatief ongeveer evenveel dalen, al dan niet tot onder het niveau van 2001.

In vergelijking met het landelijk gemiddelde van de kinddichtheid per geschikt bassin ligt het landelijk gemiddelde van de kinddichtheid per bassin, dat gebruikt wordt voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen op een hoger niveau. In verhouding worden in Limburg, Flevoland en Gelderland minder bassins gebruikt voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen in relatie tot het aantal geschikte bassins in dit kader in vergelijking tot andere provincies. In deze provincies is het relatieve verschil tussen de onderscheiden kinddichtheid per geschikt en per 'gebruikt' bassin het grootst.

Wat op basis van figuur 4 reeds werd opgemerkt ten aanzien van het relatieve tekort aan capaciteit in de provincie Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland gaat ook op voor de bezetting c.q. het gebruik. In deze provincies is dan ook sprake van een relatieve overbezetting van de bassins. Door het afnemende kindertal in de toekomst zal de bezetting van de bassins in deze provincies -bij een gelijkblijvend aantal bassins- echter wel wat dichterbij het landelijk gemiddelde komen te liggen.

Op basis van in de voorgaande hoofdstukken besproken gegevens kan een indicatie worden gegeven van het aantal vierkante meters bassin waaraan een provincie een tekort dan wel overschot heeft. Tabel 39 geeft bij benadering dit aantal vierkante meters voor zowel de 'geschikte' als 'gebruikte' bassins.

Tabel 39 *Indicatie capaciteits- en bezettingsoverschot/-tekort in m², naar provincie**

 Provincie	kindertal	kinderen per geschikt bassin	onder-/over-capaciteit** (afgerond in m ²)	kinderen per gebruikt bassin	onder-/over-bezetting** (afgerond in m ²)
Groningen	82.893	1.201	+5.600 m ²	1.454	+5.300 m ²
Friesland	103.862	1.222	+6.400 m ²	1.505	+6.200 m ²
Drenthe	76.366	909	+11.100 m ²	1.175	+8.500 m ²
Overijssel	183.841	1.532	+2.600 m ²	1.895	+3.200 m ²
Flevoland	67.977	2.344	-3.500 m ²	3.090	-2.900 m ²
Gelderland	319.998	1.495	+6.200 m ²	2.065	+1.800 m ²
Utrecht	188.375	2.093	-7.000 m ²	2.812	-6.200 m ²
Noord-Holland	407.504	1.998	-12.300 m ²	2.470	-7.300 m ²
Zuid-Holland	543.281	2.352	-28.400 m ²	2.905	-19.300 m ²
Zeeland	60.095	1.113	+5.300 m ²	1.306	+5.300 m ²
Noord-Brabant	386.140	1.563	+4.100 m ²	2.087	+1.500 m ²
Limburg	169.590	1.220	+10.500 m ²	1.824	+4.100 m ²
Totaal	2.589.992	1.654	0 m²	2.144	0 m²

* het plusteken is te lezen als een capaciteitsoverschot c.q. onderbezetting, het minteken als een capaciteitstekort c.q. overbezetting

** berekend als volgt: op basis van het landelijke gemiddelde aantal kinderen per geschikt c.q. gebruikt zwembad is het relatieve overschot/tekort aan capaciteit en gebruikte bassins berekend. Vervolgens is dit overschot/tekort vermenigvuldigd met gemiddeld circa 293 m² per bassin om tot een indicatie van het overschot/tekort in m² te komen.

Op basis van het landelijke gemiddeld aantal kinderen per geschikt bassin en het landelijke gemiddelde van circa 293 m² per bassin, kan enerzijds worden becijferd hoeveel overcapaciteit een bepaalde provincie heeft. Anderzijds kan op dezelfde wijze inzicht worden verkregen in het capaciteitstekort van een aantal provincies.

Zoals in de tabel af te lezen is, is sprake van relatieve overcapaciteit in Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. In Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland daarentegen is sprake van relatieve capaciteitstekorten. Voor Zuid-Holland is deze met circa 28.400 m², ofwel ongeveer 97 bassins, het grootst. Op basis van het gemiddelde aantal bassins van zwembaden in deze provincie (2,4 bassins) kan worden opgemerkt dat Zuid-Holland een tekort heeft van ongeveer 40 zwembaden.

Bovenstaande exercitie is ook uitgevoerd met betrekking tot de voor instructie-, school- en diplomazwemmen gebruikte bassins. In plaats van conclusies ten aanzien van capaciteitsoverschotten of -tekorten, zijn in dit geval uitspraken te doen over de over- of onderbezetting per provincie. Zo laat tabel 39 zien dat in de provincies waar sprake is van een capaciteitsoverschot sprake is van een relatieve onderbezetting. Daarentegen is in de provincies waar een capaciteitstekort werd geconstateerd sprake van relatieve overbezetting. Voor Zuid-Holland bijvoorbeeld betekent ongeveer 19.300 m² aan bassins, ofwel circa 66 bassins, een relatieve overbezetting.

4.4.6 Plannen voor uitbreiding, dan wel nieuwe zwembaden

Vanuit de NRIT-inventarisatie die in 2001/2002 is gedaan naar de toeristisch-recreatieve plannen binnen alle Nederlandse gemeenten komen een vijftwintigtal plannen naar voren op het gebied van zwembaden. In deze subparagraaf wordt heel in het kort even stil gestaan bij de toekomstplannen voor zwembaden in de diverse provincies.

Juist in de provincie die over de meeste zwembaden beschikt, Noord-Brabant, bevinden zich relatief de meeste plannen (9). In vijf gevallen gaat het om een nieuw te bouwen zwembad, waarvan vier overdekte zwembaden en één combibad. Bij één nieuwbouwplan werd aangegeven een bad te bouwen ten behoeve van instructie. De overige vier plannen van de in totaal negen plannen binnen deze provincie liggen in de sfeer van uitbreiding en kwaliteitsverbetering, waarvan bij twee plannen expliciet voorzieningen voor peuters zijn vermeld.

Vanuit zowel de provincies Gelderland als Zuid-Holland zijn vier plannen naar voren gekomen. Ook deze provincies hebben een relatief groot aandeel in het aantal Nederlandse zwembaden. In Gelderland bestaan plannen voor kwaliteitsverbetering en vervanging van een aantal huidige zwembaden. Zuid-Holland heeft twee nieuwbouwplannen, waarvan er één reeds gestart is. Van de twee overige uitbreidings-/renovatieplannen is er tevens één al in uitvoering.

De overige plannen zijn verdeeld over Groningen (2), Zeeland (2), Drenthe (1), Utrecht (1), Noord-Holland (1), Limburg (1). Het gaat hier om twee nieuwbouwplannen (Zeeland en Noord-Holland). De overige plannen kunnen samengevat worden als renovatie, kwaliteitsverbetering en uitbreiding.

4.5 Conclusies m.b.t. geschikt zwemwater en het gebruik daarvan, nu en in de toekomst

Dit vierde hoofdstuk gaf inzicht in het voor school-, instructie- en diplomazwemmen geschikte zwemwater op basis van het aantal bassins. Daarnaast werd aandacht besteed aan het gebruik van de bassins in dit verband. Aan beiden werd tevens de kinddichtheid gerelateerd.

Geschiktheid en gebruik

Paragraaf 4.1 behandelde allereerst de geschiktheid en het gebruik van bassins voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen in Nederland. De belangrijkste conclusies uit die paragraaf luiden als volgt:

- ruim 44% van alle bassins in Nederland, zijnde 3.554 bassins, betreft voor les- en instructiezwemmen geschikte bassins;
- op provinciaal niveau is ten aanzien van de geschikte bassins eenzelfde verdeling van toepassing als qua aantal zwembaden per provincie, al liggen de aandelen verhoudingsgewijs wat dichter bij elkaar;
- het zijn vooral de verwarmde bassins die als 'geschikt' getypeerd worden, zeker als ze dan ook nog eens overdekt zijn;
- vooral solitaire zwembaden, zwembaden als onderdeel van een gezondheidscentrum of een andere voorziening beschikken over geschikte bassins;
- 77% van de geschikte bassins wordt ook daadwerkelijk gebruikt voor instructie-/leszwemmen. Dit betekent dat 23% van de geschikte bassins (nog) niet in dit verband gebruikt worden;
- vooral verwarmde en zeker verwarmde én overdekte bassins worden gebruikt voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen;

- bassins die onderdeel vormen van (dag)attractieparken, hotels, motels, appartementencomplexen, bungalowparken, campings, gezondheidscentra en zorginstelling/school worden veel minder vaak gebruikt voor diploma-/leszwemmen dan bassins van solitaire zwembaden, onderdeel van een sportpark/-complex of andere voorziening;
- naar functie zijn de geschikte en gebruikte bassins vooral te vinden onder de instructiebassins, wedstrijdbassins en doelgroepenbassins;
- ruim 350 bassins in Nederland zijn wel geschikt voor diploma-/leszwemmen, maar worden nog niet in dat verband gebruikt. Voor meer dan de helft van de bassins gaat het hierbij om recreatieve bassins. Naar provincie zijn de wel geschikte maar niet gebruikte bassins vooral te vinden in Noord-Brabant (17,3%) en Gelderland (16,5%).

In de tweede paragraaf van dit hoofdstuk kwam naar voren dat gemiddeld 1.626 kinderen gebruik kunnen maken van een zwembad. Vooral Flevoland zit daar met 3.237 kinderen per zwembad in die provincie behoorlijk boven.

Het gemiddeld aantal kinderen per geschikt bassin bedraagt ongeveer 1.654 kinderen. Op basis van de gemiddelde oppervlakte van een bassin van 293 m² komt dit neer op landelijk ongeveer 5,6 kinderen per vierkante meter. Op provinciaal niveau vormt Groningen met 4,1 kinderen per geschikt bassin de ondergrens en Flevoland met 8,0 kinderen per geschikt bassin de bovengrens.

De paragraaf inzake het gebruik van de zwembaden (4.3) leerde dat:

- het aantal bezoeken in 2001 met +5,5% is toegenomen ten opzichte van 1997;
- een zwembad in Nederland gemiddeld circa 131.000 bezoeken noteert. De ondergrens wordt hier gevormd door Zeeland met bijna 72.000 bezoeken in 2001, de bovengrens door Utrecht met gemiddeld ruim 184.000 bezoeken per zwembad. Met uitzondering van Drenthe (-10,5%) wisten alle provincies een positieve bezoekenontwikkeling te noteren tussen 1997 en 2001;
- combibaden, doorgaans het grootst als het gaat om aantallen bassins, registreren doorgaans het meeste bezoeken (circa 185.000 à 220.000). Overdekte zwembaden ontvangen jaarlijks ongeveer 130.000 tot 140.000 bezoekers, openluchtzwembaden aanmerkelijk minder (40.000 à 50.000).

Naar aard van de activiteit waarvan het zwembad al dan niet deel uitmaakt zijn feitelijk twee groepen te onderscheiden:

1. de solitaire zwembaden, zwembaden als onderdeel van een (dag)attractiepark, bungalowpark en sportpark/-complex, die gemiddeld circa 150.000 tot 190.000 bezoeken registreren op jaarbasis;
2. de zwembaden als onderdeel van hotels, motels, appartementencomplexen, campings, gezondheidscentra, zorginstellingen, scholen en overige voorzieningen die gemiddeld 5.000 tot 95.000 bezoeken noteren.

Naast het aantal bezoeken is tussen 1997 en 2001 het aantal abonneementhouders min of meer gelijk gebleven (-0,1%) en het urengebruik door verenigingen (+2,0%), voor diplomazwemmen (+8,6%), voor schoolzwemmen (+2,9%) en voor doelgroepenzwemmen (+10,2%) toegenomen.

Schoolzwemmen

Het schoolzwemmen werd in paragraaf 4.3.2 nader belicht. Hieruit bleek onder meer dat:

- gemiddeld ongeveer 3,8 scholen gebruik van een zwembad in Nederland maken;

- exclusief de zwembaden die helemaal niet door scholen gebruikt worden, gemiddeld zelfs 11,0 scholen per zwembad resteren. Hierbij wordt de ondergrens gevormd door Drenthe, met 6,7 scholen en de bovengrens door Flevoland, met gemiddeld 16,3 scholen;
- bijna de helft van de scholen die gebruik van een zwembad maken afkomstig is uit dezelfde gemeente, hetzelfde dorp of dezelfde stad als de vestigingsplaats van het zwembad en hierbij de afstand tussen het zwembad en de school gemiddeld 3,4 kilometer bedraagt;
- ruim eenderde van de scholen afkomstig is uit aangrenzende gemeenten, dorpen of steden. Zij leggen gemiddeld 7,7 kilometer af om bij het zwembad te komen;
- het restant van de scholen (een vijfde) afkomstig is uit verder weg gelegen gemeenten, dorpen of steden en daarbij circa 11,4 kilometer af legt.

Een betere indicator dan het aantal kilometers tussen de school en het zwembad is de daarmee verbonden reistijd. Op basis van het Geodan-systeem en de daaraan ten grondslag liggende database kan hiervan per zwembad een indicatie worden verkregen.

Het belangrijkste vervoermiddel voor scholen om te reizen naar het zwembad is de bus, met bijna 65%. De fiets is een goede tweede met ruim 22%.

Tabel 37c geeft een indicatie met betrekking tot de verhouding tussen het aantal scholen dat gebruik maakt van zwembaden versus het totaal aantal basisscholen in een provincie. Daarbij viel op dat het percentage van Noord-Holland de 100% overstijgt, wat kan duiden op gebruik door andere dan basisscholen enerzijds en ‘provinciegrensoverstijgend’ gebruik anderzijds. Op landelijk niveau wordt door ruim 83% van de scholen gebruik gemaakt van zwembaden in het kader van school- en/of leszwemmen.

In de vierde paragraaf van hoofdstuk 4 werd de kinddichtheid in de cijfers betrokken, zowel met betrekking tot het huidige als toekomstige aantal kinderen. Onder kinderen worden de kinderen van 0 tot en met 12 jaar verstaan, op basis van het feit dat zij gedurende deze periode in hun leven basisonderwijs genieten. De belangrijkste conclusie uit paragraaf 4.4.1 heeft betrekking op het feit dat, ook doorgaans op provinciaal niveau, het aantal kinderen zal stijgen tot circa 2010, maar dat in 2020 het kindertal zal zijn afgenomen tot onder het huidige niveau!

In paragraaf 4.4.2 wordt de verhouding zwembaddichtheid versus kinddichtheid geschetst, voor het heden en voor de toekomst. De verhouding openstelling - kinddichtheid werd gegeven in paragraaf 4.4.3, de verhouding capaciteitsdichtheid - kinddichtheid in 4.4.4 en de geschiktheid en het gebruik van zwemwater versus kinddichtheid in 4.4.5. De algemene conclusie die uit deze paragrafen te trekken is, heeft betrekking op het feit dat vergeleken met het landelijk gemiddelde de relatieve tekorten zich toespitsen op Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland. Hierbij gaat het dus om een relatief groot aantal kinderen per zwembad, per zwembad met jaarrond openstelling, per bassin, per geschikt en per gebruikt bassin. De overige provincies liggen allen onder het landelijke gemiddelde en laten zich behoorlijk met elkaar vergelijken.

Overschotten en tekorten

De concrete beantwoording van de vraag hoe het eventuele tekort c.q. overschot ten opzichte van het landelijke gemiddelde op provinciaal niveau eruit ziet, is gepresenteerd in tabel 39. Deze tabel geeft indicaties omtrent het aantal vierkante meters bassin waaraan de provincie een tekort dan wel een overschot aan heeft.

Het tekort aan geschikte bassins is het grootst in Zuid-Holland. Hier moet circa 28.400 m² bassin bijkomen om het aantal kinderen per geschikt bassin op het landelijke gemiddelde te brengen. Het

capaciteitstekort in Noord-Holland belooft circa 12.300 m² bassin, in Utrecht is dit ongeveer 7.000 m² en in Flevoland 3.500 m².

Het aantal kinderen per gebruikt bassin bedraagt landelijk 2.144 kinderen. Voor alle provincies, met uitzondering van Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, is sprake van een relatieve onderbezetting ten opzichte van het landelijke gemiddelde. In Drenthe is deze met circa 8.500 m² het grootst, in Noord-Brabant met 1.500 m² het kleinst. Vraag en aanbod inzake de zwemvaardigheid sluiten in deze provincie dus het best op elkaar aan. Uit onderzoek (B. Crum, 1997) bleek namelijk dat het behoorlijk gesteld is met de zwemvaardigheid van de kinderen in Nederland. Dit onderzoek toonde aan dat in 1996 93% van de basisschoolleerlingen aan het eind van groep 8 een zwemdiploma heeft. Daarbij werd een duidelijk verschil geconstateerd in zwemvaardigheid tussen kinderen uit de stad en kinderen uit landelijke gebieden. Kinderen uit landelijke gebieden hebben aan het eind van de basisschool vaker een zwemdiploma (94%) dan kinderen uit de stad (88%). Op basis van de bevolkingsdichtheid is Noord-Brabant, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de 'verstedelijkte' provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, een relatief landelijke provincie te noemen. Flevoland is echter een 'vreemde eend in de bijt'. De relatieve tekorten zijn hier niet zonder meer op basis van zaken als oppervlakte, inwonertal, bevolkingsdichtheid, e.d. te verklaren. Wellicht dat -ondanks een relatief groot aantal bassins per zwembad- het aanbod in deze jonge provincie nog niet is uitgekristalliseerd.

Plannen voor zwembaden

Vanuit de NRIT-inventarisatie die in 2001/2002 is gedaan naar de toeristisch-recreatieve plannen binnen alle Nederlandse gemeenten komen een vijftientigtal plannen naar voren op het gebied van zwembaden. Juist in de provincie die nu reeds over de meeste zwembaden beschikt, Noord-Brabant, bevinden zich relatief de meeste plannen (9). In vijf gevallen gaat het om een nieuw te bouwen zwembad, waarvan vier overdekte zwembaden en één combiad. De overige vier plannen van het totaal aantal plannen binnen deze provincie liggen in de sfeer van uitbreiding en kwaliteitsverbetering. Vanuit zowel de provincies Gelderland als Zuid-Holland zijn vier plannen naar voren gekomen. In Gelderland gaat het om plannen voor kwaliteitsverbetering en vervanging van een aantal huidige zwembaden. Zuid-Holland heeft twee nieuwbouwplannen.

De overige plannen zijn verdeeld over Groningen (2), Zeeland (2), Drenthe (1), Utrecht (1), Noord-Holland (1), Limburg (1). Het gaat hier om twee nieuwbouwplannen (Zeeland en Noord-Holland). De overige plannen kunnen samengevat worden als renovatie, kwaliteitsverbetering en uitbreiding. Voor Flevoland vielen helemaal geen plannen te noteren.

5 Eindconclusies en aanbevelingen

Inleiding

De inventarisatie van het aanbod aan (geschikte) zwemgelegenheden in ons land leerde dat er aanmerkelijk meer zwemgelegenheden zijn, dan oorspronkelijk werd aangenomen. Hetzelfde geldt voor een selectie daaruit inzake de *zwembaden*. Er werd uitgegaan van circa 1.200 tot 1.400 zwembaden in Nederland, als volgt verdeeld:

- a. 600 tot 700 gemeentelijke zwembaden;
- b. 200 tot 400 particuliere zwembaden;
- c. 200 tot 300 zwembaden in hotels, op campings, bungalowparken, e.d..

Op basis van het werkelijke aantal geïnterviewde zwembaden ziet deze verhouding -voor zover mogelijk- er als volgt uit:

- a. 650 gemeentelijke zwembaden (o.b.v. eigendom van het zwembad);
- b. 140 gemeentelijke/particuliere zwembaden (o.b.v. eigendom van het zwembad);
- c. 800 particuliere zwembaden (o.b.v. eigendom van het zwembad en inclusief 'als onderdeel van' een andere (hoofd)activiteit, zoals in hotels, op campings, bungalowparken, e.d.).

5.1 Conclusies naar aanleiding van hoofdstuk 2: Zwembaden in Nederland

Nederland telt aanzienlijk meer zwemgelegenheden, waaronder zwembaden, dan tot op heden altijd is aangenomen. In totaal werden 1.971 zwemgelegenheden geïnterviewd, waarvan 1.593 zwembaden en 378 zwemplassen (d.i. zeeën, meren, rivier(en)(bekkens), vennen, natuur-/strandbaden, etc. waar het is toegestaan te zwemmen). Inventarisaties van het CBS en de Nederlandse Sport Almanak leerde dat hieraan vooral andere definities en criteria ten grondslag lagen (respectievelijk alleen zwembaden met de exploitatie van het zwembad als hoofdactiviteit en alleen de openbaar toegankelijke zwembaden).

Als analysevariabele werd allereerst gekozen voor de regio-indeling naar provincies. Dit met name daar het hier een eerste niveau betreft ten aanzien van een tot op heden ontbrekend totaaloverzicht van het aanbod. Vervolgens is veelvuldig geanalyseerd naar twee soorten typering, te weten:

Type I: een typering naar soort; met een onderscheid tussen openluchtwembaden, overdekte zwembaden en combizwembaden, op hun beurt onderverdeeld in 'niet verwarmd', 'verwarmd' en 'deels verwarmd';

Type II: een typering naar aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt; met een onderscheid in 'solitaire zwembaden', zwembaden als 'onderdeel van een (dag)attractiepark', 'hotel/motel/appartementencomplex', 'bungalowpark/camping', 'sportpark/-complex', 'gezondheidscentrum/wellnesscomplex' of een 'andere voorziening'.

Hoofdstuk 2 inzake het totaalaanbod aan zwemgelegenheden en -baden toonde vooral aan dat inwonertal, oppervlakte en het reeds aanwezige aanbod aan *zwemplassen* bepalend zijn voor het aanbod aan zwembaden in een provincie. Noord-Brabant, Gelderland, Zuid- en Noord-Holland hebben dan ook het grootste aanbod aan zwembaden. Flevoland, Utrecht, Zeeland en Groningen kennen een relatief veel kleiner aanbod. Wanneer bovengenoemde aspecten in de zwembaddichtheid

verdisconteerd worden resteert een achterblijvend aantal zwembaden voor met name Utrecht, Flevoland en Zuid-Holland.

De typering naar soort liet zien dat overdekte zwembaden met 54% de belangrijkste groep zwembaden vormden, gevolgd door bijna 35% openluchtwembaden.

Naar aard van de (hoofd)activiteit waarvan het zwembad deel uitmaakt vormen de solitaire zwembaden met bijna 36% de belangrijkste categorie, die het meest in de dichtstbevolkte provincies voorkomen. Zwembaden op campings en bungalowparken nemen met ruim 26% een tweede plaats in. Deze komen uiteraard vooral voor in de provincies die van oudsher een belangrijke toeristisch-recreatieve functie bezitten. Voorts werd geconcludeerd dat:

- het op bungalowparken en vooral op campings vooral om openluchtwembaden gaat;
- het voor de overige categorieën zwembaden naar aard, vooral om de overdekte zwembaden gaat;
- zwembaden (en met name openluchtwembaden) vooral terug te vinden zijn in die provincies waar relatief gezien minder zwemplassen te vinden zijn;
- solitaire zwembaden vooral voorkomen in de dichtstbevolkte provincies;
- er een duidelijk verband bestaat tussen het aantal zwembaden als onderdeel van een bungalowpark en/of camping en de rol die een provincie op toeristisch-recreatief gebied speelt in Nederland;
- Noord-Brabant een belangrijke positie inneemt als het gaat om zwembaden die onderdeel zijn van sportparken/-complexen, gezondheidscentra, zorginstellingen en scholen.

Op basis van de bevolkingsgegevens van het CBS (2001) werd de verhouding inwonertal - zwembaden berekend, ook per provincie. Het gemiddeld aantal inwoners per zwembad bedraagt circa 10.000. In Zeeland en Drenthe is het aantal inwoners per zwembad het laagst, in Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland het hoogst.

Een belangrijk kengetal werd verkregen in de vorm van de zogenoemde 'Ratio'; het aantal zwembaden voor het aantal inwoners per vierkante kilometer. Op landelijk niveau bedraagt deze 0,35. Er werd een vergelijking gemaakt met de ratio's van ziekenhuizen (0,03), reguliere basisscholen (1,56), sportterreinen (exclusief zwembaden: 6,33) en verzorgingstehuizen (0,29). Vooral met de verzorgingstehuizen vertoont het aanbod aan zwembaden in ons land duidelijke parallellen.

Ondanks het ontbreken van criteria omtrent een 'ideale' ratio kan, ten opzichte van het landelijke gemiddelde en op basis van de conclusie uit hoofdstuk 4 -dat in Noord-Brabant de vraag-aanbodverhouding het best op elkaar is afgestemd- worden geconcludeerd dat deze 'ideale' ratio ergens tussen de 0,35 en 0,62 moet liggen. Vooral Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland blijven hierop achter.

5.2 Conclusies naar aanleiding van hoofdstuk 3: Kenmerken Nederlandse zwembaden

In hoofdstuk 3 werden een groot aantal kenmerken van de Nederlandse zwembaden behandeld, zoals openstelling en capaciteit, eigendoms-, beheers- en exploitatiekenmerken, toegankelijkheid en bereikbaarheid. De belangrijkste conclusie die daaruit getrokken werd (bladzijde 40) heeft betrekking op het feit dat al deze kenmerken weliswaar duidelijke indicaties geven omtrent de geschiktheid en impliciet het gebruik van de zwembaden en haar bassins in het kader van het instructie-, school- en diplomazwemmen, maar dat op basis van deze kenmerken alleen lang niet alle thans niet-geschikte zwembaden en/of bassins kunnen worden uitgesloten. Onder bepaalde voorwaarden en/of door het treffen van bepaalde voorzieningen zouden deze zwembaden en/of bassins wel geschikt kunnen zijn, en gebruikt kunnen worden.

Alle zwembaden in Nederland tezamen zijn op jaarbasis circa 421.000 dagen geopend. Ongeveer 60% van de zwembaden is het hele jaar open. Dit geldt zeker voor de overdekte en combi-zwembaden. Op basis van het gemiddeld aantal jaarlijkse uren openstelling kan geconcludeerd worden dat de zwembaden in Drenthe relatief het minst (2.547 uren) geopend zijn en het meest in Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland (respectievelijk 3.633, 3.517 en 3.414 uren per zwembad). De combinatie van het tweede en het derde hoofdstuk leverde in relatie tot de geschiktheid voor diploma-, school- en instructiezwemmen een aantal belangrijke conclusies, criteria en kengetallen op, zoals:

- *een gemiddelde openstelling van zwembaden in Nederland van circa 3.000 uren op jaarbasis*
Met daarop echter ook een aantal 'randcriteria' van toepassing, zoals:
  - a. de periode van het jaar dat het zwembad geopend is, indien niet het hele jaar geopend, of open kan zijn/geopend kan worden;
  - b. de tijdstippen dat het zwembad voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen gebruikt wordt, of gebruikt kan worden. In concreto gaat het hierbij om de uren overdag en in de vroege avond;
- *een gemiddelde oppervlakte van 293 m² en inhoud van 416 m³ van bassins in Nederland*
Op basis van naamgeving/functie, vorm, oppervlakte, inhoud van de bassins en de mogelijkheid tot toezicht en interventie, kan doorgaans al een indicatie worden verkregen ten aanzien van de geschiktheid voor instructie- en leszwemmen. Dit is uiteraard vooral van toepassing op instructie-, wedstrijd- en therapiebassins. Voor recreatieve bassins speelt vooral vorm, de oppervlakte, de inhoud van het bassins én de mogelijkheid tot toezicht en interventie een bepalende rol.
- *gemiddeld 2,2 bassins per zwembad in Nederland*
Met op provinciaal niveau 2,0 bassins per zwembad in Zeeland als laagste waarde en 3,0 bassins per zwembad in Flevoland als hoogste waarde.
- *een landelijke ratio van 0,35 zwembaden voor de inwoners per vierkante kilometer in Nederland*
Deze ratio laat zich goed vergelijken met de ratio van verzorgingstehuizen in ons land. Het 'recht' van Nederlanders om te zwemmen in een zwembad is vergelijkbaar met het 'recht' bij gerechtigde leeftijd (65 jaar of ouder) te kunnen worden opgenomen in een verzorgingstehuis;

- *808 openbaar toegankelijke zwembaden*
 Waarbij opgemerkt dient te worden dat momenteel niet openbaar toegankelijke zwembaden niet zonder meer kunnen worden uitgesloten. Onder bepaalde voorwaarden of na het treffen van bepaalde voorzieningen kunnen deze zwembaden wel openbaar toegankelijk c.q. geschikt gemaakt worden;
- *1.051 (66%) privaat geëxploiteerde zwembaden in Nederland*
 Waarvan 69,1% niet-openbaar toegankelijke zwembaden betreft. De gemeentelijk geëxploiteerde zwembaden zijn voor 98,5% daarentegen wel openbaar toegankelijk. Oplossingen voor eventuele tekorten aan capaciteit dan wel bepaalde overbezettingen moeten dus vooral bij de privaat geëxploiteerde zwembaden gezocht worden. Hierbij zal wel aan bepaalde voorwaarden (met name financiële haalbaarheid) en door het treffen van een aantal additionele voorzieningen moeten worden voldaan.

5.3 Conclusies naar aanleiding van hoofdstuk 4: Geschikt en gebruikt zwemwater

Bij de gegevensverzameling in het kader van dit onderzoek werd, per bassin, concreet gevraagd naar de geschiktheid en het gebruik van de diverse bassins voor diploma-/leszwemmen. Deze inventarisatie leerde dat 10% van het totaal aantal bassins in Nederland (3.554) weliswaar momenteel niet gebruikt wordt voor instructie-, school- en diplomazwemmen, maar dat deze hier -onder bepaalde voorwaarden c.q. na het treffen van bepaalde voorzieningen- in principe wel geschikt voor zijn. Tevens werd in dit vierde hoofdstuk eveneens de kinddichtheid betrokken. Dit uitgebreide hoofdstuk leverde een groot aantal conclusies op, waarvan de belangrijkste hieronder worden weergegeven. Deze luiden als volgt:

- ruim 44% van alle bassins in Nederland, zijnde 3.554 bassins, betreft voor les- en instructiezwemmen geschikte bassins;
- op provinciaal niveau is ten aanzien van de geschikte bassins eenzelfde verdeling van toepassing als qua aantal zwembaden per provincie, al liggen de aandelen verhoudingsgewijs wat dichter bij elkaar;
- het zijn vooral de verwarmde bassins die als 'geschikt' getypeerd worden, zeker als ze dan ook nog eens overdekt zijn;
- vooral solitaire zwembaden, zwembaden als onderdeel van een gezondheidscentrum of andere voorziening beschikken over geschikte bassins;
- 77% van de geschikte bassins wordt ook daadwerkelijk gebruikt voor instructie-/leszwemmen. Dit betekent dat 23% van de geschikte bassins (nog) niet in dit verband gebruikt worden;
- vooral verwarmde en zeker verwarmde én overdekte bassins worden gebruikt voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen;
- bassins die onderdeel vormen van (dag)attractieparken, hotels, motels, appartementencomplexen, bungalowparken, campings, gezondheidscentra en zorginstelling/school worden veel minder vaak gebruikt voor diploma-/leszwemmen dan bassins van solitaire zwembaden, onderdeel van een sportpark/-complex of andere voorziening;
- naar functie zijn de geschikte en gebruikte bassins vooral te vinden onder de instructiebassins, wedstrijdbassins en doelgroepenbassins;
- ruim 350 bassins in Nederland zijn wel geschikt voor diploma-/leszwemmen, maar worden nog niet in dat verband gebruikt. Voor meer dan de helft van de bassins gaat het hierbij om

-
- recreatieve bassins. Naar provincie zijn de wel geschikte maar niet gebruikte bassins vooral te vinden in Noord-Brabant (17,3%) en Gelderland (16,5%);
- gemiddeld kunnen c.q. moeten 1.626 kinderen gebruik maken van een zwembad. Vooral Flevoland zit daar met 3.237 kinderen per zwembad in de provincie behoorlijk boven;
  - het gemiddeld aantal kinderen per geschikt bassin bedraagt ongeveer 1.654 kinderen. Op basis van de gemiddelde oppervlakte van een bassin van 293 m² komt dit neer op landelijk ongeveer 5,6 kinderen per vierkante meter. Op provinciaal niveau vormt Groningen met 4,1 kinderen per geschikt bassin de ondergrens en Flevoland met 8,0 kinderen per geschikt bassin de bovengrens;
  - het aantal bezoeken aan zwembaden in ons land in 2001 is met +5,5% toegenomen ten opzichte van 1997. Gemiddeld noteert een zwembad in Nederland circa 131.000 bezoeken. De ondergrens wordt hier gevormd door Zeeland met bijna 72.000 bezoeken in 2001, de bovengrens door Utrecht met gemiddeld ruim 184.000 bezoeken per zwembad. Met uitzondering van Drenthe (-10,5%) wisten alle provincies een positieve bezoekenontwikkeling te noteren tussen 1997 en 2001;
  - combibaden, doorgaans het grootst als het gaat om aantallen bassins, registreren doorgaans de meeste bezoeken (circa 185.000 à 220.000). Overdekte zwembaden ontvangen jaarlijks ongeveer 130.000 tot 140.000 bezoekers, openluchtzwembaden aanmerkelijk minder (40.000 à 50.000);
  - naar aard van de activiteit waarvan het zwembad al dan niet deel uitmaakt zijn feitelijk twee groepen te onderscheiden:
    1. de solitaire zwembaden, zwembaden als onderdeel van een (dag)attractiepark, bungalowpark en sportpark/-complex, die gemiddeld circa 150.000 tot 190.000 bezoeken registreren op jaarbasis;
    2. de zwembaden als onderdeel van hotels, motels, appartementencomplexen, campings, gezondheidscentra, zorginstellingen, scholen en overige voorzieningen die gemiddeld 5.000 tot 95.000 bezoeken noteren;
  - het aantal abonneementhouders is tussen 1997 en 2001 min of meer gelijk gebleven (-0,1%) terwijl het urengebruik door verenigingen (+2,0%), voor diplomazwemmen (+8,6%), voor schoolzwemmen (+2,9%) en voor doelgroepen zwemmen (+10,2%) toenam;
  - gemiddeld maken ongeveer 3,8 scholen gebruik van een zwembad in Nederland. Exclusief de zwembaden die helemaal niet door scholen gebruikt worden, resteren gemiddeld zelfs 11,0 scholen per zwembad. Hierbij wordt de ondergrens gevormd door Drenthe, met 6,7 scholen en de bovengrens door Flevoland, met gemiddeld 16,3 scholen;
  - bijna de helft van de scholen die gebruik van een zwembad maken is afkomstig uit dezelfde gemeente, hetzelfde dorp of dezelfde stad als de vestigingsplaats van het zwembad. Gemiddeld bedraagt de afstand tussen het zwembad en de school hierbij 3,4 kilometer. Ruim eenderde van de scholen is afkomstig uit aangrenzende gemeenten, dorpen of steden. Zij leggen gemiddeld 7,7 kilometer af om bij het zwembad te komen. Het restant van de scholen (een vijfde) is afkomstig uit verder weg gelegen gemeenten, dorpen of steden en legt daarbij circa 11,4 kilometer af. Een betere indicator dan het aantal kilometers tussen de school en het zwembad is de daarmee verbonden reistijd. Op basis van het Geodan-systeem en de daaraan ten grondslag liggende database kan hiervan per zwembad een indicatie worden verkregen;
  - het belangrijkste vervoermiddel voor scholen om te reizen tussen zwembad en school is de bus, met bijna 65%. De fiets is een goede tweede met ruim 22%;
  - bij de vergelijking tussen het aantal scholen dat gebruik maakt van zwembaden versus het totaal aantal basisscholen in een provincie, viel op dat het percentage van Noord-Holland de
-

100% overstijgt, wat kan duiden op gebruik door andere dan basisscholen enerzijds en 'provinciegrensoverstijgend' gebruik anderzijds. Op landelijk niveau wordt door ruim 83% van de scholen gebruik gemaakt van zwembaden in het kader van school- en/of leszwemmen. In dit verband kan ter vergelijking opgemerkt worden dat uit onderzoek (B. Crum, 1997) al bleek dat in 1996 90% van de basisscholen in stedelijk gebied een schoolzwemaanbod had en 81% van de basisscholen in het landelijke gebied;

- het aantal kinderen (0 tot en met 12 jaar) zal stijgen tot circa 2010, maar in 2020 zal naar verwachting het kindertal zijn afgenomen tot onder het huidige niveau;
- vergeleken met landelijke gemiddelden spitsen relatieve tekorten zich toe op Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland. Hierbij gaat het dus om een relatief groot aantal kinderen per zwembad, per zwembad met jaarrondenstelling, per bassin, per geschikt en per gebruikt bassin. De overige provincies liggen allen onder (positief!) het landelijke gemiddelde en laten zich behoorlijk met elkaar vergelijken;

De concrete beantwoording van de vraag hoe het eventuele tekort c.q. overschot ten opzichte van het landelijke gemiddelde op provinciaal niveau eruit ziet, werd gepresenteerd in tabel 39. Deze tabel geeft indicaties omtrent het aantal vierkante meters bassin waaraan de provincie een tekort dan wel een overschot aan heeft. Het tekort aan geschikte bassins is het grootst in Zuid-Holland. Hier moet circa 28.400 m² bassin bijkomen om het aantal kinderen per geschikt bassin op het landelijke gemiddelde te brengen. Het capaciteitstekort in Noord-Holland belooft circa 12.300 m² bassin, in Utrecht is dit ongeveer 7.000 m² en in Flevoland 3.500 m².

Het aantal kinderen per gebruikt bassin bedraagt landelijk 2.144 kinderen. Voor alle provincies, met uitzondering van Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, is sprake van een relatieve onderbezetting ten opzichte van het landelijke gemiddelde. In Drenthe is deze met circa 8.500 m² het grootst, in Noord-Brabant met 1.500 m² het kleinst. Vraag en aanbod inzake de zwemvaardigheid sluiten in deze provincie dus het best op elkaar aan. Uit onderzoek (B. Crum, 1997) bleek namelijk dat het behoorlijk gesteld is met de zwemvaardigheid van de kinderen in Nederland. Dit onderzoek toonde aan dat in 1996 93% van de basisschoolleerlingen aan het eind van groep 8 een zwemdiploma heeft. Daarbij werd een duidelijk verschil geconstateerd in zwemvaardigheid tussen kinderen uit de stad en kinderen uit landelijke gebieden. Kinderen uit landelijke gebieden hebben aan het eind van de basisschool vaker een zwemdiploma (94%) dan kinderen uit de stad (88%). Op basis van de bevolkingsdichtheid is Noord-Brabant, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de 'verstedelijkte' provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland, een relatief landelijke provincie te noemen. Flevoland is echter een 'vreemde eend in de bijt'. De relatieve tekorten zijn hier niet zonder meer op basis van zaken als oppervlakte, inwonertal, bevolkingsdichtheid, e.d. te verklaren. Wellicht dat -ondanks een relatief groot aantal bassins per zwembad- het aanbod in deze jonge provincie nog niet is uitgekristalliseerd.

Enig additioneel inzicht hierin werd verkregen door een korte beschrijving van de (concrete) uitstaande plannen op basis van het NRIT-onderzoek (2001/2002) naar de toeristisch-recreatieve plannen in ons land. Hieruit blijken er 25 concrete plannen in Nederland te bestaan, die betrekking hebben op zwembaden. Hiervan betreffen er 9 concrete nieuwbouwplannen, in de andere gevallen gaat het om upgrading, renovatie/vervanging, dan wel uitbreiding.

Ondanks enkele plannen in Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht, die men op basis van voorgaande constateringenvan verwachtte zou, concentreren de plannen zich vooral in Noord-Brabant, de provincie met toch al de meeste zwembaden. Daarnaast is opvallend dat voor Flevoland helemaal geen plannen met betrekking tot zwembaden te noteren vielen.

---

6 Slotconclusies en aanbevelingen

Inleiding

In deze rapportage werd uitgebreid ingegaan op een veelheid aan kenmerken en aspecten met betrekking tot het zwembadenaanbod in Nederland. Voor het eerst werd een specifiek onderzoek verricht om duidelijkheid te krijgen over de precieze omvang van het zwemgelegenheden- c.q. zwembadenbestand. Tevens werd van nagenoeg alle zwembaden een aanzienlijke hoeveelheid informatie verzameld, die tezamen met inwonertallen en kinddichtheden indicaties verschaften omtrent de verhouding zwembaddichtheid - kinddichtheid. De belangrijkste conclusies, kengetallen en kenmerken werden behandeld in voorgaande hoofdstukken. Van de zwembaden werd echter nog aanmerkelijk meer informatie vergaard. Te denken valt in dit verband bijvoorbeeld aan de keten waarvan het zwembad al dan niet deel uitmaakt, de na(a)m(en) van organisaties die voor eigendom, beheer en exploitatie verantwoordelijk zijn, de tariefstelling, de openstelling per weekdag, het eventuele onderscheid tussen een winter- en zomeropenstelling (en daarbinnen het onderscheid hoogseizoen, voor-/naseizoen), toezicht bij de diverse bassins en toegankelijkheid en voorzieningen voor gehandicapten. Voornamelijk betreft dit zaken die eveneens van invloed kunnen zijn op het al dan niet geschikt zijn voor en/of gebruikt worden voor instructie-, school- en diplomazwemmen. Het totaalbestand dat ten grondslag ligt aan deze rapportage tezamen met het Geodan-systeem maakt ook analyses met betrekking tot deze variabelen mogelijk. Naast dergelijke analyses zijn uiteraard op basis van het verkregen databestand ook analyses mogelijk op basis van de combinatie van variabelen. Een aantal (bijvoorbeeld typering I naar soort versus typering II naar aard) maken reeds deel uit van deze rapportage. Daarbovenop is het echter ook mogelijk om alle gegevens tot op gemeentelijk niveau te analyseren. Met andere woorden kan aldus per gemeente inzicht worden verkregen omtrent de verhouding geschikt zwemwater - kinddichtheid, zowel voor het heden als voor de toekomst. Met betrekking tot de gegevens over de zwembaden zijn echter ook analyses te maken op buurt-wijkniveau en zelfs naar zwembadspecifieke gegevens.

Ondanks duidelijke indicaties ten aanzien van geschiktheid en gebruik van zwembaden en/of bassins voor instructie- en leswzwemmen, zijn de uitspraken vooral gebaseerd op een vergelijking met het landelijk gemiddelde. De legitimering hiervan kan gevonden worden in de uitspraak dat 'het over het algemeen goed gesteld is met de zwemvaardigheid van kinderen in Nederland' en enig uit andere onderzoeken afkomstig cijfermateriaal. Een nadeel is echter het ontbreken van een overzicht met concrete criteria, ken- en normgetallen. In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk worden allereerst enkele algemene concrete slotconclusies met betrekking tot de doelstelling weergegeven.

6.1 Slotconclusies

De doelstelling van dit onderzoek luidde als volgt:

'Het inventariseren c.q. in kaart brengen van de huidige en toekomstige stand van zaken ten aanzien van het aantal kinderen dat moet leren zwemmen in relatie tot de hoeveelheid geschikt zwemwater en de bereikbaarheid ervan per regio in Nederland.'

Tabel 40 op de volgende bladzijde geeft in één overzicht een zo concreet mogelijke invulling aan deze doelstelling.

Nederland telt momenteel 1.593 zwembaden. Hiervan zijn er 808 openbaar toegankelijk. Tezamen vertegenwoordigen de zwembaden in Nederland 3.554 bassins, waarvan er, volgens opgaven van de zwembaden zelf, 1.566 geschikt zijn voor instructie-, diploma- en/of schoolzwemmen. Het huidige gemiddeld aantal kinderen per geschikt bassin is 1.654. Bij een gelijkblijvend aantal geschikte bassins zal dit in 2010 ongeveer 1.681 zijn en uiteindelijk afnemen tot 1.605 kinderen per geschikt bassin in 2020.

Op basis van landelijke gemiddelden werd de relatieve onder- dan wel overcapaciteit in vierkante meters per provincie berekend. Van een relatief tekort is alleen sprake in Flevoland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland. Voor Flevoland bedraagt deze ongeveer 3.500 m² geschikt bassin, voor Utrecht circa 7.000 m², voor Noord-Holland 12.300 m² en voor Zuid-Holland zelfs ongeveer 28.400 m².

Extra aandacht in het kader van de stimulering van instructie-, school- en diplomazwemmen zou zich in eerste instantie dan ook vooral op deze provincies moeten richten.

In alle andere provincies is sprake van relatieve capaciteitsoverschotten. Deze lopen uiteen van 4.100 m² geschikt bassin in Noord-Brabant tot 11.100 m² in Drenthe. Deze relatieve overschotten betekenen niet dat hier instructie-, school- en diplomazwemmen niet extra gestimuleerd hoeft te worden. Het betekent veeleer dat het accent van de stimulans beter verlegd kan worden naar randcriteria zoals de bereikbaarheid, toegankelijkheid, wijze van vervoer, reistijd, openstelling, tijdstippen, etc. dan direct op de capaciteit. Juist voor de provincies met een capaciteitstekort zou de stimulans betrekking moeten hebben op extra aandacht voor de capaciteit. Zoals uit hoofdstuk 3 al bleek kan deze additionele capaciteit vooral gezocht worden bij het reeds bestaande particuliere initiatief, in het bijzonder bij die zwembaden met geschikte bassins die een onderdeel vormen van een andere (hoofd)activiteit en die thans niet openbaar toegankelijk zijn. Dit temeer daar ook het aantal kinderen dat moet leren zwemmen op relatief korte termijn zal afnemen. Wel moet worden bedacht dat voor dit particuliere initiatief aan bepaalde voorwaarden (met name op financieel vlak) voldaan zal moeten worden.

Tabel 40 Beantwoording doelstelling onderzoek 'Zwembad in Nederland 2002 en verder ...'

 Provincie	Aantal zwembaden		w.v. openbaar toegankelijk		Aantal geschikte bassins		kinderen per geschikt bassin 2001	kinderen per geschikt bassin 2010*	kinderen per geschikt bassin 2020*	onder-/overcapaciteit** (afgerond in m ²)
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	abs.	abs.	abs.
Groningen	55	3,5%	40	73%	69	4,4%	1.201	1.423	1.355	+5.600 m ²
Friesland	70	4,4%	46	66%	85	5,4%	1.222	1.268	1.209	+6.400 m ²
Drenthe	88	5,5%	49	56%	84	5,4%	909	879	840	+11.100 m ²
Overijssel	140	8,8%	63	45%	120	7,7%	1.532	1.521	1.453	+2.600 m ²
Flevoland	21	1,3%	13	62%	29	1,9%	2.344	2.304	2.200	-3.500 m ²
Gelderland	256	16,1%	100	39%	214	13,7%	1.495	1.549	1.478	+6.200 m ²
Utrecht	68	4,3%	42	62%	90	5,7%	2.093	2.131	2.035	-7.000 m ²
Noord-Holland	198	12,4%	111	56%	204	13,0%	1.998	1.976	1.888	-12.300 m ²
Zuid-Holland	187	11,7%	125	67%	231	14,8%	2.352	2.355	2.248	-28.400 m ²
Zeeland	79	5,0%	28	35%	54	3,4%	1.113	1.250	1.190	+5.300 m ²
Noord-Brabant	288	18,1%	118	41%	247	15,8%	1.563	1.582	1.510	+4.100 m ²
Limburg	143	9,0%	72	50%	139	8,9%	1.220	1.261	1.202	+10.500 m ²
Totaal	1.593	100%	808	51%	1.566	100%	1.654	1.681	1.605	0 m²

* bij een gelijkblijvend aantal geschikte bassins

** berekend als volgt: op basis van het landelijke gemiddelde aantal kinderen per geschikt c.q. gebruikt zwembad is het relatieve overschot/tekort aan capaciteit en gebruikte bassins berekend. Vervolgens is dit overschot/tekort vermenigvuldigd met gemiddeld circa 293 m² per bassin om tot een indicatie van het overschot/tekort in m² te komen.

6.2 Aanbevelingen

In de rapportage, slotconclusies en daaraan gerelateerde aanbevelingen is steeds uitgegaan van een regio-indeling naar provincie. Daarbij moet worden bedacht dat binnen deze provincies zich (eveneens) behoorlijke verschillen kunnen voordoen. Het Geodan-systeem op basis van de verkregen database maakt dit echter op ieder gewenst niveau mogelijk. Hoe specifieker daarbij het schaalniveau, hoe specifiekere conclusies, criteria en kengetallen kunnen worden geformuleerd en verkregen. Dit maakt het vervolgens mogelijk specifieke acties en initiatieven te ondernemen, te stimuleren, desgewenst zelfs te ontmoedigen dan wel te entameren, zoals ten aanzien van 'schoolzwemvangnetten' en de 'breedtesportimpuls'.

'Zwembadenmonitor Nederland .....

Nu is de verkregen database niet een vaststaand gegeven, maar in de loop der tijd juist aan wezenlijke veranderingen onderhevig. Dit impliceert dat feitelijk sprake zou moeten zijn van een 'zwembadenmonitor' in plaats van een eenmalig c.q. ad hoc totaalonderzoek. Zoals dit eerste onderzoek heeft aangetoond, is dit mede gezien de omvang van het zwembadenbestand en de geïnventariseerde gegevens een omvangrijk tijdrovend en continu proces. Reeds aanwezige en nieuw opgedane expertise bij de in dit onderzoek betrokken organisaties kan in dit verband wel degelijk bijdragen aan een continue, 'up to date' en efficiënte 'Zwembadenmonitor Nederland'. Deze efficiency vooral ook in de vorm van kostenbesparing, daar het NRIT bijvoorbeeld in de loop der jaren reeds de nodige ervaring met (jaarlijkse) 'actualisaties' en inventarisaties heeft opgedaan. Bij de inventarisatie is daarbij een belangrijke rol weggelegd voor alle gemeenten in Nederland.

'Aanvullende zwembadengegevens .....

Naast de te monitoren huidige database zijn ook mogelijkheden aanwezig voor een uitbreiding van de geïnventariseerde gegevens. Naast de afstand tussen de school en het zwembad in kilometers werd de concrete reistijd reeds als concreet voorbeeld genoemd. Tevens zou een nog niet bestaande classificatie van bassins het inzicht nog specifiekere kunnen maken. Naast reeds verkregen gegevens omtrent huidige functie, oppervlakte, inhoud, vorm en mogelijkheden van het bassin tot toezicht en interventie kunnen ook andere objectieve criteria en kengetallen aan deze classificatie bijdragen. Daarbij kan naar de mening van het NRIT bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de reeds bestaande indeling naar zwemniveaus, zijnde:

1. het bassin is geschikt in het kader van de watergewinning; het aanleren, drijven en beenslag in heupdiep water (0.60 meter);
2. het bassin is geschikt voor het aanleren van de combinatie arm- en beenslag in heupdiep water (0.60-0.75 meter);
3. het bassin is geschikt voor het verbeteren van de beenslag en de combinatie arm- en beenslag in borstdiep water (1.00 - 1.40 meter);
4. het bassin is geschikt voor het aanleren van duiken en onderwater-zwemmen voor het A, B en C zwempaspoort/-diploma (1.40 meter en dieper).

Ook het Keurmerk Veilig & Schoon is een voorbeeld van een dergelijk objectief (toetsings)criterium. Op basis van deze en reeds genoemde objectieve criteria wordt het per bassin mogelijk deze te classificeren met betrekking tot de geschiktheid ervan voor instructie- en leszwemmen. Het bassin is hierdoor nog niet verzekerd van daadwerkelijk gebruik voor school- of instructiezwemmen. Dit is

tevens afhankelijk van zaken als toegankelijkheid en bereikbaarheid, waarin eveneens classificatie mogelijk is.

'Inbreiding in plaats van uitbreiding .....

In voorgaande hoofdstukken werd geconcludeerd dat de capaciteitsvergroting voor instructie-, school- en/of diplomazwemmen primair gezocht moet worden binnen het huidige zwembadenbestand. Er zijn momenteel meer geschikte dan gebruikte bassins en het kindertal zal, na een kleine toename in de eerstvolgende jaren, uiteindelijk afnemen en uitkomen onder het huidige niveau (CBS-bevolkingsprognose).

De oplossing ligt dus niet of veel minder in de bouw van compleet nieuwe zwembaden, maar primair in een betere benutting van het bestaande aanbod, inclusief al dan niet noodzakelijke aanpassingen.

Ook hiertoe kan het verkregen databestand -op ieder niveau- specifieke inzichten bieden, om mede te bepalen waarop het accent zou moeten liggen; capaciteitsvergroting door 'inbreiding' (dus binnen het bestaande aanbod) of door uitbreiding.

Voorts werd geconstateerd dat deze inbreidingsmogelijkheden zich vooral concentreren binnen (nog) niet of slechts deels openbaar toegankelijke particuliere zwembaden. Deze maken dan vooral deel uit van een andere (hoofd)activiteit zoals de exploitatie van een hotel, bungalowpark of gezondheidscentrum. Een gemeentelijke inventarisatie naar de mogelijkheden die deze zwembaden bieden voor school-, instructie- en/of diplomazwemmen past prima binnen de contouren van de breedtesportimpuls. Centrale vraag daarbij is: 'Onder welke voorwaarden en condities zouden welke bassins tegen welke (extra) kosten, op wat voor tijdstippen en gedurende welke periode van het jaar gebruikt kunnen worden voor instructie-/leszwemmen, ofwel (meer) openbaar toegankelijk kunnen zijn?'. Iedere onderneming binnen de onderscheiden typering naar aard van de activiteit kent perioden van relatieve onder- dan wel overbezetting.

Zo is voor bijvoorbeeld campings nog steeds een duidelijk verschil in voor-/naseizoen en hoogseizoen te constateren. Er is hierbij sprake van een (deels zelfs oorzakelijk!) verband tussen het voor-/naseizoen van een camping en de tijdsspanne van een schooljaar. De inventarisatie leerde in ieder geval dat bijvoorbeeld een aantal campingeigenaren best willen overwegen juist in hun voor- en naseizoen enige meeropbrengsten te genereren door scholen gebruik te laten maken van hun geschikte bassins. Naast directe financiële compensatie zal dan ook vastgesteld dienen te worden wie verantwoordelijk is voor en zorgt voor instructeurs/badmeesters.

Een ander voorbeeld naast campings betreft de hotels. Ook zij kennen perioden van onder- en overbezetting. Er is daarin qua periode een onderscheid aanwezig tussen toeristische en zakelijke hotels. Hierdoor, maar ook door hun gemiddeld wat kleinere bassins, verkleedcapaciteit, etc., kunnen zij dienst doen voor met name het (particuliere) instructie- en diplomazwemmen.

'Toekomstplannen .....

In een korte subparagraaf werd enige aandacht besteed aan de toekomstplannen aangaande zwembaden in Nederland. Hieruit kon geconcludeerd worden dat de verdeling van deze plannen naar provincie niet geheel strookt met hetgeen men op basis van dit zwembadenonderzoek zou verwachten. Toch is inzicht in de toekomstplannen voor toekomstige acties, sturing en inzichten een belangrijk gegeven. Ons inziens zouden deze plannen aan de voorgestane monitor moeten worden toegevoegd. Dit zowel naar omvang als aard van de plannen. In de database is relatief eenvoudig een koppeling met de gemeente, waarop het plan betrekking heeft, mogelijk.

‘Aanvullende bevolkingsgegevens .....’

De ten aanzien van de zwembaden geïnventariseerde informatie vormt maar een deel van het totale databestand. In het huidige databestand zijn eveneens de inwoners per gemeente (CBS, 2001) opgenomen. Dit zowel naar totaal als naar leeftijd. In het kader van de reeds voorgestelde Zwembadenmonitor Nederland is ook dit deel van het bestand op talloze manieren uit te breiden en te specificeren, in vele gevallen op basis van reeds bestaande databestanden van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Soms zullen, om op gemeentelijke niveau uit te komen, hiertoe wel bepaalde herberekeningen en nabewerkingen uitgevoerd moeten worden. Als voorbeeld daarvan werd in dit onderzoek de bevolkingsprognose gerelateerd aan de inwoners per gemeente.

Enkele voorbeelden van inwonergegevens die het inzicht inzake de zwembadenproblematiek kunnen vergroten, betreffen:

- inwoners c.q. kinderen naar geslacht;
- de verhouding autochtonen - allochtonen of autochtone kinderen - allochtone kinderen;
- toekomstige ouders;
- sociale klasse (inkomen, opleiding, e.d.);
- veiligheidsaspecten;
- het aantal leerlingen naar type onderwijs;
- bevolkingsdichtheden;
- etc.

Voor een aantal gegevens is hierbij zelfs een verbijzondering naar wijk-/buurniveau mogelijk.

Kortom:

‘De landelijke inventarisatie naar, voor school-, instructie- en diplomazwemmen, geschikt zwemwater is een eerste stap in de richting van een concreet en continu toetsings- en meetinstrument voor sturing en interventie aangaande capaciteit én bereikbaarheid van Nederlandse zwembaden.’

Bijlage 1   Uitgebreide Vragenlijst Zwembaden

Naam zwembad : .....
 Adres : .....
 PC en vestigingsplaats : .....
 Gemeente : .....
 Telefoonnummer : .....
 E-mailadres : .....
 Internet : .....
 Contactpersoon : .....
 Keten/samenwerkingsverband : .....

Eigendoms-, beheers- en exploitatiegegevens

0. Is het eigendom, het beheer en de exploitatie van het zwembad in handen van één en dezelfde persoon of organisatie? Ja / Nee

(indien JA, alleen onder eigendom invullen!)

1. Eigendom

1a. 0 particulier/particuliere organisatie, namelijk .....
      0 gemeentelijk .....
      0 anders, namelijk .....

1b. rechtsvorm: eenmanszaak / VOF / CV / BV / NV / Stichting / Vereniging

1c. participanten: .....
      .....

2. Beheer

2a. 0 particulier/particuliere organisatie, namelijk .....
      0 gemeentelijk .....
      0 anders, namelijk .....

2b. rechtsvorm: eenmanszaak / VOF / CV / BV / NV / Stichting / Vereniging

2c. participanten: .....
      .....

3. Exploitatie

3a. 0 particulier/particuliere organisatie, namelijk .....
      0 gemeentelijk .....
      0 anders, namelijk .....

3b. rechtsvorm: eenmanszaak / VOF / CV / BV / NV / Stichting / Vereniging

3c. participanten: .....
      .....

Openstelling en capaciteit

4. Openstellingsperiode

4a. 0 hele jaar, namelijk ..... weken
      0 anders, namelijk van ..... tot ..... = ... weken

4b. Totaal aantal uren op jaarbasis: ..... uren

5. Openstellingsuren

- 5a. is er een verschil in een winter- en een zomeropenstelling?
 nee / ja, namelijk .....
- 5b. hoe is dan de gemiddelde openstelling per week?

	Winter					Zomer			
	ochtend	middag	avond	niet		ochtend	middag	avond	niet
<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐

- 5c. is er binnen de zomerperiode een verschil in hoogseizoen en voor-/naseizoen?
 nee / ja, namelijk .....
- 5d. hoe is dan de gemiddelde openstelling per week?

	Hoogseizoen					Voor-/naseizoen			
	ochtend	middag	avond	niet		ochtend	middag	avond	niet
<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐

6. Capaciteit

- Hoeveel bassins telt het zwembad? ..... bassins
- 6a. bassin 1:   functie   *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm   *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte   ..... m²
 inhoud   ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen?   ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen?   ja / nee
 toezicht   permanent / geen / alleen .....
- 6b. bassin 2:   functie   *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm   *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte   ..... m²
 inhoud   ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen?   ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen?   ja / nee
 toezicht   permanent / geen / alleen .....
- 6c. bassin 3:   functie   *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm   *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte   ..... m²
 inhoud   ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen?   ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen?   ja / nee
 toezicht   permanent / geen / alleen .....

- 6d. bassin 4: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte ..... m²
 inhoud ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen .....
- 6e. bassin 5: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte ..... m²
 inhoud ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen .....
- 6f. bassin 6: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte ..... m²
 inhoud ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen .....

Tariefstelling

7. Tarieven

- 7a. 1. tarief van een los kaartje vrij recreatief zwemmen door volwassenen €.....
 2. tarief van een los kaartje vrij recreatief zwemmen door kind van 6 jaar €.....
 - geldigheidsduur van deze kaartjes ..... uur / hele dag
- 7b. 1. tarief van een jaarabonnement voor volwassenen €.....
 2. tarief van een jaarabonnement voor kind van 6 jaar €.....
- 7c. 1. tarief van een Tienbadenkaart voor volwassenen €.....
 2. tarief van een Tienbadenkaart voor een kind van 6 jaar €.....
- 7d. 1. tarief van een uur schoolzwemmen, per kind €.....
 2. tarief van een uur diplomazwemmen €.....
 3. bijkomende kosten examen €.....
- 7e. 1. tarief voor een snelcursus €.....
 2. inhoud van de snelcursus (wanneer, hoe vaak, etc.) .....
- 7f. 1. tarief voor een vakantiecursus €.....
 2. inhoud van de vakantiecursus (wanneer, hoe vaak, etc.) .....

8. Schoolzwemmen

8a. Hoeveel scholen maken gebruik van het zwembad? Totaal ..... scholen

8b. Hoe zijn deze scholen te verdelen als het gaat om de herkomst?

Aantal scholen uit de eigen plaats	gemiddelde afstand school-zwembad	wat is doorgaans de wijze van vervoer?
scholen	km	fiets / auto / bus / .....

Aantal scholen uit aangrenzende plaatsen/ gemeenten	gemiddelde afstand school-zwembad	wat is doorgaans de wijze van vervoer?
scholen	km	fiets / auto / bus / .....

Aantal scholen uit verder weg gelegen plaatsen/gemeenten	gemiddelde afstand school-zwembad	wat is doorgaans de wijze van vervoer?
scholen	km	fiets / auto / bus / .....

8c. Worden de kosten van het schoolzwemmen doorberekend aan de ouders?
ja / nee / gedeeltelijk, namelijk ..... (per kind/per uur/per jaar?)

8d. Voorziet de gemeente in schoolzwembudget?
ja / nee / gedeeltelijk, namelijk ..... (per kind/per uur/per jaar?)

Typering en bereikbaarheid zwembad

9a. Typering I

- 1 0 solitair
- 2 0 zwembad is een onderdeel van een (dag)attractiepark
- 3 0 zwembad is een onderdeel van een hotel/motel
- 4 0 zwembad is een onderdeel van een bungalowpark
- 5 0 zwembad is een onderdeel van een camping
- 6 0 zwembad is een onderdeel van een sportpark/-complex, te weten
.....
- 7 0 zwembad is een onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex, met als belangrijkste voorzieningen .....
.....

9b. Typering II

- 1a. 0 openluchtzwembad, niet verwarmd
- 1b. 0 openluchtzwembad, verwarmd
- 1c. 0 openluchtzwembad, deels verwarmd
- 2a. 0 overdekt zwembad, niet verwarmd
- 2b. 0 overdekt zwembad, verwarmd
- 2c. 0 overdekt zwembad, deels verwarmd
- 3a. 0 combizwembad, niet verwarmd
- 3b. 0 combizwembad, verwarmd
- 3c. 0 combizwembad, deels verwarmd
- 4. 0 natuur-/strandbad

10. Toegankelijkheid

- 10a. 0 zwembad is toegankelijk voor iedereen
- 0 zwembad is beperkt toegankelijk, namelijk .....
- 0 zwembad is alleen toegankelijk voor eigen gasten (hotel/camping, e.d.)
- 10b. toegankelijk voor gehandicapten ja / nee
- 10c. speciale voorzieningen voor gehandicapten .....
.....

11. Situering

- 0 zwembad ligt binnen de bebouwde kom, in het centrum
- 0 zwembad ligt binnen de bebouwde kom, buiten het centrum
- 0 zwembad ligt buiten de bebouwde kom

12. Ontsluiting

- 12a. 1. aantal eigen parkeerplaatsen voor auto's ..... parkeerplaatsen
- 2. aantal parkeerplaatsen voor bussen ..... parkeerplaatsen
- 3a. aantal mogelijkheden voor fietsenstalling ..... plaatsen
- 3b. fietsenstalling overdekt / niet overdekt
- 12b. 1. bushalte op < 500 m ja / nee
- 2. tramhalte op < 500 m ja / nee
- 3. metrohalte op < 500 m ja / nee
- 4. treinhalte op < 500 m ja / nee
- 12c. 1. toegang/afrit snelweg < 500 m ja / nee
- 2. toegang/afrit autoweg < 500 m ja / nee
- 12d. 1. andere toegangsmogelijkheid, namelijk .....

13. Functie van het zwembad

- 0 bezoekers zijn vooral afkomstig uit de buurt/wijk
- 0 bezoekers zijn vooral afkomstig uit het gehele dorp/gemeente/stad
- 0 bezoekers zijn vooral ook afkomstig uit de regio/naburige dorpen, gemeenten/van verblijfsrecreatiecentra in de omgeving
- 0 bezoekers zijn vooral ook afkomstig uit de hele provincie
- 0 bezoekers zijn afkomstig uit het hele land
- 0 bijzondere afkomst: .....

Gebruik van het zwembad

14. Gebruik	<i>5 jr eerder*</i>	<i>2001</i>
aantal bezoeken	.....	.....
aantal abonneementhouders	.....	.....
uren gebruik verenigingen	.....	.....
uren gebruik diplomazwemmen	.....	.....
uren gebruik schoolzwemmen	.....	.....
uren gebruik doelgroepzwemmen	.....	.....

* bij voorkeur 1997

Bijlage 2 Aangepaste Vragenlijst Zwembaden

Naam zwembad : .....
 Adres : .....
 PC en vestigingsplaats : .....
 Gemeente : .....
 Telefoonnummer : .....
 E-mailadres : .....
 Internet : .....
 Contactpersoon : .....
 Keten/samenwerkingsverband : .....

0. Exploitatie

- 0 particulier zwembad c.q. privaatrechtelijk zwembad
 0 gemeentelijk zwembad
 0 anders, namelijk .....

Openstelling en capaciteit

1. Openstellingsperiode

- 1a. 0 hele jaar, namelijk ..... weken
 0 anders, namelijk van ..... tot ..... = ... weken
 1b. Totaal aantal uren op jaarbasis: ..... uren

(ALLEEN INDIEN 1b NIET BEANTWOORD: Openstellingsuren)

- 1c. is er een verschil in een winter- en een zomeropenstelling?
 nee / ja, namelijk .....
 1d. hoe is dan de gemiddelde openstelling per week?

Winter					Zomer				
	ochtend	middag	avond	niet		ochtend	middag	avond	niet
<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐

- 1e. is er binnen de zomerperiode een verschil in hoogseizoen en voor-/naseizoen?
 nee / ja, namelijk .....
 1f. hoe is dan de gemiddelde openstelling per week?

Hoogseizoen					Voor-/naseizoen				
	ochtend	middag	avond	niet		ochtend	middag	avond	niet
<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>maandag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>dinsdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>woensdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>donderdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>vrijdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zaterdag</i>	☐	☐	☐	☐
<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐	<i>zondag</i>	☐	☐	☐	☐

2. Capaciteit

Hoeveel bassins telt het zwembad? . . . . . bassins

2a. bassin 1: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad / . . . . .*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm / . . . . .*
 oppervlakte . . . . . m²
 inhoud . . . . . m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen . . . . .

2b. bassin 2: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad / . . . . .*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm / . . . . .*
 oppervlakte . . . . . m²
 inhoud . . . . . m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen . . . . .

2c. bassin 3: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad / . . . . .*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm / . . . . .*
 oppervlakte . . . . . m²
 inhoud . . . . . m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen . . . . .

2d. bassin 4: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad / . . . . .*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm / . . . . .*
 oppervlakte . . . . . m²
 inhoud . . . . . m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen . . . . .

2e. bassin 5: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad / . . . . .*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm / . . . . .*
 oppervlakte . . . . . m²
 inhoud . . . . . m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen . . . . .

- 2f. bassin 6: functie *kleuterbad/ instructiebad/ wedstrijdbad/ recreatief bad/ .....*
 vorm *vierkant/ rechthoek/ rond/ veelhoek/ vrije vorm/ .....*
 oppervlakte ..... m²
 inhoud ..... m³
 geschikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 gebruikt voor diploma-/schoolzwemmen? ja / nee
 toezicht permanent / geen / alleen .....

3. Schoolzwemmen

3a. Hoeveel scholen maken gebruik van het zwembad? Totaal ..... scholen

3b. Hoe zijn deze scholen te verdelen als het gaat om de herkomst?

Aantal scholen uit de eigen plaats	gemiddelde afstand school-zwembad	wat is doorgaans de wijze van vervoer?
scholen	km	fiets / auto / bus / .....

Aantal scholen uit aangrenzende plaatsen/gemeenten	gemiddelde afstand school-zwembad	wat is doorgaans de wijze van vervoer?
scholen	km	fiets / auto / bus / .....

Aantal scholen uit verder weg gelegen plaatsen/gemeenten	gemiddelde afstand school-zwembad	wat is doorgaans de wijze van vervoer?
scholen	km	fiets / auto / bus / .....

Typering en bereikbaarheid zwembad

4a. Typering I

- 1 0 solitair
 2 0 zwembad is een onderdeel van een (dag)attractiepark
 3 0 zwembad is een onderdeel van een hotel/motel
 4 0 zwembad is een onderdeel van een bungalowpark
 5 0 zwembad is een onderdeel van een camping
 6 0 zwembad is een onderdeel van een sportpark/-complex, te weten
 .....
 7 0 zwembad is een onderdeel van een gezondheidscentrum/wellnesscomplex, met als belangrijkste voorzieningen .....

4b. Typering II

- 1a. 0 openluchtzwembad, niet verwarmd
 1b. 0 openluchtzwembad, verwarmd
 1c. 0 openluchtzwembad, deels verwarmd
 2a. 0 overdekt zwembad, niet verwarmd
 2b. 0 overdekt zwembad, verwarmd
 2c. 0 overdekt zwembad, deels verwarmd
 3a. 0 combizwembad, niet verwarmd
 3b. 0 combizwembad, verwarmd
 3c. 0 combizwembad, deels verwarmd
 4. 0 natuur-/strandbad

5. Toegankelijkheid

- 5a. 0 zwembad is toegankelijk voor iedereen
 0 zwembad is beperkt toegankelijk, namelijk .....
 0 zwembad is alleen toegankelijk voor eigen gasten (hotel/camping, e.d.)
- 5b. toegankelijk voor gehandicapten ja / nee
- 5c. speciale voorzieningen voor gehandicapten .....
 .....

6. Situering

- 0 zwembad ligt binnen de bebouwde kom, in het centrum
 0 zwembad ligt binnen de bebouwde kom, buiten het centrum
 0 zwembad ligt buiten de bebouwde kom

7. Ontsluiting

- 7a. 1. aantal eigen parkeerplaatsen voor auto's ..... parkeerplaatsen
 2. aantal parkeerplaatsen voor bussen ..... parkeerplaatsen
 3a. aantal mogelijkheden voor fietsenstalling ..... plaatsen
 3b. fietsenstalling overdekt / niet overdekt
- 7b. 1. bushalte op < 500 m ja / nee
 2. tramhalte op < 500 m ja / nee
 3. metrohalte op < 500 m ja / nee
 4. treinhalte op < 500 m ja / nee
- 7c. 1. toegang/afrit snelweg < 500 m ja / nee
 2. toegang/afrit autoweg < 500 m ja / nee
- 7d. 1. andere toegangsmogelijkheid, namelijk .....

8. Functie van het zwembad

- 0 bezoekers zijn vooral afkomstig uit de buurt/wijk
 0 bezoekers zijn vooral afkomstig uit het gehele dorp/gemeente/stad
 0 bezoekers zijn vooral ook afkomstig uit de regio/naburige dorpen, gemeenten/van verblijfsrecreatiecentra in de omgeving
 0 bezoekers zijn vooral ook afkomstig uit de hele provincie
 0 bezoekers zijn afkomstig uit het hele land
 0 bijzondere afkomst: .....

Bijlage 3 Weegfactoren

Groningen:	weegfactor = 1.
Friesland:	weegfactor = 1.0447761.
Drenthe:	weegfactor = 1.0352941.
Overijssel:	weegfactor = 1.0218978.
Flevoland:	weegfactor = 1.
Gelderland:	weegfactor = 1.0199203.
Utrecht:	weegfactor = 1.0149253.
Noord-Holland:	weegfactor = 1.0421052.
Zuid-Holland:	weegfactor = 1.0163043.
Zeeland:	weegfactor = 1.025974.
Noord-Brabant:	weegfactor = 1.0176678.
Limburg:	weegfactor = 1.0141843.